

UNIVERSITAT DE PERPINYÀ VIA DOMÍCIA - IFCT
INSTITUT FRANCO-CATALÀ TRANSFRONTERER

ICRECS – Institut Català de Recerques en Ciències Socials

Master « Mestièrs de l'Educacion e de la Formacion »
Especialitat « Ensenhament Bilingüe Immersiu »

Mitan familial e aprendissatge de la lenga occitana.

Importància de l'implicacion dels parents dins la produccion activa de
la lenga occitana pels enfants de mairala dins las escòlas immersivas
Calandretas.

Memòri presentat per l'obtencion del grade de Master 2

Defendut per Annie Pla

lo 06 Julhet de 2012

Composicion de la jurada :

- Directors : Martine Camiade & Olivier Francomme
- Tutor : Pierre Johan Laffitte

Mercejaments.

Tèni de mercejar,

Calandreta d'existir.

La còla de paissèls ajudaires. Sens eles, me serai jamai escampada dins aquel master.

Patrici Baccou d'aver rendut possibla la formacion dels paissèls ajudaires.

Pierre Johan Laffitte et Olivier Francomme per lor ajuda, lor sosten e lors encorajaments.

Mercegi plan coralement la Dòna Martine Camiade d'aver aculhit aquel memòri.

Los parents dels calandrons de ma classa.

Mirelha Blanquer per son trabalh de correccion, son ajuda e sos encoratjaments.

Corina Lhéritier per tot çò que me portèt practicament e moralement.

La família Martinez, Pascale e Frédéric.

E totes los que me son cars per lor ajuda, lors encoratjaments, lor sosten e lor paciència.

Ensenhador

Introduccion.....6

I - PRIMIERA PARTIDA : l'immersion dins ma classa a Calandreta.....8

1 Las condicions d' un ensenhament en immersion.....8

1.1 Dins ma classa a Calandreta.....8

1.1.1 « Lo concèpte del periòd critic ».....8

1.1.2 « l'amenatjament de classas de mantun nivèl dins las escòlas bilingüas es una mesura racionala e quitament indispensable. ».....9

1.1.3 "L'intensitat del contacte linguistic.".....9

1.1.4 "L'utilizacion instrumentala de la lenga : coma bona per tot far.".....10

1.1.5 "Lo recors als locutors natus e lo principi de Ronjat.".....11

1.1.6 "L'incitacion a la produccion : Lo principi "It's up to you.".....11

1.1.7 Lo "rote learning.".....12

2 Mon questionnement en tant que cap d'establiment.....12

2.1 La causida pedagogica de Calandreta.....14

2.1.1 Balhar de sens.....15

2.1.2 Aculhir.....16

2.1.3 La classa cooperativa mitan de lengatge.....17

2.2 La nocion d'afectivitat dins los aprendissatges.....19

2.2.1 Lo factor d'ansia.....21

2.2.2 L'estima de "se".....22

2.2.3 Actituds e cresença.....24

2.2.4 Estils d'aprendissatges.....25

2.3 Environament social e familial dels enfants : condicions favorablas per un bon aprendissatge.....27

2.3.1 Participacion parentala dins las escòlas.....28

2.3.2 Participacion parentala dins los aprendissatges e mai que mai dins l'acquisicion del lengatge.....30

II - SEGONDA PARTIDA - Enquesta : Lo ròtle dels parents cap a la produccion activa de la lenga occitana pels enfants de mairala dins las escòlas immersivas.....33

1 Presentacion del pròtòcol experimental.....33

2 Expleitacion del questionari.....35

2.1 L'origina dels parents.....35

2.2 Las motivacions dels parents dins la causida de l'escòla.....35

2.3 La lenga occitana dins las familhas (compresa/parlada).....37

2.4 La participacion dels parents als tres aspèctes al dintre del desvolopament del lengatge e dels aprendissatges.....	38
2.5 Aculhir la lenga, valorisar la lenga, èsser a l'escota de çò que l'enfant torna a l'ostal.....	40
2.6 L'implicacion dels parents.....	41
3 Analisi del questionari.....	42
III-TRESENA PARTIDA - L'occitan dins ma classa amb las Tecnicas Freinet e la Pedagogia Institucionala.....	46
1 La classa TFPI. (Tecnicas Freinet Pedagogia Institucionala).....	46
1.1 Un luòc d'existéncia : un espaci personal de securitat. D'espacis alestits.....	47
1.2 Un luòc de rescontre e de paraula.....	48
2 L'occitan dins la classa.....	49
2.1 Dins las institucions.....	50
2.2 Per dos enfants en particulier.....	52
2.2.1 <i>Paulina</i>	52
2.2.1.1 Sa familha, l'escòla.....	52
2.2.1.2 Un cambiament de vejaire dels parents cap a l'escòla.....	53
2.2.1.3 Un environament familial positiu, es pas totjorn lo cas.....	54
2.2.1.4 Paulina espelís.....	55
2.2.1.5 L'occitan lenga de la cultura de la classa.....	56
2.2.2 <i>Noemia</i>	56
2.2.2.1 Noemia, son istòria.....	57
2.2.2.2 La plaça de l'occitan dins son environament familial.....	57
2.2.2.3 Aculhir Noemia dins la classa.....	59
2.2.2.4 Noemia dins la classa.....	59
2.2.2.5 Noemia, l'occitan, sa familha, la classa e ieu.....	60
2.3 Paulina, Noemia, doas pichòtas dins la classa TFPI.....	64
3 L'acuèlh dels parents.....	66
3.1 Parents d'enfants de la classa.....	66
3.2 Parents associatius.....	69
4 Occitan, tecnicas Freinet e institucions de la classa.....	72
4.1 Una tecnica dins la classa TFPI :La correspondéncia escolar.....	72
4.1.1 <i>La correspondéncia escolar de Freinet</i>	72
4.1.2 <i>Una correspondéncia amb una classa monolinga en francés</i>	73
4.2 La cench de nivèl en occitan.....	75
CONCLUSION.....	78
BIBLIOGRAFIA.....	80
ANNÈXES.....	82

« Contre los parents, res se pòt pas far.

Sens los parents, se pòt agir, un pauc.

Amb los parents, tot se pòt far. »

disiá Fernand Oury¹

¹ "Contre les parents, on ne peut rien. Sans les parents, on peut agir, un peu. Avec les parents, on peut tout."

Introduccion

Faguèri la coneissença de Calandreta en 1993 mentre qu'èri en mestria de psicologia e que per mon plaser me marquèri a un cors de teatre occitan qu'ensenhava lo Glaudi Alranc, ara metor en scèna e actor a la companhiá La Rampa TIO.

Mon idèia èra de far regenta dins lo public, vist que conneissiái encara pas Calandreta. Tre mos primièrs escambis amb los regents de las escòlas Calandretas qu'èran aquí e aprèp quelques entre-senhas mai ponchudas sus l'afar, penguèri ma decision, voliái totjorn far de regenta, mas a Calandreta. Una escòla ont poiriái far passar tota aquela lenga e cultura que me faguèron passar mon papeta, ma mameta e mos parents.

Perque "l'objectiu de Calandreta es de transmetre la lenga e la cultura occitanas als mainatges en tot assegurar lor escolarizacion en occitan tre l'escòla mairala." Aital es marcat dins la carta de las Calandretas.²

Dempuèi 1995 fau de regenta a Calandreta. Ensenhèri mai que mai en mairala amb quelques annadas en cors preparatòri. Totjorn amb de classes de mantun nivèl.

Una question me tafura encara aprèp 16 ans d'ensenhament e encara mai ongan dins ma classa :

Perqué d'enfants coma Paulina, Luna, Jessica, Lea, Marion, Bereniça emplegan la lenga de longa en classa, dins la cort de recreança, al conselh d'escòla e a la cantina amb ieu coma amb los autres adults de l'escòla. M'es arribat tanben amb aqueles enfants d'aver de convèrsas en occitan dins de situacions fòra l'escòla e sens ligam amb ela. Per carrièra, al cafè. "Un matin que preniái mon cafè abans de dintrar a l'escòla, Paulina dobriguèt la pòrta del cafè a arribèt coma una bomba sus ieu per me contar çò que menava e que voliá presentar a la classa. Un CD de cançons tradicionalas en occitan, un album "Lo Barberós" qu'aviá trapat a la mediatèca de la vila. Sortiguèt tot aquò de son saquet e m'expliquèt tot amb una fòrça polida lenga occitana al mitan del mond qu'èran aquí." M'arregalèri de l'ausir parlar amb aquel natural. Sa maire, demorada sul pas de la pòrta, ne reveniá pas ! Un pauc mai tard dins la jornada me diguèt qu'èra contenta ela tanben de veire sa filha parlar coma aquò.

² Document en annèx 1. La carta de las escòlas Calandreta.

A costat d'aquò, d'autres enfants parlan pas que dins la classa e d'autres encara, dins la classa, mas pas de longa. En general, son los moments institucionals ont parlan lo mai aqueles enfants. Al conselh, al qué de nòu, per las presentacions al bilanç de la fin de la jornada. Es aquí e en primièr que començan de parlar. D'autres enfants emplegan qualques mots dins los moments de vida coma lo gostar de la tantossada per demandar de que beure e de que manjar e d'autres encara parlan pas brica.

Dins las classas dels mai bèls, es la meteissa causa. D'enfants parlan la lenga de longa e coma cal. D'autres l'emplegan pas que dins la classa. D'unes la parlan plan e d'autres, aprèp nòu annadas en Calandreta la parlan mas l'escaraunhan.

Aquò es ma question. Perqué aquelas diferéncias de practicas de la lenga pels enfants ?

I - PRIMIÈRA PARTIDA : l'immersion dins ma classa a Calandreta.

1 Las condicions d' un ensenhament en immersion.

Los enfants escolarizats a Calandreta se trapan dins las condicions d' un ensenhament en immersion tal coma ne parla dins son libre Jean Petit.³

1.1 Dins ma classa a Calandreta.

Me prepausi de far aquí l'estudi de las condicions d'ensenhament en immersion dels enfants de ma classa en seguir las recomandacions del sénher Petit dins son libre, capitol 5 «La didactica dels pastres.»

1.1.1 « Lo concèpte del periòd critic. »

D'aprèp lo professor Jean Petit, "...un bilingüisme vertadièr pòt pas èsser que precòç..."⁴

La capacitat d'acquisicion lingüistica del pichon baissa amb l'atge. "Aquel atge limit es de 5 ans "⁵

"L'acquisicion tardièra d'una lenga segonda mena pas jamai a un escac total, mena pas qu'exceptionalament a una competéncia de comunicacion vertadièra."⁶

La foncion principala del lengatge es segurament la comunicacion. En fasent referéncia als objectius de la politica educativa del Conselh d'Euròpa (2000), l'encastre europenc comun de referéncia joslinha qu'es important d'aprestar los enfants per la comunicacion.

Agnès Lobier e Sylvette Fabre escrivan tanben "Aqueste bilingüisme aborriu presenta doncas d'avantatges incontestables sul plan del desenvolopament cognitiu, dins caduna de las lengas."⁷

Los enfants de ma classa son totes dintrats a la Calandreta a l'atge de dos ans e mièg. Levat doas pichonetas que son arribadas ongan en mejana seccion e que començan d'emplegar qualques mots e frasas. La condicion de bilingüisme precòç me sembla dins aquel encastre validada.

³ Petit, J. (2001). *L'immersion une révolution*. Colmar : Do Bentzinger

⁴ "Un bilinguisme véritable ne peut être que précoce..." p. 42

⁵ "Cet âge limite est de 5 ans" p. 33

⁶ "...L'acquisition retardée d'une langue seconde ne conduit certes jamais à un échec total, elle n'aboutit qu'exceptionnellement à une véritable compétence de communication,..." p. 35

⁷ Lobier, A. Fabre, S. (1992). *L'occitan au service des apprentissages linguistiques au cycle 2 de l'école primaire*. Repères,6,p.139-154. "Ce bilinguisme précoce présente donc des avantages incontestables sur le plan du développement cognitif, dans chacune des langues."p. 142

1.1.2 «l'amenatjament de classes de mantun nivèl dins las escòlas bilingüas es una mesura racionala e quitament indispensable.»⁸

Lo professor Petit recomanda de classes eterogenèas amb mantun gras d'acquisicion de la lenga que limitan la produccion d'interferéncias fachas per qualques enfants e manlevadas a lors amics de classa. Dins las classes de nivèls eterogenèus que presentan pas qu'un gras d'acquisicion de la lenga ciblada, las errors constituïsson una menaça dins l'aprendissatge. Christiane Luc⁹ fa tanben remarcar dins son article l'importància d'un ensenhament de qualitat. Escrivu que seriá domatge qu'una aprestança generalisada a l'aprendissatge d'una lenga anèsse a l'encontra de l'objectiu puntat e s'acabèsse pels enfants per un ancratge de marridas costumas dins lo domèni de la fonologia, e pas exclusivament dins aquel domèni, per l'installacion de marridas conneissenças que demandarián de temps per recuperar.

Totas las classes de l'escòla ont trabalhè son de classes de dos, veire tres, nivèls. Los enfants dins ma classa ongan son en mejana e granda seccion de mairala e l'an passat èran en tota pichòta e pichòta seccion. Lo nivèl de lenga dels enfants es plan desparièr. Los que prenon la paraula dins la lenga o fan amb lors mejans. Los mai bèls en lenga apòrtan de solucions als mai pichons e ieu tant que regenta de la classa torni formular del bon biais çò que va pas.

1.1.3 "L'intensitat del contacte linguistic."¹⁰

Lo nivèl minimum d'exposicion a la lenga d'akesir es pausat dins l'encastre de l'immersion precòça.

Lo professor Petit fa tanben remarcar que lo nivèl d'exposicion es tanben bon dins las condicions de paritat orari. Apond tanben que l'intensitat de contacte amb la lenga determina la rapiditat d'acquisicion. E una progression d'acquisicion tròp lenta s'acaba per un fenomèn d'interferéncias dins l'aprendissatge.

En immersion, "la lenga cibla es la lenga per tot far, tot viure e sentir. Es intrumentala e objècte d'estudi tanben, dins un movement reflexiu a postèriòr." escrivu Felip Hammel.¹¹

⁸ Ibid Jean Petit "... l'aménagement de classes à plusieurs cours dans des écoles bilingues est une mesure tout à fait rationnelle et même indispensable." p. 31

⁹ Luc, C. (1992). *Des représentations aux productions en langue étrangère dans le cadre scolaire*. Repères, 6, p.23-40

¹⁰ Ibid Jean Petit "Intensité du contact linguistique." p. 82

¹¹ Hammel, F. (2010). *Lo pentagòn de l'immersion*. p. 170. In Calandreta, 30 ans de creacions pedagogicas, Edicions La Poesia, Montpelhièr, 2010.

"Dins cada establiment Calandreta, l'occitan es lenga ensenhaira e lenga ensenhada, tant a l'oral coma a l'escrich. "Carta de las Calandretas 3.1.¹²

Quand la lenga d'immersion es a l'encòp ensenhanta e ensenhada, se bota en plaça tal coma lo fa l'installacion de la lenga mairala, en autonomia acompanhada d'aproximacions, d'errors, d'interferéncias, progressivament corregidas. Coma n'avèm ja parlat un pauc mai naut, la tòca primièra de la lenga es la comunicacion dins la lenga e l'encastre d'immersion balha l'espaci per aculhir las aproximacions sens ne far problèma. La règle pel regent es la reformulacion que mena de formas mai corrèctas. La corrèccion se fa aquí sens blocatge e amb una optimizacion maximala dels enonciats.

Es aital que se passa dins ma classa. M'arriba pas jamai de far la revirada en francés. Que siá en rason d'una deca o per una manca de vocabulari. Torni formular l'enonciat. Sul pic, tranquillament torni dire dins un biais corrècte. Remarqui mantun còp que los pichons tornan dire amb la corrèccion. Aquel biais de far se passa naturalament tant per ieu coma pels enfants. Arriba que la corregida se faga per d'enfants mai nauts que los autres en cench de lenga.

1.1.4 "L'utilizacion instrumentala de la lenga : coma bona per tot far." ¹³

Lo professor Petit explica que lo cervèl de l'enfant coma lo de l'adult aquesisson vertadièrament una lenga s'an la possibilitat e l'obligacion de l'utilizar coma "bona per tot far." Agnès Lobier e Sylvette Fabre dison elas tanben que "Una lenga s'apren sonque se s'utiliza."¹⁴ Parièr per Jane Arnold qu'escriu dins son article : "Es en parlar que s'apren a parlar." ¹⁵

Dins las classes mairalas coma dins las del primari, se jòga, se dessenha, se fan de matematicas, de tèxtes, se manja tanben en occitan. Los pichons de ma classa capitàn de demandar per aver de chuc de frucha, d'aiga o de gostar.

Los enfants en condicions d'immersion se trapan cada jorn dins de situacions de comunicacion. Pauc a chapauc dintran dins la lenga e se ne servisson coma mejan de comunicacion.

¹² Ibid Document en annèx 1.

¹³ Ibid Jean Petit "L'utilisation instrumentale de la langue : la langue comme bonne à tout faire." p. 83

¹⁴ Ibid Lobier, A.Fabre, S. (1992). *L'occitan au service des apprentissages linguistiques au cycle 2 de l'école primaire*. Repères, 6, p. 139-154 "Une langue ne s'apprend que si elle est utilisée." p. 143

¹⁵ Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère ?"*. ela, n°114, p. 407-425. "C'est en parlant qu'on apprend à parler" p. 410

1.1.5 "Lo recors als locutors natus e lo principi de Ronjat."''¹⁶

J. Ronjat prepausava en 1913 una estrategia simple d'empregar pels parents per rendre lors enfants bilingües. Per le, cada parent deuriá utilizar sa lenga mairala per parlar a son enfant sens jamai mesclar las doas lengas. Se parla tanben del principi : una persona, una lenga.

Pel professor Petit l'aproxada instrumental de la lenga implica que los regents cargats de l'ensenhament immersiú sián de locutors natus o que ne tegan una competéncia equivalenta. Joslinha tanben l'importància, coma o fa Christiane Luc dins son article, d'un contacte sufisent e renovelat regularament amb de locutors natus.¹⁷

Traballham ongan dins la classa amb doas personas que tenon e que pòrtan la lenga d'un biais cultural. Una dançaira que nos portèt cants e dansas del patrimòni occitan. Totes los enfants participèron volontier al talhièr dins la lenga. L'escambi entre l'intervenenta e los pichons èra d'una granda riquesa tant al nivèl de la lenga coma del contengut. La resulta d'aquel talhièr foguèt presentada per l'espectacle de la fèsta dels 30 ans de las escòlas Calandreta dins una sala de la comuna de Montpelhièr e davant tres cents personas mai o mens. Se vesia que los pichons èran plan contents de cantar e dançar en occitan. Un segond talhièr se faguèt amb un cantaire occitan amb qual aprenguèrem los cants de Nadal, de carnaval, lo Se canta al son de sa guitarra. Aquí tanben, lo talhièr tot se faguèt dins la lenga.

Pel gostar de nadal, convidèrem los parents a venir escotar un conte e cantar los cants de Nadal amb nautres. Los grands d'una pichòta que tenon la lenga èran aquí e nos aprenguèron un cant novèl.

1.1.6 "L'incitacion a la produccion : Lo principi "It's up to you"''¹⁸

"A vos de jogar". Metre la menada de la classa dins las mans dels enfants. Lor daissar d'espaci per balhar las consignes, menar las activitats ritualas de la classa. Tot aquò son d'escasenças idealas de produccions lengagièras.

Dempuèi qu'ensènhem, remarqui que los enfants se botan primièr dins la lenga pel biais dels mestiers e de las institucions. Los mestiers dels enfants de la classa son sorgas de produccion de lenga. Cada matin dòna meteo nos balha lo temps que fa. Sènher preséncia compta los

¹⁶ Ibid Jean Petit "Le recours aux locuteurs natifs et le principe de Ronjat" p. 83

¹⁷ Ibid LUC, C. (1992). *Des représentations aux productions en langue étrangère dans le cadre scolaire*. Repères, 6, p.23-40

¹⁸ Ibid Jean Petit "L'incitation à la production : Le principe It's up to you" p.85

enfants e balha lo nombre e los noms de los que son pas aquí. Lo que bota la data, la legís e l'enfant qu'es cargat del mestier cantina legís lo menut.

Las institucions de la classa ajudan tanben dins la produccion de lenga. La presidéncia del cossí vas dins ma classa es ara tenguda per un enfant qu'es gris escur en cencha de lenga e de comportament. Los caps de còlas tornan balhar las consignas a lors equipiers e lo conselh d'escòla es presidit per un bèl en cencha de comportament. Fòrça d'ora los pichons son capables de dire las leis e las rubricas del conselh.

1.1.7 Lo "rote learning"

L'aprendissatge per còr es reconegut per la psicolingüística dins lo procèssus d'acquisicion naturala. Ajuda a l'espandiment del vocabulari actiu, a l'assimilacion d'estructuras e a la fixacion del saber. Totes los enfants de ma classa son capables de contar de còr una comptina, un jòc de dets o de cantar una cançon apresada en classa. En general es çò que menan lo mai a l'ostal quitament los enfants qu'emplegan pas la lenga dins d'autres moments.

Teni tanben de far remarcar qu'ai l'astre d'aver una ajuda mairala que ten la lenga. Es una ajuda mairala emplegada per la comuna de la vila de mon escòla. Quand arribèt a la Calandreta coneissiá pas brica l'occitan ni lo biais de foncionar de las nòstras escòlas. Trabalhava amassa dempuèi detz ans. A mesura que lo temps passava e que preniái de temps per li explicar lo foncionament de la pedagogia institucionala e de l'importància de l'immersion, se botèt a la lenga. Dempuèi qualques annadas ara, parlam de longa en occitan entre nautres, als enfants, e als autres adults. Los enfants son de longa banhats dins la lenga tre que dintran dins l'escòla e en classa.

Causa qu'es malastrosament pas lo cas dins totas las escòlas. Una classa mairala amb una ajuda que parla pas la lenga implica pel regent de passatges d'una lenga a l'autre e una trencadura dins l'immersion.

2 Mon questionnement en tant que cap d'establiment.

Faguèri 11 ans de cap d'establiment d'una Calandreta e me rementi de l'importància dels acamps de presentacion del projècte a las familhas. Lo primièr punt expausat per ieu amb la presidenta de l'associacion, èra la lenga. Lo punt 2 de la carta. "S'associar per far escòla. Amb lo capítol 2.4. Calandreta assòcia las voluntats, las energias e las competéncias per espandir l'emplec de l'occitan coma una lenga d'usatge per la vida de l'escòla tota.

Calandreta desira que los parents de calandrons favoriscan, dintre la familha, un ambient propici per que se pòsca emplegar l'occitan cada jorn." ¹⁹

Passavi un brave moment a parlar de l'importància de l'acuèlh que seriá fach a la lenga. A l'interès, a la valor portada a çò que fa l'enfant a l'escòla. Fin finala, son pas los enfants que causisson lor escòla, son los parents que fan la causida d'una escòla immersiva en lenga occitana. La demanda facha a las familhas es d'assumir lor causida e d'acompanhar lor enfant dins lor capitada escolara.

Parlar de lenga e d'immersion, aquò mena los parents a pausar una question importanta e legitima per eles en tant que parents : "E lo fach d'aver doas lengas los va pas andicapar pel francés dins la seguida ?" Per un parent que coneís pas los avantatges d'un bilingüisme precòç pòt de segur pausar question.

Es aquí que me semblava important de parlar del avantatges del bilingüisme e encara mai amb la lenga segonda occitana.

Es "l'enrasigament socio-afectiu e sòcio-cultural" que ne parla E. Charmeux (Colloque langue et régions en Europe-1990-p.68) que permet d'éviter de blocatges psicologics. La lenga regionala es çò que restaca l'enfant a son viscut e que li permet a l'encòp de dintrar dins la realitat per dintrar dins la lenga.²⁰

a) Lo bilingüisme coma educacion a la diferéncia :

Lo fach d'aprene una segonda lenga es una dobertura als autres, a d'autres culturas coma o dison Agnès Lobier e Sylvette Fabre, "Son indirèctament la tolerància e lo drech a la diferéncia que l'enfant compren".²¹ Aprene una altra lenga balha a l'enfant una disponibilitat generala de dobertura. L'enfant accepta que l'autre siá diferent.

b) Lo bilingüisme e l'estructuracion cognitiva :

Lo bilingüisme precòç presenta d'avantatges sul plan del desenvolopament cognitui dins caduna de las doas lengas. Dins lo meteís article, Agnès Lobier, Sylvette Fabre fan referéncia a las

¹⁹ Ibid Carta de las escòlas calandretas. Document en annèx 1.

²⁰ Lobier, A Fabre, S. (1992). *L'occitan au service des apprentissages linguistiques au cycle 2 de l'école primaire*. Repères, 6, p. 139-154 "C'est l'enracinement socio-affectif et socio-culturel dont parle E. Charmeux (colloque Langue et Régions en Europe – 1990 – p. 68) qui permet d'éviter des blocages psychologiques. La langue régionale est ce qui rattache l'enfant à son vécu en même temps que ce qui lui permet de rentrer dans la réalité pour rentrer dans la langue." p. 140

²¹ Ibid "C'est indirectement la tolérance et le droit à la différence que l'enfant saisit." p. 141

experiències menadas pels canadians : Lambert(1983) puèi Hammers e Blanc (1998) que tenon de mostrar que los enfants que pòdon beneficiar d'un bilingüisme aditiu, es a dire ont las doas lengas an un estatut social identic (es a dire valorizat dins los dos casses) presentan : "una capacitat mai granda d'abstraccion, una percepcion melhora d'indicis conceptuels, e d'una utilizacion mai granda de la pensada divergenta."²² L'enfant bilingüe es menat a desvolopar una reflexion mai fina sus çò qu'es la lenga e una capacitat mai granda a resòlve de problèmas.

c) L'acquisicion d'una autra lenga :

"L'acquisicion d'una lenga novèla (L3 pels bilingües), s'efectua manifestament mai aisidament e mai rapidament en çò dels bilingües qu'en çò dels monolingües." Explica lo Professor J. Petit.²³

d) L'acquisicion precòça d'una lenga 2 balha un mestritge mai grand de la lenga mairala. Son las possibilitats de comparasons lingüisticas conscientas e inconscientas en relacion amb l'utilizacion de doas lengas que permeton una activacion intellectuala mai granda.

2.1 La causida pedagogica de Calandreta.

Dins la carta de las Calandretas partida 3. Immersion e pedagogia es marcat :

Article 3.4."Calandreta, amb los regents organizats en còlas pedagogicas e en partenariat amb l'establiment APRENE, porgís un metòde de pedagogia que ten compte principalament, dins sa practica, dels trabalhs dels corrents pedagogics "Tecnicas Freinet" e "Pedagogia Institucionala" e dels psicolingüistas subre l'educacion bilingüa en immersion precòça."²⁴

Article 3.5."Calandreta encoratja la mesa en plaça d'institucions dins la classa que balhan la paraula als dròlles, que los autonomizan, que regulan la vida dels grops, que dobrisson la classa cap a l'exterior."²⁵

²² Ibid "Une plus grande capacité d'abstraction, une meilleure perception d'indices conceptuels, et d'une plus grande utilisation de la pensée divergente".p.141

²³ Ibid Petit, J. (2001). *L'immersion une révolution*. Colmar : Do Bentzinger "L'acquisition d'une nouvelle langue s'effectue manifestement plus facilement et plus rapidement chez les bilingues que chez les monolingues." p. 49

²⁴ Document "Carta de las escòlas Calandretas" en annèx 1

²⁵ Document "Carta de las escòlas Calandretas" en annèx 1

2.1.1 Balhar de sens

A Calandreta, l'occitan es pas considerat sonque coma lenga de comunicacion. Es tanben question de transmission. Transmission de la lenga e de la cultura. Una cultura, un saber, una lenga que cal far viure e bolegar. L'occitan lenga de la classa deu aver de sens. Per sa causida pedagogica de las tecnicas Freinet e de la pedagogia institucionala, Calandreta balha encara mai de sens a la lenga. Son las institucions de la classa (mai que mai los luòcs de la classa) dins la linhada de Fernand Oury, e mai en amont las practicas de Celestin Freinet, que balhan sens a la lenga.

Pierre-Johan Laffitte escriu : "La pedagogia institucionala ajuda al fondament de l'usatge de l'occitan. L'occitan es questionat, parlat, referenciat pel grop. »²⁶

Dempuèi que trabalhè a Calandreta remarquè plan que las produccions las mai significativas en occitan se fan dins las institucions : Lo qué de nòu , lo conselh, lo tèxt liure, los albums, lo cossí vas ?, lo jornal... Corina Lhéritier, regenta a la calandreta Aïmat serre de Nîmes, ne fa tanben la remarca dins son article.²⁷

L'occitan dins la classa cooperativa es, coma l'escriu Pierre-Johan Laffitte totjorn dins lo meteís article "...la lenga qu'aculhís, qu'escota. Es tanben la lenga que s'impausa dins la mesura qu'exprimís la lei. L'occitan coma lenga de poder vertadièr, de la responsabilitat e de la libertat qu'autoriza la classa cooperativa." ²⁸

Per afortir lo fach que la lenga deu far sens, podèm apondre los dires de Christiane Luc qu'escriu « gaireben 50 % dels enfants exprimisson d'un biais o d'un autre que la paraula deu far sens per aquel que parla. »²⁹ Es interessant de veire que d'enfants en situacion d'aprendissatge d'una lenga estrangiera tal coma l'impausa lo sistèma escolar actual considèran

²⁶ Laffitte, P-J. (2010). *L'occitan, une institution dans la classe*. In La poesia, Calandreta, 30 ans de créations pédagogiques (272-284). Montpellier. "La pédagogie institutionnelle aide au bien-fondé de l'usage de l'occitan. L'occitan est questionné, parlé, repéré par le groupe." p. 279

²⁷ Lhéritier, C. (2010). *Calandreta: enseignement en immersion linguistique, causida pedagogica*. In La poesia, Calandreta, 30 ans de créations pédagogiques (272-284). Montpellier.

²⁸ Ibid Laffitte, P-J. (2010). *L'occitan, une institution dans la classe*. In La poesia, Calandreta, 30 ans de créations pédagogiques (272-284). Montpellier. "...la langue qui accueille, qui écoute. C'est aussi la langue qui s'impose dans la mesure où elle traduit la loi. L'occitan comme langue du vrai pouvoir, de la responsabilité et de la liberté qu'autorise la classe coopérative." p. 279

²⁹ Ibid LUC, C. (1992). *Des représentations aux productions en langue étrangère dans le cadre scolaire*. Repères, 6, p.23-40 "50 % des enfants expriment d'une manière ou d'une autre que la parole doit faire sens pour celui qui parle." p.29

qu'aprene a parlar una lenga segonda es assimilât exclusivament a aprene, a repetir globalament e a reagir per la paraula a un sinhal.

Anne-Marie Dinvaut dins son article³⁰ realizat en seguida d'una recèrca facha dins de classes de cicle 2 e 3 en cors de lenga remarca que los enfants son mai en progrès en anglés dins de situacions d'aprendissatge que prenon realitat e sens dins un encastre cooperatiu.

2.1.2 *Aculhir*

La pedagogia institucionala, installa dins la classa, un encastre d'acuèlh que reçaup e escota. Tant los enfants coma los parents son aculhits dins la classa. Las institucions favorizan de luòcs de paraula securisats coma lo qué de nòu, moment reservat a la paraula vertadièra. Le Dr. Michel Lecarpender dins lo pòstfaci del libre d'Isabelle Robin o definís del biais seguent : "S'agís d'un temps que recampa totes los escolans e pendent lo qual cadun pòt dire liurament çò que desira dire, pòt parlar d'ont ven per construire sa preséncia dins la classa. ...Çò qu'es dich al qué de nòu concernís las istòrias verdadièras arribadas a cadun... Sosténer lo desir de grandir dins la paraula verdadièra es aital una de las foncions importantas de l'escòla".³¹ Justament dins ma classa, lo qué de nòu es un moment ont se corregisson pas las decas de lengatge. Los enfants parlan, es aquò l'essencial. D'autres moments dins la jornada permeton de remarcas, cap a la qualitat de la lenga. Mas pas lo qué de nòu. Lo cossí-vas, lo conselh, son tanben de moments de paraula vertadièra, luòcs de decisions e espaci de recors pels pichons. Los pichons aprenon a demandar la paraula, a s'escotar, a proposar, a decidir. La classa cooperativa se bota en plaça. Lo regent parla, escota, rassegura. Amb la classa pausa las règlas, los repèris e installa l'encastre. Lo tèxt liure moment ont los enfants escrivon per racontar, per èsser escotats legits e elegits. Los que vòlon presentan als autres. Los que vòlon pas o fan pas. Pòdon prene mai de temps. Presentaràn quand seràn lèstes.

Dins las classas Calandreta, l'occitan es la lenga de totes aqueles luòcs de paraula. Pierre Johan Laffitte escriu dins son article « L'occitan es la lenga qu'aculhís, qu'escota. »³².

³⁰ Dinvaut, A-M. (1992). *Enfants tuteurs, enfants en progrès*. Repères, 6, p. 43-6 p.46

³¹ Robin, I. (2011). *La pédagogie institutionnelle en maternelle*. Vauchrétien : Champ social. "Il s'agit d'un temps qui rassemble tous les élèves et où chacun peut dire librement ce qu'il souhaite dire, peut parler de là d'où il vient pour construire sa présence dans la classe. ... Ce qui est dit au quoi de neuf concerne les histoires vraies arrivées à chacun... Soutenir le désir de grandir dans la parole vraie est ainsi une des importantes fonctions de l'école." p.247.

³² Ibid Laffitte, P-J. (2010). *L'occitan, une institution dans la classe*. In La poesia, Calandreta, 30 ans de créations pédagogiques (272-284). Montpellier. "L'occitan est la langue qui accueille, qui écoute". p. 279

A través la lenga occitana dins los luòcs de paraula de la classa institucionala, l'enfant es en capacitat de cambiar son agach cap a l'occitan. Per l'autor, l'occitan dins las classas de las escolàs Calandreta es dins los faches una institucion. La pedagogia institucionala balha de sens a l'usatge de l'occitan. L'occitan es questionat, parlat, repetit pel grop.

2.1.3 La classa cooperativa mitan de lengatge.

L'occitan dins las classas institucionals es tanben lo lengatge utilizat pel grop en tant que grop social. Es la lenga e la cultura del grop classa.

Vygotsky dins sa teoria istorica del desenvolopament individual, insistís suls apòrts de la cultura, l'interaccion sociala e la dimension istorica del desenvolopament mental.

Vygotsky (1982-1984, vol.IV, p.281) escriviá en 1932 :

"Es per l'intermediari dels autres, per l'intermediari de l'adult que l'enfant s'engatja dins sas activitats. Absolutament tot dins lo comportament de l'enfant es fondut, enrasigat dins lo social."³³ D'aprèp Vygotsky, d'unas foncions mentals superioras coma (l'atencion voluntària, la memòria logica, la pensada verbala e conceptuala, las emocions e autres foncions se pòdon pas metre en plaça sens l'apòrt constructiu de las interaccions socialas. Las recèrcas de Vygotsky mòstran que las condicions d'ereditat dins los aprendissatges bastan pas. Una contribucion de l'entornament social jos forma d'un aprendissatge de construccion en temps comun d'activitats partejadas per l'enfant e l'adult, es a dire una interaccion sociala, es necite.

Anne-Marie Dinvaux dins son estudi³⁴ remarca tanben l'importància d'aquela "zòna proximala de desenvolopament" teorizada per Vygotsky. Remarca que los enfants en situacion de tutorat an de resultas mai bonas que los autres.

Christiane Perrégaux dins son article escriu : "l'escolan coma subjècte original es non solament actor de sos aprendissatges mas que l'entornament istoric social dins lo qual interagís jòga un ròtle central dins la construccion de sas coneissenças."³⁵ Apond tanben que lo trabalh de còla, la collaboracion o la cooperacion devon èsser privilegiats dins las

³³ Ivic, I. (1994). *LEV S. VYGOTSKY (1896-1934)*. Revue trimestrielle d'éducation comparée, vol.XXIV, n° 3/4, 1994 (91/92), p. 793-820. "C'est par l'intermédiaire des autres, par l'intermédiaire de l'adulte que l'enfant s'engage dans ses activités. Absolument tout dans le comportement de l'enfant est fondu, enraciné dans le social." p.3

³⁴ Dinvaux, AM. (1992). *Enfants tuteurs, enfants en progrès*. Repères, 6, p. 43-62.

³⁵ Perrégaux, C.(1992) Prendre appui sur la diversité linguistique et culturelle pour développer aussi la langue commune. Repères, 6, p. 147-166.... l'élève en tant que sujet original est non seulement acteur de ses apprentissages mais que l'environnement historique social dans lequel il interagit joue un rôle central dans la construction de ses connaissances." p. 155

situacions d'aprendissatge per balhar als enfants lo mai d'escasenças possiblas per comunicar.

Aïda Vasquez e Fernand Oury escrivon : "Lo grop es un mitan de lengatge. Val mièlhs dire d'escambis e d'escambis recipròcs. Escambis de servicis, escambis materials, afectius, intellectuals, escambis reals perque recipròcs. Cadun balha e reçaup quand la comunicacion es establida. Quand cadun a renonciat a sas defenses (e en particulier a la ierarquia preestablida)." ³⁶

Es Celestin Freinet en 1925 que balhèt d'objèctes materials als enfants per respondre a un grand besonh d'activitat de lor part. De caractèris d'estampariá, es a dire de lengatge materializat. Un trabalh de còlas obligatòri e la tòca de fargar un jornal.

La mesa en plaça de las institucions dins la classa permet lo contraròtle de las relacions dins lo grop classa. Lo conselh es lo luòc d'elaboracion e de decision de las leis de la classa. Es tanben lo luòc de partiment de las tascas, dels poders e de las responsabilitats. Es lo luòc ont se pòdon dedramatisar las causas e resòlvre los conflictes.

Es aquí que l'occitan pren tota sa plaça de lenga del poder. Es la lenga que s'impausa dins la mesura que pòrta la lei. Pierre Johan Laffitte considera l'occitan dins la classa institucionala Calandreta : "coma lenga del poder vertadièr, de la responsabilitat e de la libertat qu'autorisa la classa cooperativa." ³⁷

Aquela causida de las tecnicas Freinet e la pedagogia institucionala per Calandreta es una responsa al biais de considerar los enfants qu'avèm dins las nòstras classas Calandreta en tant que persona. Freinet pensava que cada pedagòg se deu de balhar enveja d'aprene als enfants. Per el, lo ròtle del regent es de dobrir l'imaginacion, de menar l'enfant a crear en s'apuejar sus tota la realitat de la vida. Freinet prepausava de trabalhar sus de tecnicas qu'ajudarián los enfants. Del tèxt luire a la produccion del jornal en passant pel trabalh en talhièrs organizats en còla (estampariá, limògravura, pintura, calcul e mesura), per Freinet, l'escòla deu èsser « chantièr ».

Per René Laffitte, institutor, escrivan pratician fòrça implicat dins la Pedagogia institucionala,

³⁶ Vasquez, A. Oury, F. (2000). *De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle*. "Le groupe est un milieu de langage. Il vaut mieux dire d'échanges et d'échanges réciproques. Echanges de services, échanges matériels, affectifs, intellectuels, échanges réels parce que réciproques. Chacun donne et reçoit quand la communication est établie. Quand chacun a renoncé à ses défences (et en particulier à la hiérarchie préétablie)". p. 369

³⁷ Ibid Laffitte P-J.(2010). *L'occitan, une institution dans la classe*. In La poesia, Calandreta, 30 ans de créations pédagogiques (272-284). Montpellier. " ...comme langue du vrai pouvoir, de la responsabilité et de "la liberté qu'autorise la classe coopérative." p.279.

la pedagogia se cantona pas als metòdes d'aprendissatge. "La pedagogia, es tanben çò que se passa cada jorn dins la classa, en foncion de son organizacion, de sa gestion de las relacions, dels conflictes, dels interdits, de l'equilibri dels escambis materials, afectius e intellectuals, totas las causas que determinan l'estat de santat psicologic del mitan."³⁸

Es per totas aquelas rasons que Calandreta s'apuèja suls apòrts de Freinet e de la pedagogia institucionala per metre en plaça una situacion ont l'enfant es menat a se despatolhar solet.

Efectivament en tant que regenta me sembla tras qu'important de prene en consideracion l'enfant en tant que persona e, de mai, persona dins lo grop.

Me prepausi ara de far un punt mai particulier per d'unes faches psicologics :

2.2 La nocion d'afectivitat dins los aprendissatges.

Freinet disiá que l'enfant a besonh en mai de las coneissenças, d'afeccion per poder espelir.

Se regardam mai particularament las condicions afectivas favorablas a la capitada del bilingüisme : Lo professor Petit escriu, "l'aprenent se revèla demasiadament sensible a l'atmosfèra afectiva de son environament al moment qu'entrepren de mestrear aquesta dificultat. Una dissension emai leugièra, que se presenta dins lo coble parental, la naissença mai o mens redobtada d'un pichòt fraire o d'una pichòta sòrre, bastan per frenar o quitament blocar l'acquisicion."³⁹

Cada pichon, coma cada adult a son viscut, son environament personal amb bonas e marridas causas, bons e marrits moments que passan lèu o que perduran. Per aquò, l'escòla pòt pas grand causa. Pòt portar ajuda en reçaupre lo pichon e l'acompanhar al mièlhs dins sos aprendissatges de la vida de cada jorn. L'escòla pòt èsser per d'unes enfants un luòc de securitat que los ajuda a grandir. L'escòla e la classa son tanben un espaci d'acuèlh que reçaup e

³⁸ Laffitte, R. (1998). *L'apport de la Pédagogie Institutionnelle*, extrait de son mémoire de formation à la direction d'établissement spécialisé, non publié, INSHEA, Suresnes. "La pédagogie, c'est aussi tout ce qui se passe quotidiennement dans la classe, en fonction de son organisation, de sa gestion des relations, des conflits, des interdits, de l'équilibre des échanges matériels, affectifs et intellectuels, toutes choses déterminant l'état de santé psychologique du milieu." p.10

³⁹ Ibid Jean Petit (2001). *L'immersion une révolution*. Colmar : Do Bentzinger "l'apprenant se montre extrêmement sensible à l'atmosphère affective de son environnement au moment où il entreprend de surmonter cette difficulté. Une dissension même légère, intervenant dans le couple parental, la naissance plus ou moins redoutée d'un petit frère ou d'une petite soeur suffisent alors à freiner ou même à bloquer l'acquisition". p. 39

escota enfants e tanben parents. "L'escòla es un luòc de recors possible pels enfants coma pels parents."⁴⁰

La meteissa annada, dins son article, Jane Arnold far referéncia al modèl evolutiu d'Underhill (1999) que prepausa tres tipas de foncionament dels ensenhaires :⁴¹

- Lo modèl "lector", lo que coneis sa matèria,
- Lo modèl "professor", lo que mestreja la lenga qu'ensenha e mai las tecnicas e los biais d'ensenhhar.
- Lo modèl "facilitator" lo que coneis la lenga, la metodologia de l'ensenhament e que en mai sap « crear un ambient psicologic positiu per un aprendissatge de granda qualitat... Aquesta equacion novèla compren las relacions intèrnas de las personas e lor relacion al grop. »⁴²

Es plan dins aquela dralha que la pedagogia institucionala mesa en plaça dins las classes Calandretas pren en consideracion l'enfant e l'enfant dins la classa. Aculhís e prepausa a cadun, tal coma es, una plaça dins lo grop. Las institucions mesas en plaça dins las classes permeton de balhar aquel encastre psicologic positiu.

Los regents de Calandreta son tanben formats a la practica de l'immersion de l'occitan dins las classes. Conneisson la lenga e lo biais immersiu de l'ensenhhar.

Dins sa recèrca, Jane Arnold aprigondís qualques factors que condicionan lo mai l'aprendissatge d'una lenga estrangiera. L'ansia, l'estima de « se », las actituds e cresenças, los estils d'aprendissatges.

De segur sèm pas nautres a Calandreta dins las meteissas condicions que los subjectes de l'estudi de l'autor. Calandreta es pas una escòla publica tradicionala, los enfants son pas d'adolescents, l'occitan es pas un moment d'aprendissatge d'una lenga estrangiera dins la jornada. Empacha pas que trapi tras qu'interessant per nautres tanben los comentaris e las proposicions que far l'autor dins son article.

Me prepausi donc de prene punt per punt los factors considerats :

⁴⁰ Laffitte,R. et AVPI, (2006). " L'école, un lieu de recours possible pour les enfants comme pour les parents". Editions champ social.

⁴¹ Arnold, J. (2006). "Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère?". ela, n°114, p. 407-425.

⁴² "Créer un climat psychologique positif pour un apprentissage de grande qualité... Cette nouvelle équation comprend les relations internes de personnes et leur relation au groupe."P.409

2.2.1 Lo factor d'ansia

L'ansia es un dels factors negatius qu'a quicòm de veire amb la paur, la frustracion, la tension e l'insecuritat. Prene la paraula davant los autres es pas aisit e implica un nivèl naut de vulnerabilitat. L'autor fa remarcar que los metòdes utilizats pòdon renforçar l'ansia. Una situacion que demanda de comunicar tal coma es l'objectiu dels corses de lenga dins las escòlas actualament, renfòrça aquela situacion. L'autor prepausa de "ne suprimir la causa quand es possible, ofrir a l'aprenent d'ajuda per l'afrontar. L'ansia se pòt redusir notadament per l'intermediari de l'actitud del professor e de l'atmosfèra qu'aquel crèa dins la classa."⁴³

Aquelas remarques afortisson la causida pedagogica de Calandreta qu'avèm desvolopada mai naut.

L'autor prepausa tanben qualques suggestions per demesir l'ansia "inibitritz" dins la classa :

- Totjorn tractar l'enfant amb respècte e ensajar de protegir son "se".
- Balhar als enfants la possibilitat d'exprimir lors preocupacions.
- Metre en plaça un espaci de cooperacion allòc de concurrència.
- Jamai forçar un enfant a prene la paraula abans que se ne pense capable.
- Servar una politica sus las correccions de las decas que siá pas viscuda coma una menaça de la part de l'enfant. L'autor fa tanben referéncia a Vygotski (1978) " qu'utiliza l'expression zòna proximala de desvolopament" per se referir a "la distancia entre lo nivèl de desvolopament real, determinat per la capacitat a resolvre d'un biais autonòm los problèmas, e lo nivèl de desvolopament potencial, determinat per la capacitat a resolvre de problèmas mercé a un adult o un par mai capable qu'es, dins lo cas de l'aprendissatge d'una lenga estrangiera, l'espaci ont se balha a l'escolan las ajudas necessàrias al despassament de sas errors e al desvolopament de son autonomia d'aprenent."⁴⁴

Totas aquelas suggestions me fan fòrça pensar al biais qu'avèm d'ensénhar a Calandreta, lo

⁴³ Ibid Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère?"*.ela,n°114,p. 407-425. "En éliminer la cause quand cela est possible, offrir à l'apprenant de l'aide pour l'affronter. L'anxiété peut être réduite notamment par l'intermédiaire de l'attitude du professeur et de l'atmosphère que celui-ci crée dans la classe." p. 412

⁴⁴ Ibid Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère?"*.ela, n°114, p. 407-425."la distance entre le niveau de développement réel, déterminé par la capacité à résoudre de manière autonome les problèmes, et le niveau de développement potentiel, déterminé par la capacité à résoudre des problèmes à l'aide d'un adulte ou d'un pair plus capable qui est, dans le cas de l'apprentissage d'une langue étrangère, l'espace où l'on fournit à l'élève les aides nécessaires au dépassement de ses erreurs et au développement de son autonomie d'apprenant." p. 114

respècte de l'enfant, la possibilitat de s'exprimir (que trapam dins lo Qué de nòu, lo conselh, lo cossí vas) moments de paraulas protegits e securisats que balhan als enfants la possibilitat de s'exprimir.

La cooperacion tanben, la classa en pedagogia Freinet e pedagogia institucionala es justament una classa cooperativa.

Forçar pas los enfants a prene la paraula mas puslèu metre en plaça de luòcs per favorizar la paraula. Far cas del biais de corregir las errors. Tot aquò es plan clar dins lo cap d'un regent calandreta. Dins las aïsinas de pedagogia institucionala, lo luòc de paraula securisat coma lo Qué de nòu balha als enfants la possibilitat de s'exprimir sens aver paur de parlar, d'èsser corregit de longa o d'èsser jutjat.

De correccions de la lenga, de segur ne fasèm. Mas d'un biais collectiu. Subretot pas en seguida d'un Qué de nòu qu'es pas fach per avalorar la lenga, mas a d'autres moments que lo permeton. Dins aquel moment collectiu, cadun pòt prene la paraula per sinhalhar una deca sens balhar lo nom d'aquel que l'a facha mas en prepausar un cambiament. Per ex : " Es mièlhs de dire aquò amb aquel mot."

L'ajuda per un par mai capable o l'adult, es exactament aquí lo cas de las cenchas. Un enfant mai naut en color ajuda un mai bas e l'adult es aquí tanben. Passa aprèp los mai nauts en color s'es necite.

2.2.2 L'estima de "se"

L'autor joslinha que lo concèpte de "se" se fa pendent l'enfància al moment ont los enfants se trapan dins las classes de primari. S'apuèja sus Coopersmith (1967) que definís l'estima de "se" coma l'imatge, lo vejaire personal que nos fasèm de nautres e que condiciona nòstra estima de "se". Jane Arnold escriu "La presa en compte de l'estima de se mena l'aprenent non solament a un mièlhs estar e a una disposicion melhora cap als aprendissatges, mas pòt tanben produire de resultas escolaras melhoras."⁴⁵

S'apuèja dins sa recèrca sus Reasoner (1982) que considerava que los aspèctes principals de l'estima de "se", son : la securitat, l'identitat e l'appartenéncia. Afortís que dins las classes, se deuriá trabalhar de longa dins lo respècte e lo sosten mutual, los besonhs e los sentiments dels

⁴⁵ Ibid Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère?"*. ela, n°114, p. 407-425. " La prise en compte de l'estime de soi conduit l'apprenant non seulement à un mieux être et à une meilleure disposition envers les apprentissages, mais elle peut aussi produire de meilleurs résultats scolaires." p.415

enfants. Es al dintre d'aquestes espais que los lauis que tenon los enfants de lor imatge se transforman. Es aquí que los enfants pòdon grandir e desvolopar lors capacitats.

La pedagogia institucionala me sembla èsser una resposta a aquela prepausicion.

La pedagogia institucionala existís a partir del moment ont lo dispositiu mes en plaça permet la paraula, l'escambis e l'espandiment.

Per balhar una idèia de çò qu'es question quand se parla de pedagogia institucionala, René Laffitte e lo grop Associacion vers la pedagogia institucionalla fan una descripcion de las condicions prealablas e essencials a son existéncia : La pedagogia institucionala se caracteriza per :

- D'activitats qu'agantan lo desir, qu'an de sens e subre tot que balhan de sens als aprendissatges escolars. Subretot las tecnicas Freinet : la correspondéncia, lo tèxt liure, lo jornal, las enquistas dels luòcs, los albums collectius renduts-comptes, los problèmas viscuts (una situacion viscuda coma un problèma), los entrainaments individualizats per d'aisinas autocorrectivas.
- D'institucions variablas e variadas que balhan paraula e poders e que delimitan de luòcs, d'estatuts e de ròtles precises e precisats : "Lo qué de nòu ?", las presentacions, las causidas de tèxtes liures, la boita a questions, colors de nivèls escolars e de comportament, moneda interiora, mestièrs, còlas, taula de mòstra...
- Una institucion instituenta : lo "conselh" que balha l'escasença de verbalizar los viscuts de qualques situacions e de modificar aquelas situacions que van influençar a lor torn sus las cenchas de comportament, "far bolegar las causas sens tot faire tombar".⁴⁶

La pedagogia institucionala amb la mesa en plaça de las institucions ten de remplaçar l'action permanenta e l'intervencion del regent. Assegura de longa l'obligacion e la reciprocitat dels escambis dins e fòra lo grop. Refusa la relacion binària e favorisa la relacion ternària.

La pedagogia institucionala condensa las condicions necessàrias a la construccion d'un mitan educatiu en 4 mots, "los 4L : Luòc, Limit, Lei, Lengatge.

⁴⁶ Laffitte et AVPI, (2006) *"Essais de pédagogie institutionnelle"* Champ social. « faire bouger les choses sans faire tout tomber ». p. 25.

Ten compte tanben de tres esclaiatges necessaris per analizar e gerir aqueste mitan educatiu :

- Lo materialisme : tecnicas, produccion, que modifícan l'estructura dels rapòrts e de las relacions (Los autors fan referéncia aquí a Marx, Freinet, Lévi Strauss...)
- Los fenomèns de grop : "leadership, victima,..."⁴⁷ Favorizar la diversitat de pichòts grups cooperatius de trabalh. (Los autors fan referéncia aquí a Lewin, Bion, Anzieu, ect.)
- L'inconscient : Se trapa dins la classa e es pas bon de l'ignorar ni de lo far calar : "Quand la paraula s'arrèsta, lo simptòma parla."⁴⁸ (Los autors fan referéncia aquí a Freud, Lacan, Dolto, ect.)

La mesa en plaça de las institucions dins la classa, grop social, favoriza los escambis entre los enfants e facilita las relacions entre eles.

Jane Arnold prepausa qualques suggestions elementàrias per ajudar a desvolopar l'estima de "se " en classa :

- Valorizar l'enfant.
- Far participar los enfants a l'elaboracion e a la construccion de lor aprendissatge.
- Reconéisser lors avançadas e lors capitadas.
- Ajudar los enfants a reconéisser lors punts fòrts e cercar los mejans per avançar.
- Fargar d'espacis de partiment de çò que los interèssa, de lors sentiments, de lors preocupacions
- En cas de problèmas de comportament, ensajar de comprene çò que se passa e cercar de solucions.

Las suggestions aportadas aquí trapan una responsa dins las institucions de la classa intitucionala. Las competéncias dels enfants e lors progrèsses son avalorats per las cenchas que favorizan justament un trabalh al ritme de cadun e que valoriza los progrèsses. Los problèmas de comportaments son discutits dins lo grop e la cima daurada balha la possibilitat a l'enfant de prene de distància .

2.2.3 Actituds e cresença.

Per Jane Arnold,⁴⁹ las actituds, representan çò que nos agrada o nos agrada pas .

Son los antecedents dels comportaments e predispausan l'enfant a far d'un biais o d'un autre, a

⁴⁷ Ibid Laffitte et AVPI, (2006) *"Essais de pédagogie institutionnelle"* Champ social. «leadership, bouc émissaire,...» p. 26.

⁴⁸ "quand la parole s'arrête, le symptôme parle." F. Dolto.

⁴⁹ Ibid Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère?"*. ela, n°114, p. 407-425.

far o pas l'esfòrc sufisent per aprene.

"Lo procèssus d'acquisicion d'una autonomia mai granda va doncas induire de cambiaments dins nòstras actituds."⁵⁰

Las cresenças son fargadas sus las experiéncias, los besonhs, e las valors d'una persona e condicionan elas tanben los nòstres comportaments.

Jane Arnold parla aquí de cresenças e Christiane Luc⁵¹ utiliza ela lo tèrme de representacions e avança la necessitat de modificar las representacions negativas dels enfants.

Los dos autors fan remarcar qu'un enfant que pensa que pòt pas aprene es pas en capacitat d'aprene.

Jane Arnold presenta dins son article una proposicion de Brown (1991 : 86) que "prepausa un biais de far mudar las cresenças andicapantas per l'intermediari de çò que sona un jòc de visualizacion. Conselha als escolans de se veire, de s'imaginar, a parlar d'un biais fluid amb de locutors de la lenga cibla..."⁵²

2.2.4 Estils d'aprendissatges.

Es aquí question de la presa en compte de l'individualitat de cada enfant. Jane Arnold cita las recèrcas de Reid (1999) qu'a mostrat maites biaisses diferents dins lo biais d'aprene dels enfants. Pensa que lo fach de reconéisser aquelas diferéncias pòt aver d'efièches positius sus la motivacion dels dròlles.

"Un interès mai grand e una motivacion mai importanta concernisson los processuses d'aprendissatge, una augmentacion de la responsabilitat de l'aprenent dins son aprendissatge e un consciéncia mai aguda de la comunautat constituïda pel grop classa. Son de cambiaments afectius, los quals produsisson un aprendissatge d'una mai granda eficacitat."⁵³ Es encara aquí

⁵⁰ Ibid Jane Arnold Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère ?"*. ela, n°114, p. 407-425. "Le processus d'acquisition d'une plus grande autonomie va donc induire des changements dans nos attitudes" p. 418.

⁵¹ Luc, C.(1992). *Des représentations aux productions en langue étrangère dans le cadre scolaire*. Repères, 6, p. 23-40.

⁵² Ibid Jane Arnold Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère ?"*. ela, n°114, p.407-425. "propose une façon de faire évoluer les croyances handicapantes par l'intermédiaire de ce qu'il appelle le jeu de visualisation. Il conseille les élèves de se voir, de s'imaginer, en train de parler de manière fluide avec des locuteurs de la langue cible..." p. 419.

⁵³ Ibid Jane Arnold Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère ?"*.ela, n°114, p. 407-425. "un plus grand intérêt et une motivation plus importante concernant les processus d'apprentissage, une augmentation de la responsabilité de l'apprenant dans son apprentissage et une conscience plus aiguë de la communauté constituée par le groupe-classe. Ce sont des changements affectifs, lesquels produisent un apprentissage d'une plus grande efficacité." p. 420.

question de balhar de sens a las activitats prepausadas als mainatges.

Jane Arnold fa remarcar amb son article los problèmas educatius e lo fach que los sistèmas educatius actuals i son segurament per quicòm. Preconiza un agach sul ròtle de l'educacion que seriá d'educar d'un biais mai "olistic", tractant a l'encòp l'esperit e lo còr dins la classa. Fa tanben l'estat d'un alargament dels objectius de l'ensenhament de las lengas : "otra los contenguts lingüistics, s'i encluson de contenguts socioculturals e relatius a las valors que son a l'encòp un complement e un apuèg a l'aprendissatge de la lenga e que contribuïsson aital a la formacion de ciutadans responsables"⁵⁴

Aqueste article "pedagogic" que balha de conselhs dirèctament utilizables en classa per fin de prene en compte lo mièlhs possible l'influéncia de l'afectivitat dins lo procèssus d'aprendissatge d'una lenga segonda confòrta los procediments de la pedagogia institucionala e tanben la mesa en plaça d'una precocitat de l'aprendissatge de las lengas tal coma o fasèm a Calandreta.

Mas alara, torni a ma soscadissa de la debuta de mon esrich.

Vist que totas las condicions necessàrias a un bon aprendissatge en immersion amb una pedagogia adaptada a aquel aprendissatge son presentas dins las classes de las escòlas Calandreta e dins ma classa tanben, d'ont pòdon plan venir aquestas diferéncias d'acquisicion de la lenga occitana dins las nòstras classes. Entendi pas aquí e vòli pas daissar pensar que tot es perfiech, luènh d'aquí mon idèia.

Mas me permeti de pensar, en tant que regenta Calandreta formada pel centre de formacion e regenta dempuèi seize ans, restacada a un grop de trabalh e de soscadissa de çò que se passa dins ma classa (la còla dels paissèls ajudaires), que las condicions las mai favorablas a l'acquisicion de l'occitan i son.

Me prepausi donc de m'interessar mai que mai a l'importància de l'environament social dels enfants a saupre tot lo mitan familial.

⁵⁴ Ibid Jane Arnold Arnold, J. (2006). *"Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère ?"*. ela, n°114, p. 407-425. "autre les contenus linguistiques, on y inclut des contenus socioculturels et relatifs aux valeurs qui sont en même temps un complément et un appui à l'apprentissage de la langue contribuant par là à la formation de citoyens responsables." p.421.

2.3 Environament social e familial dels enfants : condicions favorablas per un bon aprendissatge.

Lo professor Petit constata : "Tot aprendissatge es tributari de condicions afectivas favorablas, subretot en çò de l'enfant jove. Necessita çò que los psicològs alemands sonan la calor del nis (die Nestwärme). L'installacion d'un bilingüisme institucional exigís doncas de la part dels ensenhaires una aptitud a irradiar aquesta afectivitat."⁵⁵ Se parla aquí de las condicions afectivas favorablas a la capitada del bilingüisme. Joan Petit fa remarcar que las insufisèncias constatadas en lenga mairala en cò d'unes subjèctes an per causa, la màger part del temps, de caréncias afectivas e socioculturalas.

Los regents de las escòlas Calandreta son d'especialistas de la pichòta enfància per lor formacion. Una segonda lenga presentada per l'institucion dins de condicions afectivas e socioculturalas favorablas pòt constituir per d'enfants perturbats una vertadièra reeducacion linguistica e provocar un desmarratge adquisicional qu'acaba per una repercucion sus la lenga mairala.

Per ma part, pòdi dire qu'ai un rapòrt estrech amb l'occitan. Fach de coneissenças mas tanben de plaser e de ligams afectius. Per ieu ensenhar dins una Calandreta fa sens. E pren tot son sens dins mon enveja de transmetre als autres, e aquí mai que mai als enfants de ma classa, la lenga e la cultura del ancians. Lo nòstre patrimòni cultural amb qual ai grandit.

Bon nombre d'estudis e de recèrcas mòstran l'importància de la participacion parentala dins las capitadas escolaras dels enfants. Dauber e Epstein, 1993 ; Epstein, 1990 ; 1992 e d'autres son d'acòrdi per dire que los joves de totes los nivèls, primari o segondari, capitan mièlhs se lors parents participan dins lo seguit escolar a l'escòla e a l'ostal.

Sabèm uèi d'aprèp mantun estudi que la capacitat d'adquisicion del lengatge pels enfants es plan determinada per l'hereditat. Las recèrcas de Vygotsky tenon de mostrar que quitament dins aquel cas, l'hereditat basta pas. Cal tanben una contribucion de l'environament social jos forma d'un aprendissatge de construccion en comun e a l'encòp d'activitats partejadas per l'enfant e l'adult, es a dire una interaccion sociala. Aqueste trabalh de recèrca es lo tèma central de l'òbra de Vygotsky "Pensée et langage".

⁵⁵ Ibid Petit,J. (2001). *L'immersion une révolution*. Colmar : Do Bentzinger. "Tout apprentissage est tributaire de conditions affectives favorables, surtout chez le jeune enfant. Il nécessite ce que les psychologues allemands appellent la chaleur du nid (die Nestwärme). L'installation d'un bilinguisme institutionnel exige donc de la part des enseignants l'aptitude à rayonner cette affectivité." p. 81.

L'institucion escolar se repausa sus un sistèma de relacions socialas entre los enfants, los regents, los enfants eles meteis, l'establiment escolar e l'environament. Dins la concepcion socioculturala del desvolopament de Vygotsky, l'enfant pòt pas èsser considerat coma "sol" dins son environament sociocultural. Sos ligams amb l'autre fan partida d'el.

Vygotsky parla de la "zòna proximala de desvolopament"⁵⁶. Aquesta zòna es definida coma la diferéncia entre las performanças d'un meteis enfant daissat solet e sas performanças quand trabalha en collaboracion e amb l'ajuda d'un adult.

Vygotsky pensa que l'educacion se deu orientar cap a la zòna proximala ont l'enfant fa l'experiéncia de sos rescontres amb la cultura, sostengut per un adult dins la familha e a l'escòla dins un ròtle de partenariat dins las construccions comunas puèi dins l'organizacion de l'aprendissatge.

Nos trapam justament aquí dins la problematica de mon estudi :

L'importància de l'implicacion dels parents dins la produccion activa de la lenga occitana pels enfants de mairala dins las escòlas immersivas.

Quitament se son ligadas, teni de desseparar doas menas de participacion parentala :

2.3.1 Participacion parentala dins las escòlas.

Rollande Deslandes e Egide Royer fan part d'un grand nombre de recèrcas⁵⁷ que meton en evidéncia la correlacion entre la participacion dels parents dins lo procèssus escolar e educacional e la capitada escolara dels enfants.

Cléopatre Montandon⁵⁸ escriu dins son article que dempuèi las dètz darrièras annadas, lo discors sus las relacions escolaras a cambiat e se demanda dins quina mesura l'investiment dels parents dins l'escolaritat de lor enfant ajuda contra l'escac escolar. Ne tira las conclusions de maïtes cercaires que los enfants capitan mièlhs quand las personas responsablas de lor escolaritat trabalhan en collaboracion.

⁵⁶ Ivic, I. (1994). *LEV S. VYGOTSKY (1896-1934)* Revue trimestrielle d'éducation comparée, vol.XXIV,n° 3/4, 1994 (91/92), p. 793-820. "zone proximale de développement" p. 3.

⁵⁷ Desllandes, R. Royer, É (1994) *Style parental, participation parentale dans le suivi scolaire et réussite scolaire*. Volume 43, numéro 2, p.63-80.

⁵⁸ Montandon,C. (1996). *Les relations des parents avec l'école*. Lien social et Politiques, numéro 35, p. 63-73.

Es tanben lo constat de Michel CLAES et Judith COMEAU⁵⁹ qu'escrivan : « ... los escolans profièchan mai de lor escolaritat quand la familha e l'escòla son associadas dins lors missions educativas. » Argumentan amb l'afirmacion de Perason (1990) que fa remarcar que las escòlas que «capitan» son las que tolèran la preséncia dels parents e en mai encoratjan lor implicacion.

Margaret Wang, Geneva Haertel et Herbert Walberg dins lor analisa de cinquanta ans de recèrcas en educacion⁶⁰ remarcan que lo mitan familial e lo sosten parental fan partida de las categorias que tenon lo mai d'influéncias dirèctas sus l'aprendissatge.

Calandreta s'enganèt pas dins sa causida de far de Calandreta, d'escòlas associativas.

Article 1.2. A Calandreta, de parents, de regents e d'amics de la lenga s'assòcian per far escòla en quilhant d'establiments escolars. Cada establiment Calandreta es amagestrat per una associacion. La lenga occitana a sa plaça demest la vida associativa del movement Calandreta.

S'associar dins la Carta de las Calandretas.⁶¹

Concretament, qué vòl dire « s'associar per far escòla ? ». Dins lo libre dels 30 ans de Calandreta, es marcat aital ⁶²: « Vòl dire que, a Calandreta, lo ròtle del regent s'arrèsta pas a la pòrta de sa classa. Vòl dire que lo ròtle del parent s'arrèsta pas a la gestion de la cantina e als problèmas materials. »

Dins cada instància, a cada nivèl de decision, tant de parents coma de regents participan activament a l'òbra de Calandreta dins sos quatre aspèctes : l'associatiu, lo lingüistic, lo pedagogic e lo de las practicas culturalas occitanas.

⁵⁹ Claes, M. Comeau, J. (1996). *L'école et la famille : deux mondes ?* Lien social et Politiques, Numéro 35, p. 78. "...les élèves profitent mieux de leur scolarité lorsque la famille et l'école sont associées dans leurs missions éducatives." p. 78.

⁶⁰ Wang, M. Haertel, G. Walberg, H. (1994) *Q'est-ce qui aide l'élève à apprendre ?* Vie pédagogique, n° 90, septembre/octobre.

⁶¹ Carta de las escòlas Calandretas en annèx 1.

⁶² CALANDRETA, (2010). *30 ans de creacions pedagogicas*, Edicions La Poesia, Montpelhièr. P.104

2.3.2 Participacion parentala dins los aprendissatges e mai que mai dins l'acquisicion del lengatge.

Rollande Deslandes et Egide Royer⁶³ indican que mantunas recèrcas dison que l'estil parental e las practicas parentals son los melhors predictors de la capitada escolara. Los enfants de parents d'estil parental « democratic » es a dire a l'encòp exigents e sensibles presentan una mai granda fisança en « se », son mai independents e mai competents dins los domènis socials e escolars.

Michel CLAES e Judith COMEAU⁶⁴ e tanben Jane Arnold⁶⁵ citan dins lors articles.(Epstein 1990) e pensan que la valorizacion dels estudis pels parents es sorga del succès dels enfants. Los parents d'aquesta categoria exprimisson pro d'ora un sicut simbolic que balha de valor a l'escòla e la capitada. A l'inversa, la negligéncia o la coercicion parentala son fòrça penalisantas pels enfants. "Se pòt pensar que l'abséncia parentala, lo desinvestiment de las tascas parentals o lo disfoncionament familial son responsables de la baixa de las performanças dels enfants"⁶⁶

Dins sa monografia, Mirelha Laffitte fa tanben remarcar l'importància de l'ajuda e l'encoratjament que pòdon portar escòla e familha als enfants. « Youcef a fach de progrès e lo devèm ajudar, l'encoratjar per que s'arrèste pas. Deu sentir que li fasètz fisança, qu'es capable de far de causas bonas"⁶⁷. Vesèm plan dins aquela monografia que los enfants an plan besonh de l'encoratjament de lors parents. Devon sentir que s'interèssan a çò que fan, que ne son fièrs. Aquò ajuda los enfants a grandir.

En tant que regenta a Calandreta aquela valorizacion es per ieu tanben una de las condicions afectivas favorablas a la capitada del bilingüisme. A cada acamp de debuta d'an amb los

⁶³ Ibid Deslandes, R et Royer, É (1994) *Style parental, participation parentale dans le suivi scolaire et réussite scolaire*. Volume 43, numéro 2, p. 63-80.

⁶⁴ Ibid Claes, M. Comeau, J. (1996). *L'école et la famille : deux mondes ?* Lien social et Politiques, Numéro 35, p.78.

⁶⁵ Ibid Arnold, J.(2006). "*Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère?*"*ela*, n°114, p. 407-425.

⁶⁶ Ibid Claes, M. Comeau, J.(1996). *L'école et la famille : deux mondes ?* Lien social et Politiques, Numéro 35, p.78. "On peut penser que l'absence parentale, le désinvestissement des tâches parentales ou le dysfonctionnement familial sont responsables de la baisse des performances des enfants." p.77.

⁶⁷ Mirelha Laffitte (2011) "Youcef, ou le carton de bon à rien" Dossier du champ PI n°2, p. 98-109 : "Youcef a fait des progrès et nous devons l'aider, l'encourager pour qu'il ne s'arrête pas. Il doit sentir que vous avez confiance en lui, qu'il est capable de faire des choses bien." p. 103.

parents de ma classa es un punt fòrt de la discutida. Demandi als parents d'aver un discors positiu cap a la cultura e a la lenga occitana. De valorizar la lenga, s'interessar a çò que fa lor enfant a l'escòla e dins la classa.

En general, los enfants qu'arriban a la Calandreta son d'enfants de parents que son dins la recèrca d'un sistèma educatiu diferent del sistèma tradicional. Los parents, en causir Calandreta, fan pròva d'un interès per lor enfant e per l'escòla. Pasmens, coma dins totas las autras escòlas, nos arriba d'aver de situacions familialas un pauc complicadas, dins lo malaisé. Podèm tanben constatar aquelas dificultats dels enfants cap a lor situacion d'aprendissatge dins aquela situacion.

Las practicas parentals e mai que mai las interaccions parents enfants quant a la vida escolara ajudan las performanças dels enfants. La discutida e l'interès de çò que se fa a l'escòla rejonhan completament los aspèctes al còr del desvolopament del lengatge e dels aprendissatges.

Dins lor publicacion, Catherine S. Tamis-Lemonda, Ph.D. Eillen T. Rodriguez⁶⁸ fan part de las resultas recentas de las recèrcas que reconeisson tres aspèctes al dintre del desvolopament del lengatge e de l'aprendissatge dels enfants :

- * La frequéncia de participacion d'un enfant a d'activitats regularas d'aprendissatges (per exemple : legir amassa, regardar lo quasèrn de son enfant, racontar amassa)
- * La qualitat de las interaccions parents/enfants (per exemple l'estimulacion cognitiva : sensibilitat e receptivitat cap a l'enfant)
- * La mesa a disposicion de material d'aprendissatge adaptat a l'atge de l'enfant (libres, albums, CD, jòcs)

Me prepausi per la mesa en forma d'una enquesta balhada als parents de ma classa, e en seguir aqueles aspectes al dintre del desvolopament del lengatge e de l'aprendissatge dels enfants, de respondre a qualques questions que me pausi. Tèni de plan fa remarcar que tant las resultas d'aquesta enquesta coma l'analisi e los escruches que ne farai an pas brica per vocacion de culpabilisar los parents. Los parents d'enfants escolarisats dins las escòlas Calandreta tant coma ieu regenta d'una escòla Calandreta, sèm los actors de l'accomplissement e de la capitada del projecte Calandreta. Ma recerca a per vocacion de comprene cossí funciona lo

⁶⁸ Catherine, S. Tamis-Lemonda, Eillen T. Rodriguez, Ph.D. *Rôle des parents pour favoriser l'apprentissage et l'acquisition du langage chez les jeunes enfants*. New York University, ÉTATS-UNIS (Publication sur Internet le 27 mars 2008) (Révisé le 4 décembre 2009) p.9.

rapòrt a la lenga del subjecte uman. Que siá enfant o adult, aprenaire, parent o regent.

Aquí las questions : los parents de ma classa a Calandreta :

- 1 - Se sentisson o pas concernits per l'aprendissatge de la lenga occitana e meton en plaça de causas per favorizar l'aprendissatge de lor enfant ?
- 2 - Valorizan e aculhisson la lenga de l'escòla a l'ostal ?
- 3 - S'implican dins l'escòla per la lenga e la cultura ?

Solide, los parents de las escòlas Calandreta son pas d'occitanoparlants per la majoritat. Empacha pas que son de parents qu'an fach la causida d'una escòla immersiva en lenga occitana per lors enfants.

Aquel encastre me fa completament pensar a la remarques de Bernard Lahire⁶⁹ que constata que de familhas amb un tot pichon capital escolar o que n'an pas brica (casses de parents analfabètas) pòdon fòrt plan, pel dialòg o pel biais de la reorganizacion dels ròtles domestics, far una *plaça simbolica* (dins los escambis familials) o una *plaça efectiva a "l'escolan"* o "l'enfant alfabetisat" al dintre de la configuracion familiala."

Bernard Lahire escriu : "Aital dins d'unas familhas, se pòt trapar d'en primièr una escota atenta o un questionament interessat en çò dels parents que mòstran d'aquel biais que, per eles, çò qu'es fach a l'escòla a de sens e de valor. Los parents escotan lors enfants, paran atencion a lor vida escolara en los interrogar e indican per una multitud de comportaments quotidians, lor interès e la valor que balhan a aquelas experiéncias escolaras...

Quand òm es desprovesit de totes los mejans d'ajuda dirècta, aqueles procediments de legitimacion familiala jògan un ròtle central dins la possibilitat de "bona escolaritat."⁷⁰

⁶⁹ Bernard Lahire " La réussite scolaire en milieu populaire ou les conditions sociale d'une schizophrénie heureuse", VEI-enjeux, Les familles et l'école : une relation difficile, n°114, p. 104-109.

⁷⁰ Ibid Bernard Lahire "La réussite scolaire en milieu populaire ou les conditions sociale d'une schizophrénie heureuse", VEI-enjeux, Les familles et l'école : une relation difficile, n°114,p.104-109. "Ainsi, dans certaines familles, on peut trouver tout d'abord une écoute attentive ou un questionnement intéressé chez des parents qui montrent par là que, pour eux, ce qui est fait à l'école a du sens et de la valeur. Les parents "écoutent leurs enfants, prêtent attention à leur vie scolaire en les interrogeant et indiquent par une multitude de comportements quotidiens, leur intérêt et la valeur qu'ils prêtent à ces expériences scolaires...Lorsque l'on est démuné de tous les moyens d'aide directe, ces démarches de légitimation familiale jouent un rôle central dans la possibilité d'une "bonne scolarité" p.106.

II - SEGONDA PARTIDA - Enquesta : Lo ròtle dels parents cap a la produccion activa de la lenga occitana pels enfants de mairala dins las escòlas immersivas.

1 Presentacion del pròtòcòl experimental.

Per respondre a la question que m'interessa, l'importància de l'implicacion dels parents dins la produccion activa de la lenga occitana pels enfants de mairala dins las escòlas immersivas, ai bastit un questionari a l'intencion dels parents dels enfants de ma classa. Vint e cinc enfants en classa de mejana e granda seccion de mairala. Qualques enfants tenon fraires o sòrres ja escolarizats dins l'escòla.

Ai considerat los dos parents, paire e maire, que lo vejaire dels dos me sembla interessant. Un esquilhon de 50 personas.

21 questions dins lo questionari.⁷¹ De questions tancadas, dobèrtas e mièg dobèrtas.

Questions tancadas per çò que concernís mai lo costat personal de las familhas (origina, l'atge...). Questions dobèrtas per daissar de plaça a la paraula dels parents en tot considerar que lo nivèl de responsa depend de la capacitat de la persona interrogada a respondre.

Questions mièg dobèrtas per daissar d'espacis per s'exprimir als parents que vòlon.

Al mes de novembre, demandèri a doas maires se volián plan legir lo questionari e me far de comentaris. Aquò en pre-test per examinar la qualitat del questionari.

Faguèri l'informacion de mon trabalh de master als parents pendent mon primièr acamp de classa, al mes de setembre.

La setmana abans las vacances de nadal, balhèri lo questionari en man pròpria a cada parent. Aprèp la classa o abans la classa. Aquò me balhèt l'escasença de dire a cadun un pichòt mot de l'importància per mon trabalh d'aquel questionari dins l'espèr de los motivar a prene lo temps de respondre.

A la debuta del questionari, un pichòt mot escrich ⁷² que presenta la demanda.

⁷¹ Document annèx 2. Questionari balhat als parents de ma classa.

⁷² Document annèx 3. Presentacion del questionari.

Totes los questionaris partiguèron dins las familhas del temps de las vacanças de nadal amb la consigna de lo tornar per la dintrada.

Quinze jorns aprèp la dintrada, trenta tres questionaris èran tornats. Faguèri un panèl per mercejar los que tornèron lo questionari e balhèri una setmana de mai als autres per lo tornar. Tres de mai arribèron en classa.

Sus cinquanta questionaris balhats, trenta sièis tornèron emplenats. Un pauc mai de la mitat. Esperavi mai, es aital !

Per desbartassar un pauc las questions del questionari, diriái que :

La question 1 : l'origina dels parents, s'interèssa al ligam de las personas amb la lenga e la cultura occitana. Aver un viscut familiar dins Occitània balha un rapòrt a la cultura e a la lenga d'aicí.

Las questions 2, 3 e 4 concernisson l'estat civil de las personas. Son pas tant consideradas per l'analisa del trabalh mas puslèu per metre las personas en fisança e endralhar lo questionari.

La question 5 s'interèssa a las motivacions dels parents per la causida de Calandreta coma escòla per lor enfant.

Las questions 6, a 11 fan l'estat de la preséncia de la lenga occitana dins las familhas (lenga compresa, parlada).

Las questions 12 e 13 questionan los parents cap a la mesa a disposicion d'un material d'aprendissatge per lor enfant escolarizat a Calandreta.

Las questions 14 e 15 puntan las qualitats de las interaccions parents-enfants (cantar, regardar lo quasèrn de la classa, legir).

La question 16 s'interèssa mai a l'acuèlh de la lenga occitana per las familhas. La lenga de l'escòla camina cap a l'ostal pels enfants. Consideram aquí la qualitat de l'acuèlh fach a la lenga.

La question 17 fa lo constat de las activitats d'aprendissatges regularas realizadas per las familhas. (regardar d'albums amassa, escotar de musica occitana amassa.)

La question 18 valorizar la lenga, èsser a l'escota de çò que l'enfant torna a l'ostal. L'importància de la estimulacion cognitiva dels parents, la sensibilitat e la receptivitat dels parents cap als aprendissatges en occitan de lors enfants. Aculhir e valorizar la lenga.

La question 19 : implicacion dels parents dins l'associacion de l'escòla.

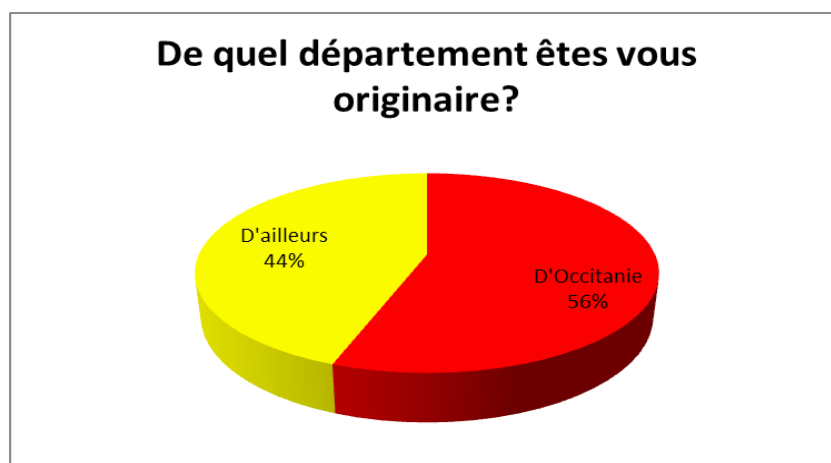
Questions 20 : implicacion dels parents dins la cultura occitana.

2 Expleitacion del questionari.

Las resultas son exprimidas en porcentatges.

2.1 L'origina dels parents.

Question 1 : De quel département êtes-vous originaire ?

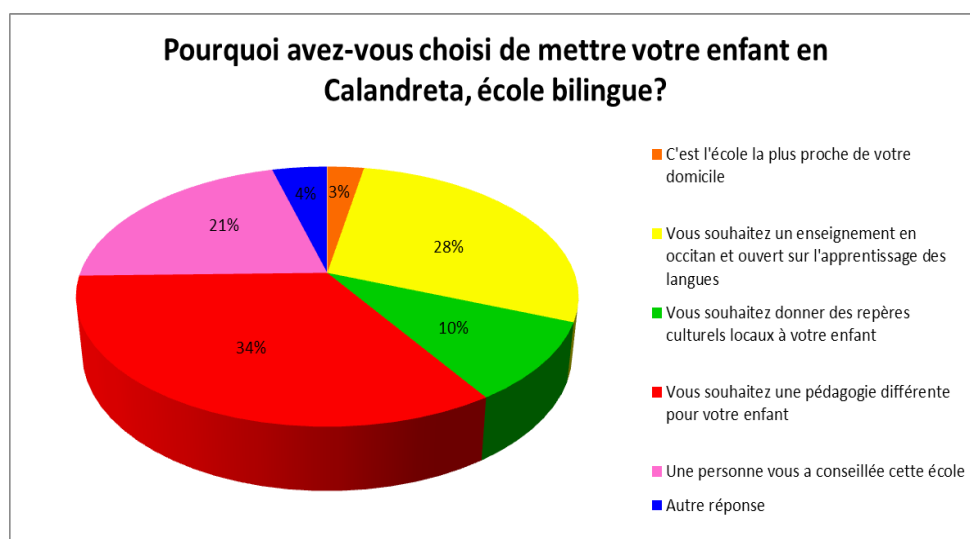


Per la majoritat, los parents dels enfants de ma classe son originaris d'Occitània.

Podèm considerar qu'aver un viscut familial dins la region, un viscut que favoriza una impregnacion minimala e inconsciente de la cultura, revèrta un environament portaire e virat cap a la lenga e la cultura.

2.2 Las motivacions dels parents dins la causida de l'escòla.

Question 5 : Pourquoi avez-vous choisi de mettre votre enfant en Calandreta, école bilingue ?



La part de causida la mai bèla per Calandreta se fa per la pedagogia. De parents que cèrcan una pedagogia diferenta per lor enfant. Es legitim per de parents que la causida pedagogica siá la mai importanta. Efectivament, Calandreta prepausa als parents una pedagogia imaginativa, creativa dobèrta sus l'enfant e sa participacion, son autonomia e la presa en consideracion de sa paraula. Causa normala que de parents sián en quista d'una pedagogia coma la nòstra dins l'interès de lor enfant.

Çò que revèrtan tanben las responsas d'aquela question son los 28% dels parents que causisson Calandreta per un ensenhament en occitan dobèrt sus l'aprendissatge de las lengas.

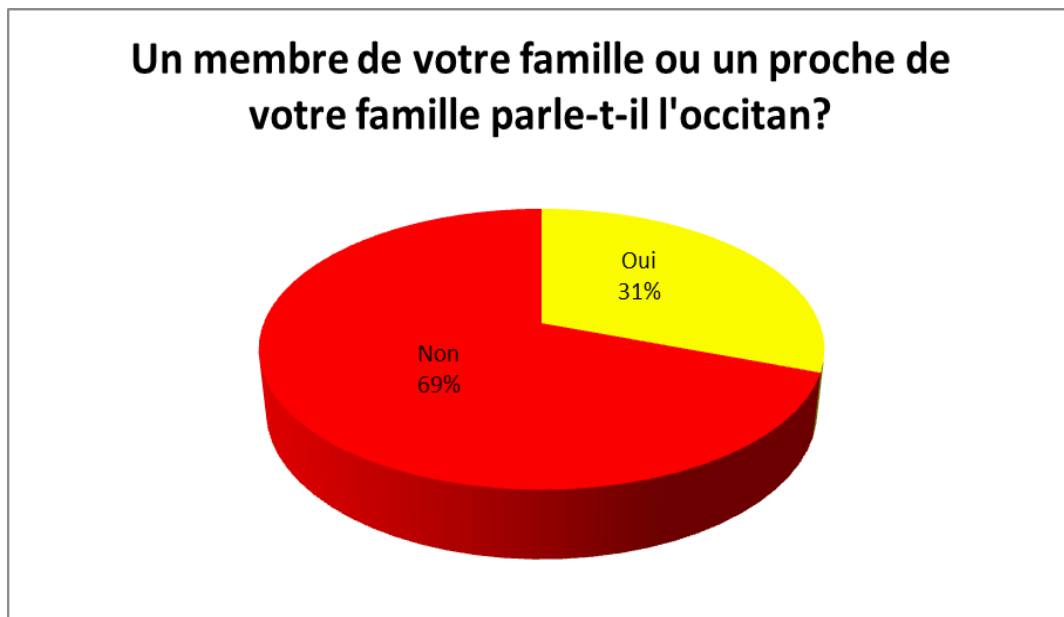
En mai, se regardam lo percentatge de responsas causidas per las doas possibilitats de responsas, b) Vous souhaitiez un enseignement en occitan et ouvert sur l'apprentissage des langues e d) Vous souhaitiez une pédagogie différente pour votre enfant, 38,89 % dels parents an causit las doas responsas. L'occitan es tanben present e important pels parents que prenon la decision de marcar lor enfant a Calandreta. Tant coma per la pedagogia, los parents que marcan lor enfant an fach una causida, una soscadissa. La majoritat de las familhas de l'escòla son pas del barri. An pas causida l'escòla per de rasons de proximitat. Aquò demanda de sacrificis pels parents qu'an de camin per menar lor enfants cada jorn a l'escòla. A mai una escòla en vila.

Son tanben las conclusions del memòri de master 2 d'Emilie Chorin "que fa remarcar que "la lenga occitana es tanben al centre de las motivacions las mai dinamicas... Las motivacions ligadas a la lenga son doncas d'un cèrt biais mens establas que las autras, que son trabalhadas per la quita evolucion de las representacions dels parents cap a la lenga e a la cultura occitanas. Es aquí l'influéncia fundamentala de l'environnement qu'es de metre en evidéncia, lo mitan escolar permetent la creacion d'un ligam entre los parents e l'occitan quand n'i aviá pas... lo bilingüisme, las TFPI, lo pichòt nombre d'enfants per classa e dins una mesura mendra l'immersion lingüistica son en cap de las motivacions dels parents, que sián o pas de cultura occitana, e aquò tot al long de lor frequentacion de l'escòla."⁷³

⁷³ Chorin, E.(2011). *Les motivations des parents à scolariser leur enfant en Calandreta*.Mémoire de Master 2, Université du Maine. "la langue occitane est également au coeur des motivations les plus dynamiquesLes motivations liées à la langue sont donc d'une certaine façon moins stables que les autres, car travaillées par l'évolution même des représentations des parents à l'égard de la langue et de la culture occitane. C'est ici l'influence fondamentale de l'environnement qui est à mettre en évidence, le milieu scolaire permettant la création d'un lien entre les parents et l'occitan lorsqu'il n'y en avait pas. le bilinguisme, les TFPI, le petit nombre d'enfants par classe et dans une moindre mesure l'immersion linguistique sont en tête des motivations des parents, qu'ils soient ou non de culture occitane, et ce tout au long de leur fréquentation de l'école."p. 131.

2.3 La lenga occitana dins las familhas (compresa/parlada).

Question 7 : Un membre de votre famille ou un proche de votre famille parle-t-il l'occitan ?



Question 8 : Vous-même, parlez vous l'occitan ?

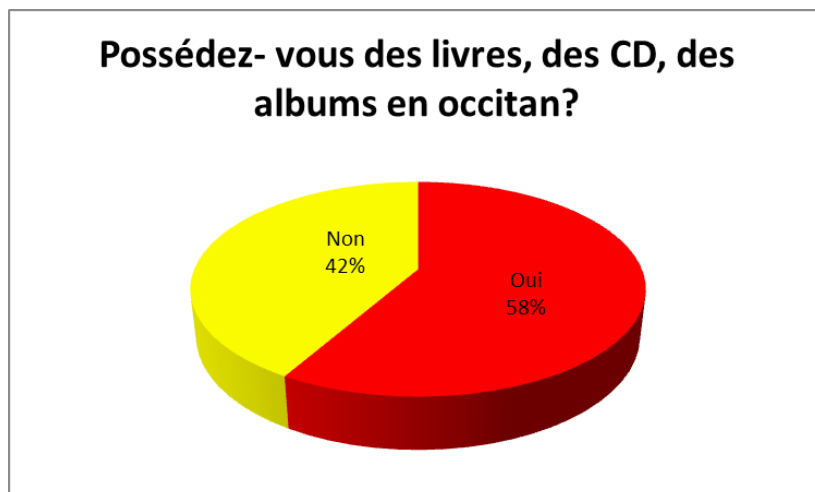


Quitament se la majoritat dels parents de ma classe son originaris d'Occitània parlan pas la lenga e an pas gaire de mond que la parlan a l'entorn d'eles. Per contra, podèm imaginar que tenon dins lors rasigas occitanas un sentit inconscient que los far causir la lenga e la cultura nòstra.

2.4 La participacion dels parents als tres aspèctes al dintre del desvolopament del lengatge e dels aprendissatges.

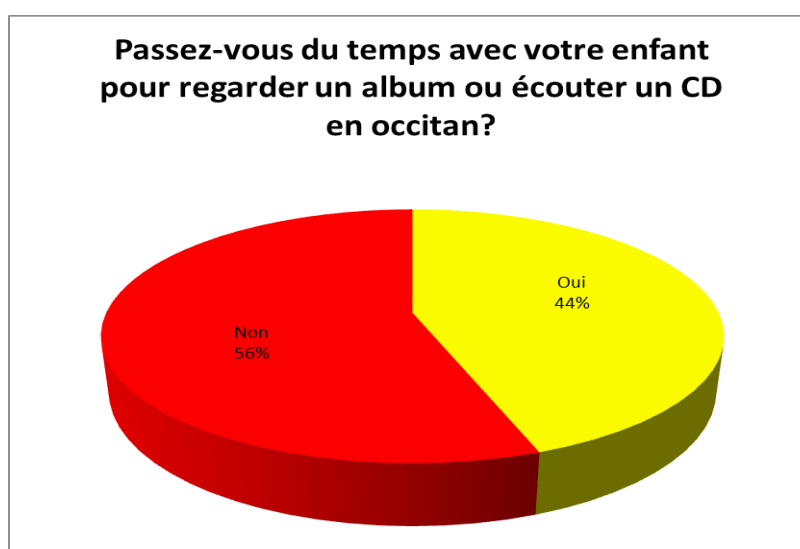
a) mesa a posita de material d'aprendissatge (album, libres, CD, jòcs...)

Question 12 : Possédez-vous des livres, des CD, des albums en occitan ?



58% de las familhas tenon de material en occitan. Dins las responsas balhadas, son mai que mai de productions fachas dins las escòlas que tenon. De quasernets de cançons, de CD fargats per las classas amb las cançonetas que cantan los pichons en classa. Qualques uns tenon d'albums o de bandas dessenhadas. Una minoritat de familhas tenon de libres o de CD del patrimòni cultural occitan.

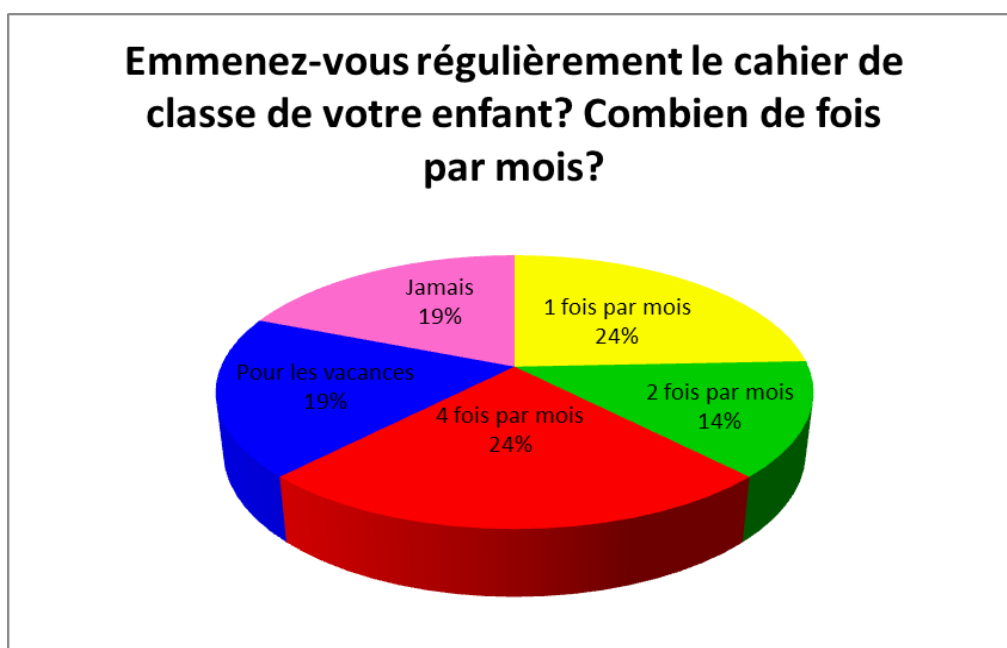
Question 13 : Passez-vous du temps avec votre enfant pour regarder un album ou écouter un CD en occitan ?



44% an respondut de òc. En majoritat lo temps passat amb l'enfant a l'entorn de l'occitan se passa a l'ostal o dins la veitura a escotar e cantar las cançonetas de la classa.

b) Qualitat de las interaccions parents/enfants (cantar, regardar lo quasèrn, legir)

Question 14 : Emmenez-vous régulièrement le cahier de classe de votre enfant ? Combien de fois par mois ?



Los percentages de respensas aquí revèrtan pas un grand interès per las familhas de prene lo quasèrn de lor enfant a l'ostal. Lo fan mai o mens, mas pas regularament. Sonque 24% dels parents menan cada dimenjada lo quasèrn a l'ostal es pas fòrça. Pasmens en debuta d'an al primièr acamp amb los parents de ma classa presenti lo foncionament e tanben lo material dels pichons. Lo quasèrn de caminaire ne fa part. Preni un moment per dire qu'es important de prene lo quasèrn a l'ostal per lo regardar amb son enfant. Qu'es possible tanben pel enfants que vòlon de prene doas paginas per contar la dimenjada, pegar de causas de l'ostal e aital far lo ligam entre l'escòla e l'ostal. Los enfants podràn presentar als autres en classa çò que faguèron dins lo quasèrn. Un papieròt qu'explica tot aquò es pegat sus la primièra pagina del quasèrn.⁷⁴

⁷⁴ Document Annèx 4. Presentacion del quasèrn caminaire.

Question15 : Que faites-vous du cahier une fois à la maison ? Explicitez :

A aquela question, los parents respondon mai o mens la meteissa causa. Un còp a l'ostal prenon de temps en familha per agachar çò que i a dins lo quasèrn. Los enfants explican çò que caliá far, cantan amassa las cançonetas, fan los jòcs de dets e disan las comptinas. Un pichòt nombre aprofiechan del quasèrn per metre de causas dedins.

2.5 Aculhir la lenga, valorisar la lenga, èsser a l'escota de çò que l'enfant torna a l'ostal.

Question16 : Que vous rapporte votre enfant de ses journées passées à l'école ?

Per una granda majoritat, los enfants parlan pas gaire de çò que fan a l'escòla. Los parents argumentan aquò en dire qu'es lor mond, lor espaci.

Question 18 : Votre enfant vous parle-t-il en occitan ?



83% dels parents dison que los enfants menan la lenga a l'ostal.

En regardant los commentaris, constatam que çò que menan en majoritat son mai que mai quelques mots o las cançons, las comptinas de la classa.

Pels enfants que pòrtan la lenga en classa de longa, la pòrtan tanben a l'ostal.

Qualques enfants qu'ausissi pas jamai prene la paraula en occitan en classa l'emplegan a l'ostal d'aprèp lors parents per de pichòts mots o de segur las cançons.

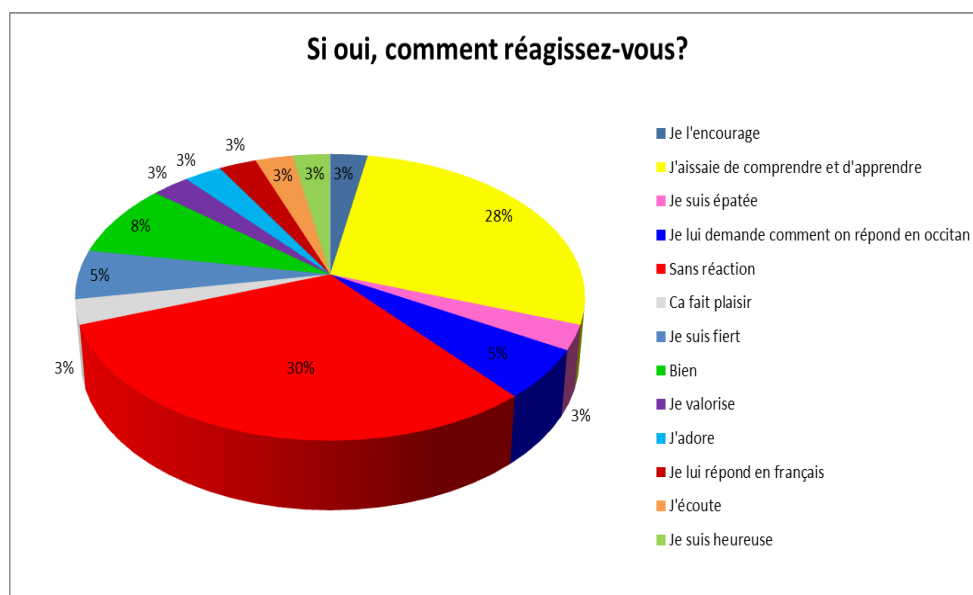
Los parents parlan fòrça tanben dels enfants que parlan entre fraires e sòrres e qu'an mai de facilitat a escambiar en occitan a l'ostal. Es question tanben d'enfants que parlan occitan solets dins lor cambra quand son a jogar.

A la question « comment réagissez-vous ? » constatam aquí una part importanta de non reaccion dels parents cap a la produccion de lenga de lor enfant. Los parents dison que reagisson pas.

Pels autres, en majoritat ensajan de comprene e demandan d'aprene per 33%.

Per 23%, los parents exprimisson un sentit, (Je suis épatée, ça fait plaisir, je suis fier, bien, j'adore, j'écoute, je suis heureuse). Un sentit personal aquí que parla pas de comportement cap a l'enfant. Pas d'encoratjament, de marca d'interès, ni mai de valorizacion.

6% dison valorizar e encoratjar l'enfant dins son aprendissatge de la lenga.



2.6 L'implication dels parents.

a) Al nivèl associatiu.

Question19 : Etes-vous impliqués dans l'association de l'école ?



La majoritat dels parents son implicats dins l'associacion de l'escòla. Causa normala per una escòla associativa. Los parents s'implican al nivèl del conselh d'administracion o dins las comissions de l'escòla. Los que dison aver mens de temps per s'implicar mai participan pasmens a d'accions ponctualas.

b) Al nivèl de la lenga e la cultura occitana.

Question 20 : A titre personnel participez-vous à des manifestations occitanes, autres que celles organisées par l'école ?



La participacion culturala endefòra de l'escòla es pas brica representativa. E dins lo 19 % que participan a de manifestacions occitanas o fan dins l'encastre de l'escòla (manifestacion per la lenga occitana). A titre personal las familhas son pas implicadas culturalament.

3 Analisi del questionari.

En seguida de l'expleitacion de l'enquista torni prene mas questions per ne far l'analisi.

Question 1 : Los parents dels enfants de ma classe se sentisson o pas concernits per l'aprendissatge de la lenga occitana per lor enfant e meton en plaça de causas per favorizar l'aprendissatge de lor enfant ?

La causida de marcar son enfant a Calandreta revèrta ja de la part dels parents un interès e una soscadissa cap a çò que vòlon o que vòlon pas per lor enfant. Aqueles parents son en primièr en quista d'un ensenhament diferent mas sabon qu'a Calandreta aquel ensenhament se fa en lenga occitana. La pedagogia va amb la lenga. L'un va pas sens l'autre a Calandreta.

Vesèm plan de familhas que marcan lor enfant pas que per la mairala e que los tiran l'annada del cors preparatòri. Son de parents que fan pas fisança a l'escòla e arriba pro rarament. Per los que seguisson, començan de realizar l'importància de s'implicar dins los aprendissatges al moment de l'aprendissatge de la lectura. Aquí començan de demandar çò que pòdon far per ajudar lor enfant dins lor aprendissatge e s'interessan mai a çò que se fa dins las classas. Dins las classas de mairala, me sembla que realizan pas encara l'importància de s'interessar a la lenga.

Los enfants aprenon pas encara de legir. Pasmens, l'intrada dins la lenga se fa tre la tota pichòta seccion e es aquí que se planta la començança de l'aprendissatge. D'aprèp las resultas de l'enquesta, vesèm plan que los parents se pausan pas las questions d'un material de lectura (coma los albums en occitan per exemple) que poirián ajudar a la descobèrta de l'escrich. Lo sol material d'aprendissatge que los parents meton a disposicion son de reutilizacion de material de classa : albums, CD, cançons, jòcs de dets que venon de la classa. De material autre que lo de la classa n'an pas per la majoritat. Pasmens, aquel de la classa, l'utilizan amb lors mejans.

Per çò que concernis l'interaccion parent-enfant a l'entorn de la lenga de l'escòla, las resultas mòstran plan que lo temps que li acòrdan las familhas es pas gaire significatiu. Quitament dins lo jòc de l'anar tornar del quasèrn qu'es una mena de far dintrar la lenga a l'ostal. Un còp per mes en règla generala lo quasèrn partis a l'ostal. Un còp a l'ostal, lo quasèrn jòga plan son ròtle de portar la lenga. Balha l'escasença a las familhas de cantar las cançons o de far lo jòcs de dets de la classa.

En règla generala, podèm dire que los parents de ma classa se sentisson concernits per l'aprendissatge de lor enfant mas podèm pas dire que son implicats al mens en mairala.

Benlèu la manca d'entre-senhas cap a de material pedagogic occitan quitament se n'i a pas gaire los ajuda pas per s'implicar mai.

Question 2 : Los parents valorizan e aculhisson la lenga de l'escòla a l'ostal ?

Podèm constatar una manca gròssa d'acuèlh e de valorizacion de la lenga a l'ostal. Dins una classa ont una gròssa majoritat dels enfants parlan e menan la lenga a l'ostal, una granda majoritat dels parents reagisson pas, encoratjan pas, balhan pas lor sentit, o comunican pas a lor enfant. Pasmens, de sentit, n'an : sentit de plasèr, de contentament, de fiertat, mas ne parlan pas a lor enfant. Sonque una tota pichòta minoritat gausa valorizar e encoratjar los enfants cap a lor produccion de lenga occitana a l'ostal. Una manca importanta me pensi. Coma los parents "analfabètas" del tèxt de Bernard Lahire, me sembla que los parents de las escòlas Calandreta poirián prene mai de còr lor responsabilitat de parents de Calandrons. Son eles qu'an causit Calandreta per lor enfant. S'interessar, aculhir, valorizar la lenga seriá causa normala en seguida de lor causida.

Mas pensi pas que siá de marida fe de la part dels parents. Mas puslèu una empacha en ligason amb lor manca o lor viscut personal cap a la lenga.

Question 3 – Los parents s'implican dins l'escòla per la lenga e la cultura ?

La majoritat dels parents de ma classa s'implican dins la vida de l'escòla a mantun nivèl. Dins l'associacion per d'unes, ponctualament per d'autres. Dins l'associacion de l'escòla, son los parents que participan als conselhs d'administracion e que favorizan l'anar de l'escòla, la vida tota de l'escòla. Sens la participacion d'aqueles parents, l'escòla poiriá pas viure, es aquò s'associar per far escòla. Ajudan dins la resolucio d'unes problèmas d'organizacio e de foncionament. Entendi per ponctualament aqueles que pòrtan ajuda a la vida de l'escòla o de la classa : los aconpanhaments a las sortidas, la presa en carga de talhièrs los jorns de fèstas, la participacion als gostars e a las accions menadas per l'escòla. S'implican tanben a l'entorn de la pedagogia en participant als rescambis. Lo rescambi, un luòc d'escambi per se parlar, s'informar, se formar, prepausar, escambiar, per faire viure e evolucionar lo projècte pedagogic. Dobèrt a totes. Foguèt inventat al congrès de Maurs lo 9 de mai de 2002.

Los parents s'implican, òc, per far viure l'escòla, mas per la lenga e la cultura dirèctament, es una altra causa. Indirèctament, en s'implicant per far viure la Calandreta, fan viure la lenga e la cultura portadas pels enfants, los regents e d'unas familhas. Mas, de parents en tant que personas concernidas per la lenga e la cultura nòstra, son pas gaire. Dins lo questionari, 19% dels parents de ma classa dison participar a de manifestacions occitanas a titre personal e

afortisson lor dire per una sola participacion a la manifestacion per la lenga occitana organizada cada dos ans. Pas que doas familhas dison anar al teatre occitan, participar a de concèrts, de balètis, de manifestacions culturalas occitanas en general. Solide, aquel questionari concernís pas qu'una tota pichòta part de las familhas de las escòlas Calandreta a mai dins un canton urbanizat de lengadòc. Aquelas resultas se pòdon pas generalizar. Me sembla que seriá interessant de menar la meteissa recèrca amb un escapolon mai grand e dins de cantons d' Occitània fòrça mai desparièrs.

D'unas regions pòrtan plan mai la lenga e la cultura que d'autras a mon vejaire.

En seguida d'aquel ensag de responsas a las tres questions que me pausavi, pensi que pòdi afortir que la capitada dins la lenga dels enfants de ma classa ven pas de l'ajuda ni mai de l'interès que los parents pòrtan a la lenga. L'interès e l'implicacion que revèrtan per l'escòla solide ajuda, mas pas cap a l'aprendissatge de l'occitan. En mai mon corpus d'enquesta basta pas per afirmar una tèsi.

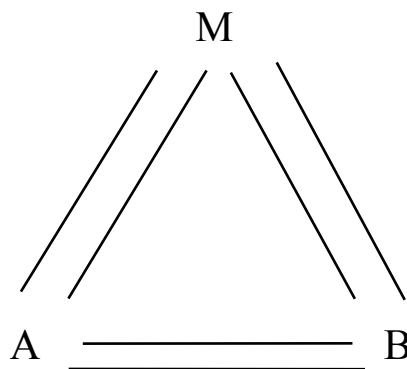
Per contra, me sembla que de causas se passan al dintre de la classa.

III-TRESENA PARTIDA - L'occitan dins ma classa amb las Tecnicas Freinet e la Pedagogia Institucionala.

1 La classa TFPI. (Tecnicas Freinet Pedagogia Institucionala)

Coma avèm començat de lo veire dins la primièra partida d'aquel memòri, ma classa es una classa T.F.P.I , una classa transformada per las Tecnicas Freinet e la Pedagogia Institucionala amb sos efieches educatius e terapeutics sus l'evolucion dels enfants e dels adults. Una classa amb una reciprocitat d'escambis materials, afectius e verbals que permeton al mitan de caminar.

Aïda Vasquez (psicòlòg venezueliana) e Fernand Oury (regent) insistisson sul fach que los escambis dins un grop son possibles, per la preséncia d'una mediacion entre A (enfants) e B (regent) : Parlan d'una estructura ternària de la relacion.



"Aital, lo correspondent, lo jornal, l'objècte que fargam, l'enquista que preparam, permeton a l'escolan, al regent, als escolans entre eles de parlar de - o a prepaus de - quicòm : de comunicar."⁷⁵

Las aisinas e las Tecnicas Freinet mesas en plaça dins la classa, ajudan per modificar las

⁷⁵ Vasquez,A. Oury,F.(2000). *De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle*. Matrice."Ainsi, le correspondant, le journal, l'objet que l'on fabrique, l'enquête que l'on prépare, permettent à l'élève, au maître, aux élèves entre eux de parler de -ou à propos de- quelque chose : de communiquer." p. 682.

relacions e los comportaments al dintre de la classe. La correspondència, las enquistas, lo jornal, lo tèxt liure son dobèrts cap a las realitats socialas, l'environment, la vila, lo barri, l'Autre. Aquelas aïnas balhan als enfants los mejans d'aprene a legir, comptar, escriure. Servisson de supòrts als aprendissatges, çò que demòra l'objectiu primièr de l'escòla. La pedagogia Freinet torna balhar als enfants sos objectius naturals e umans : l'interès, l'expression, l'acquisicion, la formacion e l'esfòrç. L'activitat autonòma plaça los enfants al centre de lor aprendissatge sens los daissar sols. Amb l'ajuda dels autres, en foncion de lor estatut e de lor responsabilitat, los enfants prenon plaça dins lo grop.

Los enfants dins la classe cooperativa amb l'ajuda de las tecnicas Freinet son engatjats dins lo foncionament del grop. L'organizacion en còla de trabalh e lo conselh de cooperativa organizan l'anar de la classe. Lo conselh, luòc unenc de paraula e de poder es lo sol luòc de decision de la classe.

La classe TFPI es tanben una classe institucionala organizada per d'institucions.

"Institucions, çò qu'instituissèm : la definicion dels luòcs, dels moments, dels estatuts de cadun segon son nivèl de comportament, es a dire segon sas possibilitats, las foncions (pòstes, responsabilitats), los ròtles (presidència, secretariat...) los acamps diversses... los rites que n'asseguran l'eficacitat."⁷⁶

Institucionalizar un luòc. Vasquez e Oury ne prepausan un apròchi dins VPI p.175 que recampa las diverssas utilizacions d'aquel tèrma dins una classe institucionala.

1.1 Un luòc d'existéncia : un espaci personal de securitat. D'espacis alestits.

"Lo mèstre auriá d'èsser lo mèstre de las desinibicions"⁷⁷ ditz Jean Oury. "Es a dire en capacitat d'organizar de luòcs ont cadun (enfants e adults) se senta en securitat"⁷⁸.

Cada enfant deu existir e trapar sa plaça dins la classe, un burèu e un casier per recaptar sos afars amb son nom dessus, li balhan la possibilitat d'existir oficialament. De luòcs alestits en

⁷⁶ Vasquez, A. Oury, F. (2001). *Vers une pédagogie institutionnelle*. Matrice. "Institutions, ce que nous instituons : La définition des lieux, des moments, des statuts de chacun suivant son niveau de comportement, c'est à dire selon ses possibilités, les fonctions (postes, responsabilités), les rôles (présidence, secrétariat...), les diverses réunions..., les rites qui en assurent l'efficacité." p. 82.

⁷⁷ Ibid Vasquez, A. Oury, F. (2001). *Vers une pédagogie institutionnelle*. Matrice. "Le maître devrait être le maître des désinhibitions" p. 175.

⁷⁸ Laffitte, R.(1985). *Journée dans une classe coopérative*. Syros. "C'est à dire en mesure d'organiser des lieux ou chacun (enfants et adultes) se sente en sécurité". p. 172.

cantons d'activitats per far quicòm, coma lo canton regropament, luòc dels rituals, del qué de nòu, de las presentacions, del bilanç meteo e del conselh. Un canton pintura per s'exprimir, un canton estampariá per la creacion del jornal, un canton jòc e jòcs d'imitacions, una taula de mòstra, qu'aculhís los objèctes menats pel enfants e que balhan la possibilitat d'una dintrada dins la classa, coma Loba que pòrta la cultura de son país marocan. Totes aqueles luòcs que demòran vius dins la classa, perque son gerits e organizats pels enfants.

Dins ma classa, un responsable se tracha de la taula de mòstra e los cantons jòcs cambian a la demanda dels enfants aprèp decision en conselh.

1.2 Un luòc de rescontre e de paraula.

"Lo conselh" (acamp ont se parla de çò que va e çò que va pas dins la classa, ont se prenon las decisions) "Lo qué de nòu" (acamp del matin ont los que vòlon balhan de nòvas personalas als autres e que se ten dins ma classa un còp per setmana), "La causida de tèxtes" (ont cadun pòt venir presentar son tèxt liure – istòria vertadièra, imaginària, o son sòmi als autres). Son de luòcs ont nos parlam, e subretot ont sèm escotats, entenduts e aculhits. Aqueles luòcs son limitats dins l'espaci e dins lo temps. Una lei, de règlas e un president de sesilha ne son garants e asseguran l'escota e la securitat. Dins ma classa, mai que mai, soi ieu qu'asseguri las presidéncias, levat dempuèi un mes e mièg pel bilanç meteo, es Bereniça qu'a capitat sa cenchà blanca en comportament que l'assegura amb mon ajuda se fa mestier e a sa demanda. Çò que compta es que los enfants se trafen plan dins aqueles luòcs ont la paraula es ausida. Degun fòrça pas degun, çò qu'impòrta es l'acuèlh de la paraula del subjècte tal coma es.

"... l'essencial es de metre en plaça de situacions, de luòcs, limitats, protegits per de leis e de règlas de foncionament, ont cadun pòsca parlar e se sentir escotat, entendut, aculhit..."⁷⁹. Los pedagògs "institucionals" resuman aquò en quatre mots que condicionan per eles tot trabalh pedagogic e tot escambi : Luòc, Limit, Lei, Lengatge. (Aqueles quatre "mèstre mots, los desvoloparai mai luènc dins mos escruches). "Los 4L".

⁷⁹ Ibid Vasquez, A. Oury, F. (2001). *Vers une pédagogie institutionnelle*. Matrice. "l'essentiel est de mettre en place des situations, des lieux, limités, protégés par des lois et des règles de fonctionnement, où chacun puisse parler et se sentir écouté, entendu, accueilli..." p. 181.

En pedagogia institucionala, las nocions d'estatut e de ròtle son tant importantas coma lo concèpte de luòc que venèm de definir. Embarrar una persona dins un sol estatut d'aprenent o de regent dins l'encastre de la classa es tanben l'embarrar dins un sol comportament. Lo ròtle de cadun dins la classa (es a dire çò que los autres espèran de ieu en tant que responsable) e los estatuts, (cò que lo responsable es en drech d'esperar dels autres) un còp la foncion plan definida, una responsabilitat, ajuda a se sentir membre d'un grop. Aquí una soscadissa de practicians.⁸⁰ Los mestièrs dins la classa institucionala, balhan libertat, responsabilitat, poder e limits precisats pel grop en conselh. Un pichon en comportament en tant que responsable pòt aver mai de poder. Per exemple Silvan dins ma classa, gris clar en comportament, a lo mestièr de dire dintram. Es el que ten la responsabilitat de far dintrar los autres la recreança acabada. Sa responsabilitat per son mestièr, li balha lo poder de "comandar" de mai grands per los far dintrar. Se totes los enfants son pas dintrats n'es lo responsable. Silvan dins la classa a un comportament encara plan pichon. Per contre, pren plan a còr son mestièr de responsable per dire "dintram". Del temps del punt mestièr al conselh de ma classa, los enfants prenon la paraula "en tant que..". Aital, Amèlia repoteguèt Artús que contunhaba de dessénhar mentre qu'ela fasiá son mestièr d'escafar lo tablèu.

2 L'occitan dins la classa.

Balhèri ja qualques elements cap a la plaça de la lenga dins lo capitol "La causida pedagogica Calandreta", mas me sembla important de tornar prene qualques punts en relacion amb çò que se passa mai prigondament dins ma classa. L'occitan es aisina viva e reala de la classa. Los enfants i pòdon dintrar pauc a chapauc, a lor ritme e en foncion de lor enveja.

Dins lo tablèu intitulat "presa de paraula"⁸¹, ai puntat los enfants, al jorn d'uèi qu'emplegan la lenga. Son marcats d'una crotz los diferents moments de la jornada ont la parlan, coma cal e regularament. Ai pas pres en compte los diferents nivèls de lenga. Ai pas notat los enfants qu'emplegan pas que qualques mots o debutas de frasas.

Me prepausi de ne far una lectura superficiala, segurament, mas que me sembla interessanta.

⁸⁰ Pochet, C. Oury, F. Oury, J. (1988). *"L'année dernière, j'étais mort..." signé Miloud*. Matrice.

⁸¹ Document annèx 5. Presa de paraula.

2.1 Dins las institucions.

Lo bilanç de fin de jornada es lo moment ont los enfants dintran pro d'ora dins la lenga. Ongan, totes los enfants, al mes de mai fan lor bilanç en occitan. Emplegan qualques frases que dison totas mai o mens, la meteissa causa per un bilanç positiu : "Ai passat una bona jornada a l'escòla. Soi fòrça content(a) de venir a l'escòla". D'unes apondon : " Ai plan jogat amb mos amics". Pels bilances qu'exprimisson un marrit sentit de la jornada, las mans en nívols, d'unes (los qu'emplegan lo mai la lenga) o dison en occitan, los autres passan al francés. L'essencial dins aquel moment es de balhar als enfants la possibilitat de dire çò que va o çò que va pas e s'es possible de resòlvre lo problèma o de lo remandar al conselh. Aquí los enfants son entenduts e pòdon partir tranquils a l'ostal.

Los rituals de debuta de matinada. Es lo moment de se dire bonjorn e faire son mestièr.

Lo mestièr de dire la data, lo del calendrèr, lo de la meteo, de las preséncias. Aquí, totes los enfants fan lor mestièr en occitan. Legir, comptar, se salutar se fa dins la lenga. Quitament se a d'unes moments dins l'annada, en foncion del conselh de mestièrs, los enfants ne cambian, la lenga demòra plan emplegada.

Lo conselh, luòc de desicion de l'anar de la classa, quadrat per las leis del conselh, es tanben un moment de classa ont la lenga es plan presenta. La mitat de la classa parla la lenga.

Totes son capables de dire las lèis e las rubricas en occitan. Los que tenon pas la lenga de longa emplegan qualques mots rituals, coma : critiqui porque m'a..... o felicitati..... porque jogam plan o trabalha plan. Coma pel bilanç, las frases "totas fachas" que son costumièras son plan utilizadas dins la lenga.

Las presentacions del dimars de matin. Moment ont los que vòlon e que se son marcats d'avança presentan a la classa una causa portada de l'ostal. Son pas de joguinas o de "dodos". Aquel moment institucionalizat se passa jol respècte de las leis del canton : escoti lo que parla, demandi la paraula, me trufi pas, tres còps tissós sortissi. La majoritat de las presentacions se fan dins la lenga, a saupre que d'enfants faguèron pas jamai de presentacion e son pas especialament los que tenon pas la lenga.

Lo Qué de nòu. Institucion de la classa, luòc de paraula liure sens presa de decision, luòc d'acuèlh de l'enfant amb totas sas preocupacions, ont pòt dire las causas que lo preocupan, per dintrar mai suavament dins la jornada. Coma pel conselh, las leis son balhadas per un enfant

dins la lenga. Los enfants que se son marcats per prene la paraula o fan o pas. Es possible de se marcar e de parlar pas, a la darrièra minuta, es pas grèu. Los enfants qu'emplegan la lenga de longa contunhan de l'emplegar. Pels autres son quelques mots isolats o quelques grops de mots mai que mai de mots intitucionalament importants, coma ostal, escòla, dimenjada, que dison en occitan. Aquí cadun pòt parlar la lenga que vòl, que pòt o que n'a enveja.

Lo conselh d'escòla. Un moment important, ont totes los enfants de l'escòla e lo personal participan. Los mai pichons en comportament pòdon sortir abans la fin. Es lo luòc de presa de decisions de la vida de l'escòla. Son pas luènh de quarantas personas. Enfants e adults, dins una granda sala que parlan e s'escotan per proposar de causas cap a l'escòla (per exemple l'organizacion de la fèsta de fin d'an, l'utilizacion de la moneda del jornal...), pausar de questions, reglar los problèmas, prene de decisions. E mai se pòt èsser plan impressionant, de prene la paraula davant tot aquel mond, empacha pas que los enfants de ma classa que tenon la lenga contunhan de l'emplegar.

Lo mercat. Levat los enfants que tenon la lenga de longa, los autres l'emplegan pas que per comptar lor moneda. Son costumièrs de comptar en occitan dins la classa.

Lo temps d'acuèlh del matin dura quinze minutas. Es un moment ont los parents pòdon dintrar dins la classa e far un jòc o legir un libre amb lor enfant. Los enfants aïman plan tanben lor mostrar la classa. Per contre coma pel mercat, son totjorn los meteisses enfants que parlan la lenga. Pels autres respondon a mon bonjorn, mas pas mai.

Endefòra de la classa es a dire dins la cort de recreança, a la cantina o pendent l'acuèlh, los enfants que pòrtan la lenga la gardan amb ieu coma amb los autres adults de l'escòla. Pels autres, parlan en francés.

Aquel trabalh estadistic, lo faguèri per balhar una vision puntada a un moment balhat, al sens estricte, de la quantitat de produccion de lenga occitana pels enfants de ma classa. Un interès e un esclairement pel memòri qu'a pas gaire d'interès al nivèl de çò que se passa dins la classa. Çò qu'es interessant, son los enfants qu'agisson, comunican, decidisson, s'organizan. Progrèssan, (pas sonque al nivèl escolar), tròban, retròban l'enveja.

Es per aquela rason que me prepausi de gaitar çò que se passa dins ma classa per dos casses d'enfants en particulier.

2.2 Per dos enfants en particulèr.

2.2.1 Paulina.

2.2.1.1 Sa família, l'escola.

Paulina : La meteissa que dins l'introduccion del memòri. Sièis ans e dos meses. Cenchas blanca en comportament e de colors nautas en aprendissatges. Son paire, 38 ans arquitecte, es originari de Grenoble (38) e sa maire 41 ans, animatritz implicada dins una botiga d'escritura, d'origina espanhòla parla espanhòl amb la pichòta de temps en temps quand ela lo demanda. Dins lo questionari, los parents dison plan aver causit Calandreta per la pedagogia. Dins la família de Paulina degun parla pas occitan. La maire ditz lo comprene per analogia amb l'espanhòl. En comentari dins lo questionari, los dos parents reconeisson "l'occitan coma una bona aisina per aprener d'autras lengas". Lor nivèl de coneissença de la cultura occitana es pas luènh de zèrò. An pas brica de supòrts en libres, CD o autre del patrimòni occitan levat lo CD que farguèrem a l'escola amb las cançons las mai conegudas. Per çò qu'es de menar lo quasèrn de l'escola a l'ostal, es Paulina que n'a l'iniciativa. Es ela soleta que lo pren e lo presenta a sos parents. Lor explica çò que calia far e se ne servís sovent dins sa cambra per jogar o tornar far los exercicis. Paulina parla de la classe a sos parents. Lor conta son passatge de cenchas, sos problèmas amb sas amigas e que ne va parlar al conselh, lo mercat, e canta sovent las cançons. Son paire nòta tanben en remarca que Paulina "pausa plen de questions a prepaus del monde que venon de son biais de soscar a l'escola". Los cants que Paulina torna a l'ostal son plan recebuts e los parents aiman fòrça plan los cantar amb ela.

Paulina emplega tanben l'occitan a l'ostal, per racontar sa jornada o quand jòga soleta dins sa cambra. La maire se ditz espantada de l'ausir parlar tant naturalament e lo paire vòl ensajar de comprene e sovent la pichòta vòl pas. "J'essaie de comprendre et de jouer avec ce qu'elle nous ramène, mais souvent, c'est elle qui ne veut pas trop nous apprendre. C'est son langage que nous ne comprenons pas trop. Donc, c'est aussi un peu sa force", escriu lo paire. Al dintre de l'associacion de l'escola, los parents de Paulina se pensan pas gaire implicats levat per la participacion a qualques rescambis. Ongan, la maire nos prepausèt de far intervenir dins la classe una contaire de la botiga d'escritura ont trabalha e amb qual inventèrem un conte : "Lo castèl mirgalhat". Lo paire faguèt lo montatge numeric de l'album e prepausèt un projècte

"cabana" que faguèt l'escòla tota. Pensi que podèm dire, quitament se eles ne semblan pas convençut, que son bravament implicats dins la vida de l'escòla. A la darrièra question del questionari : "Je serai également sensible à tout avis ou point de vue que vous aimeriez préciser et qui n'a pas trouvé sa place dans les questions précédentes mais qu'il vous semble important de faire connaître en tant que parent d'élève", la maire de Paulina escriu : "... la première année de sa scolarité, Paulina l'a faite à la Calandreta parce que nous y étions un peu obligés (Paulina ne pouvait pas rester chez sa nounou au delà de son mois d'anniversaire et les écoles publiques ne pouvaient l'accueillir en cours d'année). Les années suivantes, elle est restée tout simplement parce que j'ai vu ma fille heureuse d'aller à l'école, épanouie et dans un vrai désir d'apprendre. Apprendre dans un sens large, il ne s'agit pas pour moi des seules notions, matières sensées être enseignées, mais apprendre à vivre avec les autres, apprendre à prendre des décisions sur sa vie quotidienne, à ne pas être, à ne pas vivre selon un certain arbitraire. Quand à la langue occitane, je me suis rendu compte que d'entendre cette langue, de la chanter avec d'autres me procure une émotion assez forte peut être de par ses connections avec la langue espagnole, je ne sais pas."

2.2.1.2 Un changement de veaire dels parents cap a l'escòla.

Los parents de Paulina dison plan èsser venguts a Calandreta un pauc per obligacion. Per rason de causida pedagogica e per de rasons practicas, pas brica per la lenga. Après tres annadas passadas a la Calandreta, lor veaire cap a l'escòla a plan cambiat. Veson lor filha urosa de venir a l'escòla, s'interressar a son trabalh, aver enveja d'aprene. Es aquí que la citacion de debuta de mon memòri pren tot son sens. Catherine Pochet, Fernand Oury et Jean Oury ensajan de respondre a mantunas questions d'òrdre general talas coma : quins parents ? quin metòd, dins quin contèxt ? "La question generala sovent n'amaga una altra : se mètí en plaça las tecnicas Freinet, cossí van reagir "mos" parents ? (los dels enfants de ma classe), subretot los que se creson autorizats a jogar los conselhièrs pedagogics ?". Per respondre a aquestas questions, s'apuèjan d'una pichòta enquesta, realizada dins quinze classa Freinet de la region parisènca. Lor questionament vira a l'entorn de :

" Qué podèm far ? Contre los parents : quasi res. Sens los parents : fòrça. Amb los parents : quasi tot (amb de temps : dos ans al mens)."⁸²

Las resultas d'aquesta enquesta revèrtan que los parents son pas per la classa Freinet, en règla

⁸² Ibid Pochet, C. Oury, F. Oury, J. (1988). *"L'année dernière, j'étais mort..."* signé Miloud. Matrice. p.43.

generalas mas va devenon. Cambian de vejaire quand lors enfants, uroses d'anar en classa, s'interressan a lor trabalh e progressan sul plan escolar. Lo vejaire dels parents cambia tanben quand son corrèctament informats e escotats. Quand los regents prenon de temps per organizar de moments d'escambis, de presentacions del trabalh que se fa amb los enfants dins las classas, quand los entretens particulars amb eles per parlar de lor enfant son portaires e ajudaires. Quand los regents son dins una dinamica de presa en man de lor classa, que sabon çò que fan e que s'abstenon de presicar per lor òbra. Que, a mai, es pas sieuna mas qu'es la del grop amb la mesa en plaça d'un biais de trabalhar ajudat per las tecnicas Freinet. Quand regent e parents son capables de parlar non pas sonque de l'escòla o de la pedagogia, mas quand parlan amassa d'un escolan, del filh de qualqu'un o de la filha de qualqu'un. Quand son capables de considerar parents e enfants en tant que subjècte, en tant que persona singulara.

Dins aquela mesura, los escambis e los constats son portaires d'un sentit positiu de la part dels parents. Revèrtan exactament aquò, los dires de la maire de Paulina. Dempuèi la dintrada de la pichòta a l'escòla, son vejaire e aquel de son marit an plan cambiat cap a la Calandreta. Lo fach de veire lor filha plan dins l'escòla dins una enveja vertadièra d'aprene los ajudèt a veire l'escòla autrament.

Aprene al sens larg, aprene las matèrias escolaras, mas tanben, aprene a grandir, a prene sa plaça al mitan dels autres, s'i sentir plan e prene en man sos aprendissatges, sas relacions, sa vida. Lo vejaire de la maire cap a la lenga, el tanben a cambiat. Veire sa pichòta tant plan dins aquel environament portaire de la lenga occitana, ont sa filha progressa, camina, se dobrís al mond, als autres dins la lenga ajuda segurament aquesta maire a considerar la lenga d'un biais diferent. Per ela, pas de ligam amb l'occitan, pas de passat amb aquela lenga e un estacament a sa lenga espanhòla plan positiu que l'ajuda a se dobrir cap a l'occitan a través sa pichòta.

Solide qu'amb aquel environament familial e l'ajuda de la classa, Paulina a plan enveja de grandir amb los autres e s'encamina plan dins aquela dralha.

2.2.1.3 Un environament familial positiu, es pas totjorn lo cas.

Per Noemia, lo segond cas de mon estudi qu'aprigondirai mai luènh dins mon esrich, l'encastre es completament diferent. Son vejaire cap a l'escòla, la mamà de Noemia n'èra plan segura. Es aquela escòla e aquela transmission de la lenga que voliá donar a sa pichòta. Mas la causas son pas tant aisidas qu'aquò per las doas. La pichòta camina, avança, s'endralha dins los aprendissatges, mas sembla pas trapar sa plaça cap a la lenga dins aquel environament

plan complicat de la familha e de l'escòla. La maire de Noemia es pas contre l'escòla, la pedagogia, la lenga, ni mai contra çò que mena, al contrari. Es mai en oposicion amb son paire e çò que representa. Solide, se la mamà de Noemia aviá pas de familha e se Noemia ni mai, las causas serián benlèu mai aisidas. L'escòla seriá sa sola referéncia, sa sola identificacion possible. Es pas lo cas, e "urosament". Amb la maire de Noemia, es possible de trabalhar sus çò que se passa per ela e per sa pichòta cap a sa plaça dins la classa e dins la lenga. Sens aver la pretencion de far de psicanalisa, luènh d'aquí mon idèia, mas en ensajar de pausar simplament de mots sus çò que sèm en capacitat d'observar dins la classa e daissar far lo temps. De temps de balhar e de passar en pedagogia institucionala amb Noemia e sa maire, n'avèm, al mens nòu ans que totas las classas de las escòlas Calandreta trabalhan en TFPI. La pichòta es pas en dangièr, a son ritme, camina. En tant que regenta, contunhi de "trabalhar" amb Noemia tant coma amb sa mamà e los autres parents e enfants de ma classa.

2.2.1.4 *Paulina espelis.*

Per tornar a Paulina. Paulina, la lenga la parla naturalament, amb jòia, amb plaser, es pas sonque la lenga de l'escòla, se l'es apropiada. Podèm comparar l'encastre d'aprendissatge de la lenga de Paulina amb lo trabalh sociologic de Bernard Lahire.⁸³ L'escota atenta de sos parents, lors questionaments interessats, balhan de sens e de valor a çò que fa a l'escòla. Aital li balhan la possibilitat d'una bona escolaritat çò que se revèrta plan dins Paulina. Plan presenta fisicament, completament presenta, desiranta, disponibla, aital se pòt representar Paulina. Es una pichòta filha plan aluserpida, plena de vida e segura d'ela. Sap çò que vòl, çò que vòl pas e es capabla de prene de decisions. Aquela assegurança se revèrta plan dins son biais d'èsser. Dintra tota sola dins l'escòla. Sa maire la mena d'ora lo matin, la daissa davant l'escòla en li desirant la bona jornada e Paulina contunha son camin al dintre de l'escòla. Es ela que lo vòl aital. Son biais de se vestir, mai que mai d'afars de "recuperacion" sovent balhadas per d'amigas de la maire o cromptadas a las nièras, Paulina las accepta e las pòrta tota fièra. Es ela que pren en carga d'explicar a son pichòt fraire que dintrarà a l'escòla l'an que ven que va aprene l'occitan. La lenga de l'escòla l'ajuda a se destacar de l'endefòra, de son environament familial e a s'assumir en tant que persona. L'occitan dins la classa cooperativa pòt devenir una lenga qu'estructura la personalitat e que balha de sens als enfants pel sol fach que n'es la lenga de las institucions. Aquela lenga, l'occitan, institucion de la classa, lenga

⁸³ Bernard Lahire "La réussite scolaire en milieu populaire ou les conditions sociale d'une schizophrénie heureuse", VEI-enjeux, Les familles et l'école : une relation difficile, n°114, p. 104-109.

qu'aculhís, qu'escota, lenga del poder vertadièr, de la responsabilitat e de la libertat qu'ajuda a grandir. Paulina coma los autres l'experimenta dins la securitat de la classa. Per aquesta experimentacion de la lenga del poder, Paulina s'apropria la lenga, ne fa "sa lenga a ela" e solament a ela. Aital, se destaca de sos parents, de sa familha, n'es ela lo subjecte d'aquesta lenga : çò qu'es exactament quand jòga soleta dins sa cambra en occitan, que la vòl pas partejar amb sos parents o quand explica a son fraire qu'a l'escòla aprèndrà l'occitan. A través lors dires, los parents de Paulina son partejats entre dos sentits. D'un costat son plan contents e fièrs de veire lor filha prene tant d'assegurança, d'autonomia, de distància cap a eles amb l'ajuda d'aquela lenga e d'un autre costat, se sentisson un pauc endefòra de çò qu'exprimis lor filha oralament e físicament. Per la lenga, Paulina descobrís sa vida a ela, sa vida privada que vòl pas partejar amb sos parents. A eles de la daissar grandir.

2.2.1.5 L'occitan lenga de la cultura de la classa.

L'occitan dins l'escòla e dins la classa es tanben la lenga de la cultura de la classa, la lenga que fa qu'es possible de s'exprimir vertadièrament, la lenga del grop que permet d'aculhir lo mond de l'endefòra. Es la lenga del referent de la classa. L'occitan es a l'encòp lenga de comunicacion e d'escambi. Cadun parla "son occitan", es necite per totes, enfant coma adult de la far sieuna. Aquela soscadissa me mena a un questionament : Perqué aquesta lenga, perqué l'occitan ? Per ieu, en tant que regenta, soi responsabla de la transmission d'aquela lenga, d'aquela cultura que me parla personalament dins mon patrimòni cultural. De segur, es pas una evidéncia per tot lo monde aquesta apartenéncia culturala. Encara mens pels parents de las escòlas Calandreta que son pas brica al dintre del mitan comun fargat per la classa. Perque l'escòla e la classa cooperativa balhan sens a l'aprendissatge de l'occitan e a la transmission de son patrimòni. L'occitan parlat dins los luòcs de paraula de la classa institucionala balha la capacitat als enfants de cambiar lor vejaire cap a la lenga, i trapan de sens. Los parents e los enfants veson pas l'occitan del meteis biais. An pas brica e avèm pas brica las meteissas identifications e representacions cap a la lenga. Los parents de las classes apartenon pas a l'identitat comuna que se desvolopa dins la classa, empacha pas que i pòdon dintrar en tant que parents que seguisson la lei de la classa.

2.2.2 Noemia.

Noemia : Cinc ans e sièis meses. Cenchà ròse clar en comportament (Veni a l'escòla, accepti de daissar la persona que me mena.) e plan de son nivèl per las cenchas d'aprendissatges. A

priòri, una droleta amb un potencial ideal per poder dintrar dins la lenga occitana. La lenga es plan presenta dins sa familha. Dins son environament pròche, d'unas figuras identificatòrias bravament implicadas dins la lenga e la cultura occitana. Empacha pas, o justament empacha que Noemia capite pas de dintrar dins la lenga.

Lo cas de Noemia me sembla important de l'escriure dins aquel memòri. Dins lo detalh, en tot respectar la singularitat d'aquela pichòta e de sa familha. Es per rason de deontologia, que demandi a çò que la partida seguenta siá tirada del memòri dins l'encastre d'una publicacion.

2.2.2.1 Noemia, son istòria.

La seguida de mon esrich, se vòl pas èsser una monografia, ni mai un trabalh monografic, pas brica. Los elements relevats aquí son pas pro nombroses, Noemia èra dins ma classa ongan, i serà encara l'an que ven. Amai, ongan me soi pas marcada dins un Grop d'Escritura Terapeutic (luòc de contraròtle e d'analisi de çò que se passa dins la classa institucionala amb de personas pròchas dins un meteís luòc). Çò que me permeti d'escriure aquí aparten pas qu'a ieu en m'apuejant sus de dire d'unes especialistas de la pedagogia institucionala. Dins l'encastre Calandreta, fau partida d'un grop d'elaboracion " E ieu dins ma classa" amb la còla dels paissèls ajudaires. Nos trapèrem cinc còps long de l'annada en trabalh d'elaboracion. Sèm pas sols. La situacion isolada es inconfortabla. Per nautres, es pas lo cas. La còla de paissèls ajudaires, la còla dels regents de mon escòla que trabalhan eles tanben en pedagogia institucionala, al mens dos luòcs ont pòdi trapar ajuda, conselhs e trabalhar ma practica de classa. La classa institucionala, realisacion d'una remesa en causa personala sus mantunas annadas, resultas de palpejaments, d'ensages prudents, e d'enganas corregidas e tanben de decisions, e d'engatjament. La mesa en plaça pacienta de las tecnicas e de las institucions cooperativas es en res un passatge a l'acte. Lo constat que fau aquí de çò que se passa dins ma classa, basta pas per apelar la seguida de mon esrich una monografia, mas es plan una començança de soscadissa de çò que se passa dins la classa. Aculhir un enfant dins la classa amb tot çò que mena de son istòria, de son viscut demanda d'aprene a escotar çò que se passa dins la classa amb l'ajuda e l'acompanhament del autres, regents coma nautres d'una classa transformada.

2.2.2.2 La plaça de l'occitan dins son environament familial.

Noemia, sos parents son desseparats. Son paire, d'origina martiniquesa, Noemia lo vei pas

gaire qu'es militari e sovent en desplaçament dins d'autres païses. Tornèt pas lo questionari. Lo vegèri pas que dos divendres de ser quand venguèt quèrrer la pichòta en dos ans. Sa maire, 31 ans originària d'Erau, sens emplec. Son paire, es a dire lo papeta de Noemia, es un cantaire occitan plan conegut amb una brava carrièra plan rica a son actiu. Es tanben el, que venguèt dins la classa, pels talhièrs de cant amb los enfants. Sa femna, ela tanben parla plan la lenga. L' occitan es donc plan present dins l'environament pròche de la pichòta. A mai que sos grands, los vei sovent. La causida de l'escòla, es la maire que la faguèt, per un ensenhament en occitan dobèrt sus l'aprendissatge de las autras lengas e coma l'escriu a la question 5 del questionari : "Parce-que l'occitan a une part identitaire pour moi, que je tiens à transmettre à mon enfant et que ça me semble important pour sa construction". La lenga, la maire la parla un pauc, quelques expressions, quelques istorietas e las causas de la vida vidanta, amb sa filha benlèu, mas pas amb ieu quitament quand li parli. Gausa pas, pensi, e ditz que coneis pas pro la lenga per la parlar. Lo patrimòni cultural, la maire de Noemia lo coneis plan. Dins l'ostal, un fum d'albums, de CD, de musica occitana, los disques del papeta. Lo quasèrn de la classa va pas tostemps a l'ostal. Los moments ont i es, Noemia e sa maire lo regardan e la pichòta l'explica en francés. Noemia raconta pas gaire çò que fa a l'escòla per contra canta las cançons amb sa maire quand a enveja de las partejar. A la question "Votre enfant vous parle-t-il en occitan ?", la maire respond "oui et non". Enròda plan oui, non, e entre los dos apond "et". Çò que revèrta per ela lo fach d'enrodar los dos, sabi pas que bota pas de commentaris a la fin de la question. Aquel biais de respondre a la question, enrodar a l'encòp òc e non a la question, fa pensar a un sentiment d'ambivaléncia e d'ambigüitat viscut per la maire. Solide que la mamà aimariá plan que sa pichòta parle la lenga, (la lenga de la familha) e pasmens, la parla pas. Ambigüitat perque la mamà gausa pas reconéisser aquela ambivaléncia que fa que se la pichòta parla pas la lenga es que i a una rason. Aquela rason se pòt trapar dins son problèma a ela (la maire) son problèma relacional amb son paire. Aquela mamà que refusa una relacion conflictuala amb son paire refusa tanben çò que se revèrta del, la lenga, l'occitan e capita pas de lo parlar quitament se n'a plan enveja. Una polarizacion positiva e a l'encòp negativa. Gausar afrontar l'una de las doas valors, ambivaléncia cap a son ideal personal de çò qu'aimariá per sa filha (que parle la lenga) e acceptar lo fach que se la parla pas, son comportament a ela i es pas per res. La maire es plan conscienta en dedins d'ela que i a un problèma, e qual li va reprochar ? Vòl pas o es pas presta de lo regardar en fàcia. Noemia se trapa dins aquel environament amb d'un costat un significant positiu de sos grands cap a la

lenga e un autre negatiu cap a sa maire. Cossí pòt plan trapar sa plaça dins aquela ambigüitat. La maire de Noemia, ieu, caduna amb la nòstra vertat e las nòstras idèias. Un equilibri precari a preservar. Ai pas ni l'enveja, ni la possibilitat, ni la pretencion de prene en carga una terapia familiara. Per la maire, ni la classa, ni ieu podèm pas grand causa.

2.2.2.3 Aculhir Noemia dins la classa.

Per la pichòta per contre, sèm en capacitat de l'ajudar. Amb l'acuèlh, l'escota que li pòt portar. Èsser acceptat dins l'escòla, dins la classa, una question vitala pels enfants. La classa li fa signe. Lo signe qu'es entenduda, qu'es pas soleta dins aquel espaci agençat amb de luòcs securisats e d'institucions que favorizan la produccion cooperativa, l'emergéncia de repèris estructurants, los rescontres e los aprendissatges. La classa cooperativa agençada balha la possibilitat d'esperar. Esperar que quicòm se passe. Balha la possibilitat tanben de resistir a la pression sociala. La classa es aquí per ofrir a Noemia coma als autres un mitan estructurat, amb sos luòcs de paraula securisats e sas institucions.

2.2.2.4 Noemia dins la classa.

En classa, Noemia es una droleta pro reservada. Demorèt un pichon moment en debuta d'an abans de se metre a jogar amb los autres. Agachava mas participava pas. Puèi al mes d'octobre començèt una activitat circ amb una pichòta de la classa. Adèla que començava ela, de plan dintrar dins la lenga. Aquela activitat comuna, permetèt a Noemia de començar de jogar amb Adèla mai que mai, mas de jogar. A l'ora d'ara, Noemia se trapa mai d'aise dins lo grop. Fa çò que li es demandat, e jòga amb d'autres enfants en mai d'Adèla.

Al nivèl dels aprendissatges, Noemia a pas cap de problèma. Trabalha a son ritme, es aplicada e voluntària. Dins la classa, respècta las leis, fa son mercat, a un mestièr que demandèt al darrièr consèlh : recaptar las cadieras, que li balha una foncion reconeguda, utila per totes e una responsabilitat dins la classa. Es reconeguda e a trapat una plaça dins la classa. Es pagada coma los autres quand lo fa. Li arriba de temps en temps de desmenbrar. Participa pas gaire dins los moments institucionals. Faguèt una presentacion qu'aviá plan aprestada amb l'ajuda de sa mamà en tornar de sas vacanças en Martinica. La faguèt en francés. Al conselh, intervenguèt qualques còps dins l'annada per felicitar sas amigas. "Feliciti, Adèla, Laura parce que je joue bien avec elles." Demandèt pas un còp de cambiar de cench de comportament. Noemia faguèt pas jamai criticada e faguèt pas ela ni mai de criticas a degun.

Dins sa còla, trabalha amb los autres, demanda pas sovent d'ajuda a son cap de còla. Noemia prenguèt la paura a quasi totes los que de nòu de l'annada. Raconta sovent çò que fa amb sa mamà o en cò de sa mameta mairala. Lo 12 de setembre : "Je suis allée à la mer avec maman. Elle a marché sur un crabe." Lo 26 de setembre : "Je joue bien." A la question, amb qual ? Respond : "Avec maman". Lo 17 d'octobre, "Avec maman, je suis partie à la mer et maman elle m'a acheté une voiture brillante". Lo 28 de novembre : "Je suis allée chez mamie et on est allé à la médiathèque." Lo 05 de decembre : "J'étais chez mamie et j'ai dormi chez elle". Del 03 de genièr al 19 de mars, a cada que de nòu, Noemia contarà la meteissa causa : "Je suis allée à la piscine". Lo 14 de mai, Noemia parlarà de son papà : "Je suis allée chez moi et j'ai goûté puis j'ai regardé un dessin animé. Je suis allée chez mon papa, il m'avait fait plein de cadeaux sur mon lit". A la question : "c'était quoi les cadeaux ?" Noemia respond : "un jeu, une poupée, un autre jeu."

2.2.2.5 Noemia, l'occitan, sa familha, la classa e ieu.

Dins l'escòla coma dins la classa, Noemia parlava pas brica la lenga fins al mes de mai. Dempuèi quelques setmanas, comença de far son bilanç meteo e emplega la frاسas coma los autres. "Soi contenta de venir a l'escòla, ai plan jogat amb mos amics", dins una bona lenga amb una fòrt bona intonacion. Levat aquò, emplega pas que lo francés.

Una organizacion de coveituratge en direccion del collègi Calandreta fa que dempuèi dos ans la preni dins ma veitura, dos ser per setmana per la tornar a sa mamà. L'an passat sul camin, Noemia cantava de pichòtas cançons en occitan apresas dins la classa de pichòta seccion o amb son papeta. Ongan, Noemia vòl pas pus cantar en occitan o en francés, canta pas mai.

Son activitat comuna amb Adèla, fa que las doas pichòtas se convidan sovent a dormir l'una en cò de l'autre. Un matin de novembre, l'endeman d'una nuèit ont Adèla dormiguèt en cò de Noemia, al canton, Adèla se bota a parlar pas qu'en francés ela que parlava plan occitan dempuèi la dintrada d'un biais plan natural sens se pausar questions. Li demandi cossí se fa que nos parle pas pus dins la lenga. Adèla me respond : « C'est Noemia, j'ai dormi chez elle et elle a dit qu'on parlait plus occitan. » Noemia parlava pas abans aquel jorn, mas Adèla ela parlava. Demandi a Noemia s'es possible de saupre perqué a dit aquò. Pas de responsa. La singularitat de Noemia se manifestà dins la classa per l'intermediari d'Adèla, es ela que nos pòrta lo malaise de Noemia. La classa centrada sus quicòm mai que los aprendissatges balha la possibilitat de far sortir lo laguis. Aculhir, entendre, escotar, far signe. Ausissèm plan aquí

un "malaise". Una causa importanta se passa dins aqueste moment. Prene la paraula, parlar just, balhar mon vejaire e demandar d'explicacion, es un biais de far signe a Noemia e Adèla per lor dire qu'avèm plan ausit lo malaise. Dempuèi aquel jorn, ni Noemia, ni Adèla parlan en occitan dins la classa, levat ara pel bilanç. L'arribada d'aquela paraula aquí, l'aveniment del lengatge e de la paraula son testimònis de la preséncia del "dire" e del subjècte. Los luòcs de la classa permeton l'arribada d'aquelas paraulas. Lo grop camina, progressa. Las pichòtas tanben, quitament se dintran pas completament dins la lenga. Fenomèn de contagion, enveja per Noemia de s'acaparar Adèla per que demòre amb ela que fin finala, sens Adèla, Noemia es soleta, jòga pas amb los autres. S'es trapada una amiga al dintre de l'escòla e fòra l'escòla. Una amiga que vòl plan seguir sas demandas. Aquò benlèu rassegura e confòrta Noemia dins son refús de parlar la lenga. E que d'un biais inconscient va dins la dralha de sa maire.

Demandèri a la maire de Noemia de nos rescontrar per parlar d'aquò amb ela. En rendètz-vos, dos jorns aprèp, li conti çò que se passèt. Temps de la serada que Noemia e Adèla passèron en cò d'ela, la maire diguèt a las filhas quelques mots en occitan coma lo fa de temps en temps amb Noemia e aquí sul pic Noemia diguèt « non, on parle pas en occitan » e la serada se passèt. Pendant l'entretèn, la maire de Noemia me diguèt que la relacion amb son paire èra malaisida e que se dintrèt pas ela dins la lenga, i èra segurament pas per pas res. La situacion semblava plan tenduda e la mamà de Noemia plan esmoguda. Eticament, mon mestier de regenta fa qu'anarai pas mai luènh dins aquela discutida que tòca fòrça l'afectiu personal de la persona. Contunhèrem l'acamp en parlant de Noemia dins la classa e aital s'acabèt. Cercar a tot còst de comprene, seriá completament contrari a l'etica. La situacion dirècta me regarda pas en tant que regenta, ajuda pasmens per acompanhar tant la maire coma la filha. Comprene, seriá rassegurant per ieu en tant que responsabla de la classa. Cercar una realitat e una explicacion dins aquel embolh me poiriá evitar de pensar : "Cossí se fa que capiti pas de menar aquela pichòta completament predisposada a capitar la lenga ? Amb un environament familial coma ten Noemia e sens conéisser los problèmas relacionals maire-grand, me sembla normal per ieu de me demandar cossí se fa que la pichòta parle pas la lenga. Coma aquò, cal pas tròp d'ora se far d'idèias preconcebudas, a mai es pas gaire professional. Empacha pas qu'aquelas pensadas me son arribadas. Me poiriá rassegar, me protegir ieu personalament, de trapar de responsas. Pensi que la classa dirèctament sofrís pas d'aquela situacion, mas al dintre de ieu, personalament, me truca. Me truca a un punt que foguèri pas capabla de demorar objectiva e foguèri quitament pas capabla de veire que fin finala Noemia emplega la

lenga coma los enfants que l'emplegan a d'unes moments de la jornada o que l'emplegan pas que per qualques mots. Respècte a Noemia, lo fach de conéisser son environament familial occitanista fa que, pensi, foguèri mens objectiva e que l'intrada dins la lenga de la pichòta correspondiá pas a çò qu'esperavi d'ela. Per fin d'avançar dins ma soscadissa cap al comportament de Noemia cap a la lenga, dins e fòra la classa, soi anada cercar conselhs dins los libres dels collègas de pedagogia institucionala. La situacion de Noemia e Adèla s'aparenta als escraches de Christine Bloquet e la còla 1 del talhièr B de l'estagi AVPI-CASSON-1996 : "Nadià e la cenchà roge."⁸⁴ Dins aquel escrich que resulta d'una soscadissa de practicians cap a una situacion particulara, parlan plan de contagion. Contagion d'un enfant suls autres. Dins lor escrich, la classa sofrís de la situacion e la regenta tanben. Ne sofrís al punt de metre en plaça una cima roja. Una cima roja sens possibilitat brica de participacion a quin moment que siá. La situacion dins ma classa ela necessita pas brica aquela institucion que los enfants son pas e dangièr e lo grop fonciona. A mai, pensi pas que lo grop siá en sofrança cap a la situacion d'Adèla e de Noemia. La lenga contunha d'èsser parlada, los luòcs contunhan de foncionar e los significants culturals (las proposicions, las criticas, las felicitacions dels conselh) e socials (lo tèxt luire e lo jornal) contunhan eles tanben de foncionar dins lo grop classa. Per Nadia, la cima roja a foncionat. Nadia a capitat de trapar sa plaça dins lo grop. Noemia e Adèla elas an ja lor plaça dins lo grop. Investisson los luòcs en participant als qué de nòu, a las presentacions de tèxtes liures, a la realizacion del jornal, dins lors aprendissatges. Dins la lenga qu'es pas la lenga de la classa, la lenga del poder e de las institucions, mas i an trapat lor plaça tant coma los autres. A mai, sabon que a cada moment dins aqueste espaci securisat qu'es la classa sens mamà per Noemia e sens aver paur de nafrar Noemia per Adèla, pòdon dintrar dins la lenga, dins l'occitan. Aquò permetriá a Adèla de sortir sa de relacion amicala envescada e identificada a Noemia e prene sa plaça en tant qu'Adèla e non pas en tant qu'Adèla amiga de Noemia e que seguís las demandas de Noemia. E per Noemia de prene sa plaça en tant que Noemia e pas Noemia filha de sa maire en conflicte amb son paire. Aquò implica desseparacion e rescontre. Es possible en s'acordant lo temps que cal.

Un autre jorn, en acamp amb la maire d' Adèla, l'informi que la pichòta parla pas mai la lenga dins la classa. A l'ostal o amb sos grands, Adèla contunha de parlar l'occitan. Lo papeta e la mameta d'Adèla venguèron eles tanben dins la classa per cantar los cants de nadal amb

⁸⁴ Laffitte, R. et AVPI. (2006). *Essais de pédagogie institutionnelle*. Editions champ social. "Nadia et la ceinture rouge."p. 259.

nosautres e la lenga la parlan plan. Adèla parla pas mai la lenga dins la classa, es un fach. De mon costat, en tant que regenta, eticament, fau amb çò que mena e pausa Adèla dins la classa, amb sos dires, sa vida familiala e los dire de sos parents cap a son comportament fòra la classa. Amb per ara, çò que li conven e li permet d'existir de son biais amb lo grop. Me devi de respectar la singularitat d'Adèla e l'ajudar a regardar e reparar ela meteissa çò que se passa. Es amb aquel respècte de la pichòta tala coma es e l'organizacion de la vida collectiva a l'entorn d'aquel respècte que se pòdon desvolopar de produccions que permetràn a Adèla coma al grop d'èsser mai fòrt, liure e responsable cap a sos aprendissatges a sa vida en collectivitè. Justament, dins la classa TFPI, amb sas tecnicas, sas institucions, sos luòcs, la qualitat d'atencion, d'escota e de presa de paraula de cadun, enfant e adult, lo respècte de la singularitat de la personalitat de l'enfant e del ritme de cadun per dintrar dins los apprentissatges, aquela classa daissa la possibilitat a Adèla tant coma als autres enfants de la classa de venir pausar en classa son viscut personal.

Son viscut, e subretot son sentit personal, concentrat de paraulas qu'ausís a l'entorn d'ela, las representacions cap a l'escòla, a la lenga que se fan los adults de son environament pròche o mai aluenhat, las influéncias de sas amigas, las idèias que se fa de çò que los autres espèran d'ela per dintrar dins un idéal qu'es benlèu pas lo sieu. L'espaci protegit de la classa trabalhada per aquela organizacion de trabalh cooperatiu, daissa l'espaci e lo temps necessari als enfants per trapar lor espaci a eles. Me balhi la possibilitat de pensar que dins aquel espaci, Adèla traparà çò que i correspond lo mai a ela dins sa singularitat. Aquel caminant demanda a cadun una presa de temps mai o mens longa, amb de trabucs mai o mens complicats, de moments de sofrança possibles. Sofrança d'enfants que devon far fàcia a lors aprendissatges al mitan d'un « imput » important de comportaments, familials, amicals, environamentals. Per dintrar dins una relacion verdarièra amb lo grop que l'aculhís ara tala coma es, Adèla farà lo pas de s'acceptar tala coma es ela meteissa. Es ela soleta que prendrà a son ritme la decision de s'acceptar tala coma es. Es aquò grandir. Es aquel « inconegut » aquel desir de l'enfant e sa causida personala de grandir, de prene la decision de grandir, que la pedagòga que soi se deu d'acceptar e de respectar.

Del mes de febrièr a las vacances de Pascas, faguèrem lo talhièr cant amb lo papeta de Noemia. Aquel talhièr foguèt plan apreciat pels enfants, se passèt fòrça plan e al nivèl lenga e cultura, foguèt plan portaire. Noemia semblava contenta de sa preséncia. A d'unes moments pendent lo talhièr, los enfants podían cantar solets davant los autres. Noemia coma los autres

participèt. Un còp, lo papeta de Noemia me diguèt que compreniá pas perquè la pichòta parlava pas la lenga, que n'èra capabla e qu'aquò lo trucava.

Diluns 06 de junh. Es la mameta de Noemia que la mena a l'escòla aqueste matin. Prepausa a la pichòta de demorar un momenton per legir una istòria. Assetada sus los coissins de la bibliotèca, la mameta de Noemia fa la lectura en occitan «Marta compta sos catons» a Noemia, Adèla e Laura plan installadas. A cada question que pausa en occitan, la filhas respondon. En francés, mas respondon. L'istòria acabada, mameta saluda tot lo mond e s'en va.

Es un astre per ieu e per la classa d'aver coma aquò de locutors natus que pòrtan la lenga dins la classa. Una mameta que conta d'istòrias als enfants. Un papeta e una mameta que venon cantar los cants de Nadal amb nautres, una intervenaira que pòrta la lenga, los cants e las danças occitanas, un cantaire occitan. Un apòrt d'una granda riquesa que balha vida e sens a çò que se fa dins la classa.

2.3 Paulina, Noemia, doas pichòtas dins la classa TFPI.

Dos casses d'enfants que venèm de veire completament diferents. Una pichòta que ten la lenga d'una biais completament natural amb un environament pròche completament endefòra de la cultura e de la lenga occitana e arribada a la calandreta per la volontat de sos parents cap a la pedagogia e pas cap a la lenga. Pedagogia, lenga, dos mondes completaments diferents. Causida de la pedagogia, acceptacion de la lenga pels parents, una pichòta que ne fa son domèni personal. Los parents ne son fièrs. L'autra pichòta, banhada dins una lenga parlada a l'ostal, amb una granda coneissença de la cultura nòstra e arribada a la Calandreta per una question de transmission de la lenga e del patrimòni cultural occitan e que presenta quelques problèmas dins l'usatge de la lenga. Doas pichòtas plan diferentas dins lor biais de se manifestar dins la classa, mas, doas pichòtas que parlan, caduna de son biais.

L'apòrt de la familha dins aqueles dos casses revèrta justament pas brica l'importància del ròtle de la familha dins l'aprendissatge de la lenga occitana per aqueles dos enfants. Avèm pas brica de correlacion entre un environament familial occitanista, que practica la valorizacion de la lenga, un accompagnement per l'aprendissatge de la lenga, qu'a causit l'escòla per la transmission e la capitada de produccion oral de l'occitan per l'enfant. Nos trapam puslèu dins lo cas contrari. Una pichòta filha arribada a la Calandreta per de rasons de causida pedagogica, amb un mitan familial pas brica occitanista, que se sentís pas gaire concernit al

nivèl de l'aprendissatge de la lenga de lor pichòta. Es ella soleta qu'assumís e mestreja completament son intrada dins la lenga.

La classa TFPI e lo regent de la classa an los mejans d'obrar e de trabalhar d'una importància considerable suls elements que fan partida d'ela e que son mai o mens accessibles als membres del grop coma las activitats escolaras o non, l'organizacion del trabalh, las institucions, las tecnicas, las consideracions materialas (lo material de la classa, lo local, lo mobilièr, lo budgèt de foncionament. Lo regent es en capacitat d'agençar sa classa per que tenga compte de çò que los enfants i menan amb eles e en particulier lors mots. Aital, dins aquela classa, Paulina mena sa personalitat, son energia, son autonomia e pren sa plaça dins la lenga institucionla : l'occitan. Noemia i dintra amb son istòria familiala, sa personalitat encara fosca e perduda entre son enveja personala, singulara e las envejas de sa familha. Es dins la classa de son biais, i trapa sa plaça a ela dins tota sa singularitat e son istòria contunha.

Per contre, l'accion del regent es limitada al nivèl de las donadas del problèma de la classa. Los enfants, lor environament familial, lor estat de santat, l'idèia que se fan de l'escòla e las idèias que determinan aqueste comportament familial son de donadas que lo regent es pas en capacitat de mestrear e de poder aver dessus quina accion que siá. L'environament familial de Noemia, los conflictes dins sa familha, l'ambigüitat de sa mamà, aquí las donadas ont ieu en tant que regenta pòdi pas aver quina influéncia que siá. Lo regent, son estatut social, son ròtle al dintre de l'escòla, sa situacion materiala, son istòria, sa personalitat la mai prigonda fan tanben partida d'aquelas donadas que fan part de la vida de la classa. L'environament social, los luòcs de vida dels enfants, l'environament extra escolar totas aquelas donadas son foncion d'un nivèl sociòeconomic e cultural d'una societat e de las causidas politics d'aquesta societat. Sus aquò, lo regent es pas en capacitat de far qué que siá.

L'escòla, son ròtle dins la societat, son organizacion, sas possibilitats e subretot l'idèia que la determina fan part d'aquelas donadas ont l'accion del regent es limitada. Encara que a Calandreta, de causas son possiblas. Calandreta se balha los mejans de transformar lo ròtle de l'escòla dins la socitat actuala. Calandreta afortís son idèia de transmission de la lenga e de dobertura dels enfants cap a la diferéncia, a l'autonomia, a la dobertuda al mond e a las autras lengas. S'organiza amb sos mejans per far caminar lo projècte. Es una escòla en constanta evolucion.

La classa TFPI refusa pas e se barra pas los uèlhs cap a aquelas donadas. Fa amb elas, las considèra quitament s'es pas en capacitat de las modificar. Es un mitan trabalhat que reconeís l'enfant coma subjècte amb sa part d'opacitat, que l'accepta tal coma es e li balha la possibilitat de comprene que pòt aver d'envejas, de laguis, de dolor, de jòia, de vejaires que li apartenan pas qu'a el e que los pòt partejar dins la classa. Es dins aquel environament que Paulina Noemia, los autres enfants e los parents son aculhits.

3 L'acuèlh dels parents.

3.1 Parents d'enfants de la classa.

Los enfants de las escòlas Calandretas, coma totes los de las autras escòlas an una familha. Un paire, una maire, un paire e pas de maire o una maire e pas de paire, e de mai en mai vesèm d'enfants de familhas reconstituadas. Un bèl paire, una bèla maire de temps en quora apelats papà o mamà. E la plaça de cadun dins tot aquò ?

En tant que regent, avèm de trabalhar amb tot aquò per ensajar d'acompanhar e d'ajudar lo mièlhs possible los enfants e lor familha. Cada familha a son istòria, cada parent una identificacion diferenta cap a l'escòla. Tal coma l'escòla aculhís los enfants, se deu d'aculhir los parents. En règlà generala, mai o mens cada jorn, cada regent rescontra al mens un parent de cada enfant de sa classa. Dins ma classa de mairala, un acuèlh de quinze minutas es possible cada matin. Lo parent que mena lo pichon pòt demorar legir un libre, regardar lo quasèrn o parlar de la classa amb son pichon. Es tanben un moment d'escambis informals parent, regent. En general, d'informacions cap a l'enfant, de questions practicas o de remarques punctualas de la part dels parents, coma la constitucion del gostar que menan aquel jorn, l'ora de partança d'una sortida quitament s'es marcada sul panèl a l'intrada de la classa. De causas d'aquela mena en general. En tant que regenta, aculhissi aquelas paraulas coma aculhissi los enfants e los parents.

Arriban de temps en quora d'informacions o de remarques mai personalas que sortisson de l'encastre general e subretot de l'encastre del temps d'acuèlh del matin. Aculhissi aquelas paraulas, mas pas mai. Es pas lo moment, pas lo luòc !

Los parents, an plan drech e devon èsser informats del foncionament de la classa mas tanben,

e subretot, de l'anar de lor enfant. D'acamps d'informacions generalas als parents, dins ma classa ne fau tres. Un en debuta d'an per assabentar los parents del projecte de la classa, de las tecnicas mesas en plaça (mèstiers, tèxt luire, jornal, correspondéncia), de las sortidas, las institucions e activitats prepausadas. De l'importància de l'acuèlh e de l'acompanhament dels enfants cap a l'aprendissatge de la lenga, del foncionament del quasèrn caminaire de la classa. Un segond acamp a l'entorn de las vacanças de Nadal, per far un punt mai prigond cap a las tecnicas e las institucions de la classa que los parents son sovent en demanda d'explicacions, causa plan normala que son encara a descobrir la pedagogia institucionala e las tecnicas Freinet. Al moment d'inscriure lor enfant a l'escòla, lo cap d'establiment assabenta los parents cap a la pedagogia mas d'un biais general. Un còp lor enfant dins la classa, los parents descobrisson pauc a chapauc las causas e ne vòlon saupre mai. Las informacions balhadas pels ancians parents de ma classa (vist que seguissi los enfants al mens dos ans) son d'una granda riquesa e rassegaran los novèls parents fàcia a aquela pedagogia novèla per eles que descobrisson. Fau tanben un punt bilanç de las activitats e una presentacion del projecte de classa descobèrta. Lo tresen acamp se passa entre las vacanças de Pascas e las vacanças d'estiu. Una mèna de bilanç de l'annada amb una presentacion de las activitats dels pichons que se fa de temps en temps amb una projeccion de fòtos e un punt cap a l'an que ven. En mai d'aqueles acamps, los entretens. A ma demanda o a la demanda dels parents, sus rendètz-vos. L'entretèn es un luòc de paraula. Dins la classa e aprèp la classa, en general sens los enfants. Un moment amb eles es possible s'es necite. Un temps limitat ont amb los parents parlam mai prigondament de lor enfant, de lor plaça dins la classa e de lors aprendissatges. Los dos parents son convidats a l'acamp. Paire e maire de familha "normala" e paire e maire de familha desseparada. Dins aquel encastre, la situacion es de còps malaisida. D'unes parents refusan de se rescontrar amassa per parlar de lor enfant. De temps en quora, acceptan l'acamp amassa e son pas capables d'evitar los desbòrdaments. Aquí, en tant que regenta, dintri pas dins lor istòria de familha. Preni pas posicion ni per l'un, ni per l'autre. Ensagi de far en sòrta que l'acamp se passe lo mièlhs possible dins l'interès de l'enfant. Es pas tant simple qu'aquò de reçaupre los parents e de "trabalhar" amb eles. Pels enfants "sens problèmas" escolar o familial, solide los acamps son mai d'aise. Pels enfants en dificultats, es mai complicat. Dificultats dins los aprendissatges, dificultats al dintre de la familha, amb la familha, de situacions plan malaisidas. Una familha que va pas, l'enfant va pas ni mai. Lo trabalh dels regents amb los parents va pas forçadament de "se". Lo trabalh del "dire" e del "dich" es pas

aisit per degun e concernís tant los regents, coma los enfants e los parents. Lo regent deu gardar sa plaça e los parents tanben. L'afar del regent es la classa cooperativa e la mesa en plaça d'un mitan institucionalizat per aculhir los enfants. En tant que professional, se deu d'informar, de rassegarar, d'aconselhar los parents. Los parents dins aqueles entretens arriban amb lor imaginari de l'escòla, lor vida familiara, lors laguis, lors problèmas, lors espèras. Lo regent cèrca pas l'aprobacion dels parents ni mai la confrontacion amb eles, es aquí per aculhir lors paraulas e amassa ensajan de veire cossí ajudar al mai prigond l'enfant.

Lo "trabalh" amb los parents se fa pas sonque pendent los entretens. Quitament se son pas presents fisicament dins la classa, existisson. Una collaboracion entre los parents e lo regent es mai que recomandada.

L'escòla es tanben lo luòc ont los parents van daissar lors enfants. Per d'unes parents, es lo primièr endrech ont van fisar lors enfants a de personas que coneisson pas. Las classas de mairalas, son tanben las classas de las primièras desseparacions. Tant pels enfants coma pels parents. Daissar son pichon dins la classa per d'unes parents, es una vertadièra esquiçadura. Vesèm sovent de pichons qu'an de mal de daissar partir papà o mamà simplement perque eles son pas prestes de los daissar. De potons e de moments de calin que s'acaban pas jamai, de moments passats a la fenèstra de la classa per gaitar son pichon demorat dedins, de parents que tornan prene lor enfant en dire qu'an pas enveja de venir o que son cansats e qu'es mièlhs de lo tornar a l'ostal. De moment de desseparacion coma aqueles, ne vesèm sovent. Es pas aisit ni pels enfants, ni pels parents. Un accompagnement es plan necite aquí per rassegarar los parents e lor far plan comprene que son eles que son mai que mai a l'origina d'aquel comportament. Trapar las bonas paraulas, lo bon comportament es una causa de las mai importanta del mestier de regent dins las relacions amb los parents. Tant lèu papà o mamà de l'autre costat del portalh de l'escòla, lo pichon trapa sa plaça dins la classa e aquí pòt vertadièrament començar sa jornada. L'enfant es aculhit pel grop que lo respècta, que se trufa pas e que l'ajuda a far lo pas. Aquela espròva exigenta, pels enfants coma pels parents, quitament se lo sabon dempuèi un brave moment, quitament se l'espèran, e s'i aprèstan dempuèi de mesès e de mèses, la realizacion de la copadura balha angoissa, desesper e viscut d'abandon. Aquí l'acompanhament del parent, l'acuèlh de sa paraula, de son sentit son tras qu'important per ajudar l'enfant e sa familha. Dins l'escòla coma dins la classa, los parents pòdon trapar per eles tanben un espaci securisat que los aculhís e los escota.

De familhas e de parents "difícils, complicats", se ne trapa dins totas las escòlas. A Calandreta, benlèu encara mai qu'endacòm mai que l'encastre de l'escòla es diferent de las autras escòlas. D'aquel aspècte particulier ne parlarai mai tard. Nos arriba de rescontrar de parents qu'an l'impression de tot saupre, de téner la vertat de çò que se passa dins la classa e de cossí far la classa. De parents emborniats per la capitada de lor enfant e que trapan que son pas en progrès, que las causas van pas pro lèu e que daissan pas lor enfant caminar a lor ritme. De parents amb un sentit talament marrit de lor passatge a l'escòla que lo transmeton a lor enfant. De parents que son pas jamai contents de çò que se passa a l'escòla. De parents que se permeton de nos aprener lo nòstre mestier de regent d'una classa Técnicas Freinet Pedagogia Institucionala alara que sabon quitament pas de que se parla. Aqueles parents tanben son aculhits tant coma los autres dins las meteissas condicions. Dintrar pas dins lor jòc, metre de limits, institucionalizar los luòcs, aculhir, utilizar los mots justes e esperar. Esperar que las causas caminen dins l'interès de cadun, enfants e parents. Sens s'imaginar que sèm de superòmes, podèm aconselhar, explicar, entre-senhar los parents en tant que professional, mas podèm pas nos metre a lor plaça. Aquí tanben cal daissar lo temps far son camin.

3.2 Parents associatius.

A Calandreta, la situacion es encara mai complèxa que dins una altra escòla. Coma lo diguèri en debuta d'aquesta memòri, los parents de las escòlas Calandretas, en mai d'èsser parents son associatius de las escòlas. Dins lor foncion de parents associatius implicats, los parents an de responsabilitas e de poder. De poder cap a l'organizacion de l'anar de l'escòla, de son foncionament. Es aquí que las causas son plan complèxas e complicadas. Las diferentas "casquetas". La casqueta d'associatiu, la casqueta de parent, la casqueta de parent regent e associatiu a l'encòp. La nocion dels "4L" de la pedagogia institucionala. Leis, Luòcs, Limits, Lengatge, son aquí una ajuda de las bèlas. Aqueles quatre mots clau de la classa institucionala prenon tanben tot lor sens dins totas las instàncias de las escòlas Calandreta.

a) Luòcs. Mantun luòc al dintre d'una escòla Calandreta :

De luòcs de trabalh associatiu. Los acamps de burèu de l'associacion e los conselhs d'administracion son de luòcs ont se parla e s'organiza lo foncionament de l'escòla. L'amassada generala de l'associacion, luòc de poder ont se prenon las decisions. De luòcs d'escambis. Lo rescontre president - cap d'establiment, lo rescambi. Que son pas de luòcs decisionals, mas de luòcs de discutidas a l'entorn del projècte Calandreta (lo projècte de l'escòla).

De luòcs de trabalh pedagogic. Los acamps de classa, los entretens amb los parents. Aquí regent e parents se rescontran per parlar d'un enfant.

b) Leis.

Tota associacion de basa d'una escòla Calandreta se deu de respectar la carta de la Confederacion de las escòlas Calandreta. Totes los parents devon acceptar e respectar lo reglament interior de l'escòla e totes los acamps se devon far en tot respectar las leis de paraula. Escoti lo que parla, demandi la paraula, respècti los autres. Las meteissas leis de paraula s'aplican dins los acamps amb los parents.

c) Limits.

Un espaci limitat. Los acamps se fan pas ont que siá. Se fan pas al cafè o dins la cort de l'escòla e encara mens per messatge informatic. Un temps limitat. Una ora de dobertura e una ora de fin de l'acamp. Los acamps a ralonga servisson sovent pas a grand causa e son gaire productius. Un limit dins las competéncias de cadun. La personas parlan d'aprèp lor foncion o lor ròtle. Es important per cadun de se situir. "Dins aquel luòc, parli en tant que ...". Aquela capacitat de se situir es tras qu'importanta. Un parent parlarà en tant que president o secretari de l'associacion e pas mai en tant que parent. Aquela capacitat de se destacar e de parlar en foncion de sa responsabilitat es pas totjorn aisida per d'unes parents que començan dins lor foncion de parents associatius. Es totjorn complicat de capitar de se destacar del costat afectiu. Lo garant de l'acamp (en general lo president de l'acamp) deu èsser vigilant e far plan mèfi. Temps dels entretens amb los regents, los parents son pas mai dins aquel luòc en tant qu'associatius mas en tant que parent. Pas aisit per d'unes parents de se destacar. D'autan mai que d'unes parents pensan que lor poder dins l'associacion lor balha de passa drech a totes los nivèls. Quitament al nivèl pedagogic çò qu'es pas lo cas. Dins la classa, lo regent sol es responsable de la pedagogia.

Los projèctes comuns culturals pòdon e devon èsser trabalhats en comun, còla associativa e còla pedagogica. Dins tota mena d'acamps, associatius o pedagogics, lo respècte de l'autre, l'etica, es un dels limits preponderents. Dins totes los acamps associatius, coma dins la classa, lo president ten un drech de vetò important que li balha la possibilitat, el sol, de clavar una decision. Es el tanben que se deu de far respectar los luòcs, las leis, lo lengatge e los limits.

Es per totas aquelas rasons qu'un trabalh aprigondit e de tria es necite entre lo president e lo cap d'establiment de l'escòla. Lo president remanda a la còla pedagogica totes los problèmas o las demandas d'òrdre pedagogic e los regents o lo cap d'establiment remandan a l'associacion.

Cadun deu demorar a sa plaça.

d) Lengatge.

E per Calandreta en mai la lenga. La plaça de l'occitan dins los acamps es notada dins la carta de las escòlas Calandreta. La lenga occitana deu trapar sa plaça dins totes los acamps associatius de l'escòla.

Se deu pas d'èsser impausada ni presentada d'un biais de seleccion cap als parents que tenon pas la lenga. Al contrari, deu investir los luòcs pauc a chapauc en tot respectar los autres tal coma se passa dins la classa. La paraula de cadun deu èsser aculhida e respectada. Cadun a sa plaça per intervenir dins los luòcs associatius dins la mesura ont emplega un lengatge respectuos. Es per la comunicacion entre parents que la definicion de cada luòc se passa. Per de parents novèls, l'organizacion tota de Calandreta es pas aisida de comprene. Lo foncionament confederal de las escòlas, lo foncionament federal, e lo de las associacions de basa amb las instàncias, lo ròtle e las foncions de cadun, un fum de causas complèxas de comprene pels parents qu' arriban a Calandreta. Es per aquela rason que dins l'escòla ont trabalh, se metèron en plaça dempuèi tres ans de paisselatges. De parents ancians de l'escòla paisselan de parents novèls. Son los paissèls qu'aculhisson los novèls. Los assabentan cap al foncionament e los convidan a venir participar als acamps, als rescambis, a las comissions. Los parents novèls pòdon comptar sus lor paissèl per trapar de responsas a lors questions o de conselhs, d'entre-senhas cap als endreches ont trapar las responsas a lors questions e participar a la vida de l'escòla. Passatges de limits, non respècte dels luòcs e de las leis, aquò arriba a Calandreta coma endacòm mai tant amb d'ancians coma de parents novèls .

Al dintre de la vida d'una escòla Calandreta, los parents coma los regents son implicats. Regents, parents participan e òbran per far caminar l'escòla. Los associatius coma los regents participan als acamps. Cadun deu trapar sa plaça e respectar lo trabalh de l'autre.

4 Occitan, tecnicas Freinet e institucions de la classa.

Coma l'avèm remarcat estadisticament amb l'ajuda del tablèu de paraulas, las tecnicas e las institucions de la classa son los moments ont lo mai d'enfants amb de nivèls de lenga diferents emplegan lo mai l'occitan. Me prepausi de parlar ara mai prigondament d'una tecnica Freinet e d'una institucion presentas dins ma classa. Aquelas doas, perque, me sembla, son las mai portairas cap al subjècte que nos interèssa.

4.1 Una tecnica dins la classa TFPI : La correspondéncia escolara.

4.1.1 *La correspondéncia escolara de Freinet.*

Una de las tecnicas inventadas per Celestin Freinet. Far de correspondéncia per se sentir pas embarrat, per se dobrir cap a l'exterior e als autres, per poder escambiar amb qualqu'un de semblabla o de diferent. La correspondéncia es una situacion de comunicacion escrucha e reala que balha de sens als aprendissatges.

Los enfants d'una classa escrivon als enfants d'una altra classa. Es l'escasença pels enfants de portar atencion a lor escritura, a çò qu'escrivan e al biais de l'escriure. De prene consciéncia de la nocion de temps dins l'espèra de la letra a mandar o la letra esperada.

La forma de las letras als correspondents pòt èsser individuala o collectiva. « *la correspondéncia es un espleg que demanda pas d'equipament especial : ideala per desmarrar* ». ⁸⁵ Es un vertadièr projècte portat per la classa tota. La mesa en plaça d'una correspondéncia es a la debuta una volontat bèla de dos regents. Un desir partejat entre los regents. Pauc a chapauc, los enfants s'aproprian aquela correspondéncia. Los enfants de l'autre classa devenon "LORS" correspondents. Son importants, lor letra es esperada. Faguèri tostemps pas que de letras collectivas per de mairalas, es mai aisit. Balha mai l'escasença de descobrir los autres, lor letra, lor decoracion d'un biais collectiu, l'escambi es mai portaire qu'amb de letras individualas. A mai podèm trabalhar mai sus de grands volums e sonhar la decoracion de la letra.

Pendent d'annadas, faguèri la correspondéncia sonque amb d'autras classas de las escolàs Calandreta. Per rason de lenga. Perque los locutors en lenga son pas gaire nombroses e la correspondéncia permet als enfants de considerar que la lenga se parla dins d'autres luòcs per

⁸⁵ Laffitte, R. et AVPI. (1999). *Mémento de la pédagogie institutionnelle*. Matrice. "la correspondance est un outil qui ne demande pas d'équipement spécial : idéal pour commencer.", p.55.

d'autres enfants e que l'occitan a un ròtle de lenga de comunicacion en defòra de l'escòla. Lo fait de multiplicar la preséncia de « subjèctes » portaires de la lenga afortís son estatut e balha una dimension sociala mai alargada que l'encastre sol de l'escòla. Mon caminament e ma soscadissa cap a la lenga, fa que soi totjorn d'acòrdi amb çò que veni d'escriure, plan segur mas trapi tanben important d'anar veire endacòm mai per trapar encara mai de riquesa al sens balhat a la lenga.

4.1.2 Una correspondéncia amb una classa monolinga en francés.⁸⁶

Los correspondents d'ongan son pas dins una escòla Calandreta. Parlan pas l'occitan.

La soscadissa d'aquela possibilitat de correspondéncia commençèt en abril de 2011 pendent un estagi de pedagogia institucionala. E perqué pas una correspondéncia entre doas classas completament desparièras cap a la lenga mas amb una lenga comuna : la de la classa cooperativa ?

Una discutida plan interressanta amb Francina Pujol, una regenta que trabalha en PI dempuèi d'annadas, que coneís plan Calandreta e a mai que l'occitan se parlava dins sa familha. Ela lo compren e lo parla un pauc, e lo pòrta dins sa cultura familiala. Ensajèrem d'imaginar cossí seriá possible e nos balhèrem un pauc de temps per i soscar mai.

Lo 8 de setembre de 2011, nos tornam contactar. L'idèia a fach son camin, nos ascampam !

Serà una correspondéncia collectiva, escricha en occitan per ma classa e en francés per sa classa amb d'escambis de cants, de comptinas, de recèptas e autre. Un gròs trabalh de ligam entre las doas lengas. Avèm enveja d'ensajar aquela experiéncia novèla, pausam amassa lo protocòl : Un anar tornar per periòd seriá plan. Una primièra letra de presentacion de la classa, doas novèlas, doas questions, las responsas.

Lo debanament n'es lo seguent : Es ma classa que far la primièra letra. Los correspondents demòran a Ceyras la classa de granda seccion, cors preparatòri..

Los pichons son plan contents de ma proposicion al conselh. D'unes enfants qu'èran dins la classa l'an passat explican als novèls çò que ne vira. Las remarques dels enfants son estrambordantas. "Anam aver de correspondents que son pas d'una escòla Calandreta, lor podrem aprene de causas en occitan !"

En mai de la primièra letra, mandam una comptina en occitan que venèm d'aprene e fasèm un

⁸⁶ Documents en annexes 6 e 7 : Doas letras de la correspondéncia d'ongan.

fuèlh grand amb los dessenhhs per explicar los mots. Sagis d'una cara amb de sagetas qu'indican lo nom de las partidas de la cara en occitan. Mandam la letra e esperam.

La primièra letra dels correspondents arriba al cap de cinc setmanas. En francés. Es Marius un enfant de ma classa que ne legirà als autres la majoritat (Marius en majana seccion es ja capable de legir una granda part de las frasas). Dins la letra trapam una comptina e un jòc de dets en francés. Sul pic los enfants prepausan de los revirar e de tornar mandar als correspondents la version occitana. Expleitam las comptinas dins las doas lengas en trabalh de palancas d'una lenga a l'autre tant a l'oral coma a l'escrich. Las causas que son diferentas o parièras dins l'estructura de la letra, los mots que se semblan o que se semblan pas, reviram, los pichòts noms dels correspondents, los reviram en occitan.

Dins la nòstra segonda letra, ⁸⁷los enfants de ma classa pausan de questions sul foncionament de la classa dels correspondents, s'an d'institucions, de mestièrs. An totjorn enveja de mandar quicòm en occitan en mai de la letra, una cançon, un jòc, lo jornal de l'escòla. Per aquesta letra, es un copa cap, per la tresena letra foguèt una recèpta.

La correspondéncia en classa es totjorn un moment intens, viu, agradiu, ric per la classa. Ongan, lo trapi encara mai interessant. Los enfants son plan mai productius, me sembla qu'an mai enveja. Enveja de portar als autres. E subretot de portar la lenga als correspondents. En legir lors letras, los enfants de ma classa an trapat un lengatge comun a las doas classas que se revèrta dins la preséncia de las institucions. Se retròban dins las explicacions dels correspondents de las institucions de lor classa. Per l'occitan, es diferent.

Amb la lenga, pòdon aportar quicòm de mai. Una causa que lor aparten a eles : la lenga. Los enfants son portaires eles meteisses de la transmission de la lenga, e ne son fièrs.

Dins la letra del mes de junh, los correspondents nos prepausèron de nos rescontrar. Es amb jòia que los enfants acceptèron la proposicion e son eles que prepausèron als correspondents de venir visitar l'escòla. Sus la proposicion d'un dròlle, avèm previst per aquela jornada de far descobrir als correspondents los jòcs tradicionals : lo tambornet, la petanca, las quilhas.

En mai d'aquela prepausicion, los enfants pausèron una question qu'èra pas encara sortida e me pausi la question de cossí se fa, perqué an esperat tant de temps ? "E comprenez tot çò que vos disèm dins las nòstras letras ?" (Aprèp quatre anar tornar de letras, se pausan de questions cap a la lenga ?). Avèm pas encara rebut de responsa. Aquela question, la pausèri ieu a

⁸⁷ Document en annèx 8. La segonda letra als correspondents.

Francine la regenta de la classa dels correspondents plan mai d'ora per saupre cossí se passava de son costat dins sa classa. Me diguèt que los enfants èran plan contents d'aver de correspondents que parlan una altra lenga. Lo dechifratge de la letra se fa per eles pro aisidament. S'ajudan de lors competéncias en francés e mai que mai del contèxt per comprene. La regenta, legís la letra en occitan e amassa amb los enfants cercan a comprene. La compreneson es pro rapida e aisida.

Una tala correspondéncia a mon vejaire balha encara mai de sens a la lenga dins la classa.

4.2 La cenchas de nivèl en occitan.

A Calandreta, se parla pas d'avaloracion, de contraròtles, de nòtas balhadas als enfants per saupre ont ne son dins lors aprendissatges. Se parla de cenchas de nivèl. Las cenchas s'aparentan al sistèma que permet als judocàs de nivèls diferents de trabalhar amassa suls meteís tatami dins l'òrdre e la securitat. S'agís de metre en plaça "... d'organizacions talas que cada enfant pòsca trabalhar, capitar, doncas progressar, sens renonciar als trabalhs collectius qu'asseguran la coesion e la dinamica del grop classa e fan de la cooperativa una realitat generatritz d'engatjaments personals." ⁸⁸ Las cenchas de nivèls d'aprendissages permèton als enfants de trabalhar a lor nivèl e a lor ritme. Las colors de las cenchas de nivèl, de la cenchas ròsa a la cenchas nègra en passant per la blanca, la jauna, l'iranjá, la verda, la blava, la marron, correspondon caduna a un nivèl escolar. La color de la cenchas balha lo nivèl e determina l'estatut de cadun. Un ensej de baretas correspond a una color de cenchas. Los critèris de las cenchas seran segurament explicitats dins d'autres memòris de master. Las cenchas son aprestadas pels enfants mai que mai en trabalh individual. Cadun s'entraïna abans de passar la pròva. Lo passatge de cenchas es demandat pels enfants al conselh. Totas las colors de totes los enfants son afichadas sus un tablèu dins la classa. Aital, cada enfant sap ont n'es, amb qual pòt trabalhar e a qual pòt demandar d'ajuda. Aquel panèl de las colors es en constanta evolucion. Cada còp qu'un enfant progressa, capita una pròva, dins quina matèria que siá, pensa de cambiar sa cima de color. Es un mejan aisit de visualizacion de la matèria ont los enfants devon porgir un esfòrç. De segur, cadun coneis lo nivèl de qualqu'un mai, se pòdon far de comparasons. Las institucions encoratjan pas la concurrencia. Las cenchas son sorgas

⁸⁸ Vasquez,A. Oury,F.(2000). *De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle*. Matrice. "...des organisations telles que chaque enfant puisse travailler, réussir, donc progresser, sans pour autant renoncer aux travaux collectifs qui assurent la cohésion et le dynamisme du groupe-classe et font de la coopérative une réalité gégératrice d'engagements personnels." p. 380.

d'emulacion e pas de concors e polemicas. Dins ma classa, totes los enfants an un quasèrn de cenchas de nivèl e de comportament ⁸⁹que farguèrem amb la collèga de l'autra classa de mairala. Dedins, la cenchas de comportament, d'occitan, de descobèrta de l'escrich, de lengatge, de descobèrta del mond, d'expression amb son còs, d'arts visuals.

Los enfants de ma classa sabon que tenon cadun un quasèrn de cenchas. Es dins la classa a posita de totes. Pels enfants qu'an de fraires o sòrres mai grands dins l'escòla, lor parla. N'an ja ausit parlar. Lo quasèrn de cenchas tal coma es, lo trapavi malaisit per d'enfants de mairala que sabon pas encara legir e que son pas encara pro autonòms per se ne sortir sols. Es per aquela rason que dins la classa amb los enfants, ai mes en plaça un moment que s'apèla "Progrèsses e capitadas". Es un primièr pas, una dintrada progressiva dels enfants cap a las cenchas, una transicion. Lo temps progrèsses e capitadas materialisa los progrèsses e las capitadas de cada enfant. Un còp per setmana, cada dijòus de matin, amb una còla de la classa, aprestand los progrèsses. Cada enfant causís una causa que li sembla possibla de far. Per lor causida, se pòdan ajudar d'etiquetas amb de dessenhhs recaptadas dins lo canton progrèsses e que representan las baretas del quasèrn de cenchas coma per exemple : sabi escriure mon pichòt nom, sabi dire una comptina en occitan, sabi metre mas cauçaduras... ⁹⁰ Lo dijòus de la setmana d'aprèp, los meteisses enfants, al canton presentan als autres lors progrèsses que se tranforman en capitadas. Es un moment institucionalizat. A d'unes moments, long de la setmana, fau un punt amb eles per saupre s'an besonh d'ajuda. Sonque los enfants que vòlon presentan als autres, es pas una obligacion.⁹¹ La capitada es marcada dins lo quasèrn de capitada de cadun e reportada dins lo quasèrn de cenchas.⁹² Los quasèrnets son recaptats dins la classa e los enfants los pòdon regardar quand vòlon. De segur, aquelas capitadas, preni lo temps un còp per periòd per las notar dins lo quasèrn de cenchas. Lo moment "progrèsses e capitadas", los enfants se l'aproprian mai que lo quasèrn de cenchas. Pren mai de sens pels enfants de mairala. Se veson grandir. Es d'un biais mai sensible que los enfants comprenon que se consignan aital de sabers, e de saupre far que se van apondre los un als autres e se marcar d'un biais durable. En presentant lor progrès, realizan que capitane de mai en mai de causas.

⁸⁹ Document en annèx 9. Quasèrn de cenchas.

⁹⁰ Document annèx 10. Etiquetas ajudaires per la causida del progrès.

⁹¹ Document annèx 11. Se marcar per la presentacion de son progrès.

⁹² Document annèx 12. Lo quasèrn de progrèsses e capitadas.

Dins los moments progrèsses tal coma dins lo quasèrn de cenchas, se parla de compreson e de produccion de l'occitan. Los progrèsses que los enfants pòdon presentar als autres son de baretas de la cenchas. Aital en capitant lors progrèsses, los enfants capiton a l'encòp lor cenchas e cambian de color. "Coneissi qualques comptinas en occitan, coneissi los jorns de la setmana en occitan, sabi comptar fins a dètz en occitan, demandi de manjar e de beure en occitan, ..."

La cenchas d'occitan es tant presenta dins la classa coma las autras matèrias e coma las autras, la cal faire viure. Per progressar dins la cenchas d'occitan, los enfants devon tanben progressar dins la lenga. Las colors de debuta de la cenchas, ròse, gris conton de baretas plan simplas per començar. Que revèrtan de competéncias tant al nivel de la compreson que de la produccion de paraula. Ròse clar : accèpti d'escotar la lenga. Comprèni qualques mots usuals. Ròse fonçat : comprèni la consigna balhada en occitan, respondi a las sollicitacions per òc o non, disi adieu al mond de la classa, mercègi en dire òc, compti fins a cinc." La progression de la cenchas conton de mai en mai d'exigéncias cap a la produccion de lenga oral e escricha amb de contenguts de mai en mai ponchuts cap a la qualitat de la lenga. La cenchas d'occitan permet als enfants de dintrar pauc a chapauc dins la lenga. Amb los progrèsses, soi completament d'accordi amb Isabelle Robin qu'escrui : "Las formulacions coma "pichon en escritura", "mejan en lectura", "grand dins son cap" baston a enonciar aquelas diferéncias e son mai explicitas que las colors per d'enfants de mairala. Se pòt aisidament simbolisar "pichon", "mejan", "grand". Après qualques temps, podèm passar a las cenchas de colors amb los enfants de granda seccion. Las cenchas devon èsser compresas pels enfants."⁹³ Apondrai tanben en mai que devon èsser portairas e portadas pels enfants. Çò que se passa quand los pichons presenton lor progrès. Son eles que lo fan viure. Tal coma Gautièr, un enfant de ma classa que presentèt un de sos progrèsses del biais seguent : "ieu vòli dire que coneissi la cançon de Diga joaneta e la pòdi cantar." Aquí, aital davant totes los autres, Gautièr que parla pas gaire la lenga cantèt sa cançon en occitan. Capitèt son progrès que metèrem dins son quasèrn e que reportèrem dins lo quasèrn de cenchas. Un biais de dintrar dins la lenga e de valorizar l'enfant e la lenga.

Un grand en lenga occitana es un enfant que parla la lenga de longa coma Bereniça per exemple. Son nivèl de granda en occitan li balha de dreches que los autres an pas. Un grand pòt balhar la paraula als autres del temps del bilanç meteo del ser, o a la presentacion de causas. Es el que va dins las autras classas per demandar o portar quicòm.

⁹³ Robin, I. (2011). *La pédagogie institutionnelle en maternelle*. Vauchrétien : Champ social. p. 186.

CONCLUSION

La question prigonda d'aqueste memòri èra de saber perqué d'enfants escolarizats a Calandreta capitan de dintrar dins la lenga, de la parlar d'un biais natural, que d'unes la parlan pas que dins la classa e d'autres encara la parlan pas brica ?

Per respondre a aquesta question, dins la primièra partida de mon trabalh, me soi interessada a las condicions d'ensenhament en immersion practicadas dins las nòstras escòlas Calandretas. Mai que mai a partir de l'òbra del Professor Petit, que ne fa referéncia la carta de las escòlas Calandretas, mas tanben d'autres especialistas en lingüística, en pedagogia e en psicologia. La resulta d'aquesta recèrca teorica en fa la pròva que las condicions necessàrias a un bon aprendissatge en immersion son presentas dins las classas Calandretas.

Las escòlas Calandretas son d'estructuras ont pedagogia e associacion de l'escòla òbran amassa per capitar un projècte : lo de la transmission de la lenga e de la cultura occitanas. Parents e regents son associats per far escòla, son totes actors del mitan. Associats dins l'immersion, dins la pedagogia, dins la lenga e la cultura. Per s'associar cap a la lenga calandreta desira que los parents de calandrons favoriscan, dintre la vida familiala, un ambient propici per que se pòsca emplegar l'occitan cada jorn.

Ai doncas orientada ma problematica cap a l'environament social e familial dels enfants, mai que mai per ne far sortir l'importància de l'implicacion dels parents dins la produccion activa de la lenga occitana pels enfants de mairala dins las escòlas immersivas. La tòca d'aquesta enquesta, èra de comprene cossí fonciona lo rapòrt a la lenga de l'èsser uman : enfant, adult, aprenent, parent e regent. Las resultas de l'enquesta balhada als parents de ma classa revèrtan que per una majoritat, los parents se sentisson pas concernits per l'aprendissatge de l'occitan per lors enfants e que los acompanyan pas dins lor aprendissatge. La lenga es pas valorizada a l'ostal. Per contre, los parents son plan implicats dins la vida associativa de l'escòla. Me sembla impossible de metre en relacion lo mitan familial e la capacitat de produccion activa de lenga occitana pels enfants de ma classa. De segur, aquela enquesta concernís pas qu'una tota pichòta part de las familhas de las escòlas Calandretas, podèm pas generalizar. Seria de biais de pensar a una mai granda dobertura d'aquel trabalh de recèrca al dintre de Calandreta d'un biais Confederal.

Empacha pas que de causas se passen dins la classa. Dins la tresena partida d'aquel memòri, avèm pogut constatar que de causas se passan al dintre de la "maquina-classa ", la classa TFPI. L'occitan es lenga aculhida e qu'aculhís. La mesa en plaça de luòcs de paraula securizats, una avançada possibla de cada enfant dins lors aprendissatges a lor ritme. Per eles, la presa en man de lor aprendissatge, son de condicions que pòdon favorizar l'intrada dels enfants dins la produccion activa de lenga occitana.

Los casses de Paulina e Noemia revèrtan plan de la singularitat diferenta de cada enfant. Dos enfants amb lor personalitat, amb lor environament familial, amb lor biaís personal de prene las causas.

Es impossible pels enfants coma per nautres regents de daissar davant la pòrta de la classa, lo matin quand arribam, nòstra vida de l'endefòra. Menam tot aquò amb nosautres quand dintram dins la classa. Es aquí que la classa institucionala ajuda dins son biaís d'aculhir lo subjècte dins sa singularitat. Lo rapòrt a la lenga de Paulina coma de Noemia es completament diferent. Empacha pas que l'una coma l'autre sabon que son en securitat dins la classa. Paulina pòt contunhar d'espelir e Noemia pòt prene lo temps necessari per dintrar dins sos aprendissatges e dins la lenga de la classa.

Lo principi que fa de calandreta d'escòlas associativas implica lo fach que totes los actors de l'escòla la fan viure, espelir. Parents, parents associatius, regents, regents associatius, totes òbran amassa pel meteís projècte. Cadun sa "casqueta", parent, associatiu, regent, cadun una foncion e un estatut. Avèm parlat de la dificultat de cadun per trapar sa plaça e i demorar. Me sembla important e necite d'institucionalizar encara mai los luòcs tal coma se passa dins la classa amb los 4L : Luòcs, limits, lei, lengatge que permeton d'espacis de trabalh, de comunicacion e d'escambis mai productors e respectuosos de cadun.

La pedagogia institucionala e las tecnicas Freinet balhan tot lor sens a l'aprendissatge de l'occitan. Occitan lenga, lengatge, paraula de la classa cooperativa.

BIBLIOGRAFIA

- Arnold, J. (2006). "*Comment les facteurs affectifs influencent-ils l'apprentissage d'une langue étrangère ?*" *ela*, n°114, p. 407-425.
- Calandreta, (2010). *30 ans de creacions pedagogicas*, Edicions La Poesia, Montpelhièr.
- Catherine, S. Tamis-Lemonda, Eillen T. Rodriguez, Ph.D. *Rôle des parents pour favoriser l'apprentissage et l'acquisition du langage chez les jeunes enfants*. New York University, ÉTATS-UNIS (Publication sur Internet le 27 mars 2008, Révisé le 4 décembre 2009).
- Chorin, E. (2011). *Les motivations des parents à scolariser leur enfant en Calandreta*. Mémoire de Master 2, Université du Maine.
- Claes, M. Comeau, J. (1996). *L'école et la famille : deux mondes ?* Lien social et Politiques, Numéro 35, p. 78.
- Desllandes, R. et Royer, É. (1994). *Style parental, participation parentale dans le suivi scolaire et réussite scolaire*. Volume 43, numéro 2, p. 63-80.
- Dinvaut, AM. (1992). *Enfants tuteurs, enfants en progrès*. Repères, 6, p.4 3-62.
- Hammel, F. (2010). *Lo pentagòn de l'immersion*, p170. In Calandreta, 30 ans de creacions pedagogicas, Edicions La Poesia, Montpelhièr.
- Ivic, I.(1994), *LEV S. VYGOTSKY (1896-1934)* Revue trimestrielle d'éducation comparée, vol.XXIV, n° 3/4, 1994 (91/92), p. 793-820.
- Laffitte, M. (2011). *Youcef ou le carton de bon à rien*. Dossier du champ PI n°2, p. 98-109.
- Laffitte, PJ. (2010). *L'occitan, une institution dans la classe*. In Calandreta, 30 ans de creacions pedagogicas, Edicions La Poesia, Montpelhièr.
- Laffitte, R. et AVPI. (2006). *Essais de pédagogie institutionnelle*. Editions champ social.
- Laffitte, R. (1985). *Journée dans une classe coopérative*. Syros
- Laffitte, R. (1998) *L'apport de la Pédagogie Institutionnelle*, extrait de son mémoire de formation à la direction d'établissement spécialisé, non publié, INSHEA, Suresnes.

- Laffitte, R. et AVPI. (1999). *Mémento de la pédagogie institutionnelle*. Matrice.
- Lahire, B. (1998). "La réussite scolaire en milieux populaires ou les conditions sociales d'une schizophrénie heureuse", VEI-enjeux, Les familles et l'école : une relation difficile, n°114,p.104-109.
- Lhéritier, C. (2010). *Calandreta : enseignement en immersion lingüística, causida pedagógica*. In Calandreta, 30 ans de creacions pedagogicas, Edicions La Poesia, Montpelhièr. (272-284).
- LUC, C. (1992). *Des représentations aux productions en langue étrangère dans le cadre scolaire*. Repères, 6, p. 23-40.
- Lobier, A. Fabre,S. (1992). *L'occitan au service des apprentissages linguistiques au cycle 2 de l'école primaire*. Repères, 6, p. 139-154.
- Montandon, C. (1996). *Les relations des parents avec l'école*. Lien social et Politiques, numéro 35, p. 63-73.
- Perrégaux, C. (1992). *Prendre appui sur la diversité linguistique et culturelle pour développer aussi la langue commune*. Repères, 6, p. 147-166.
- Petit, J. (2001). *L'immersion une révolution*. Colmar : Do Bentzinger.
- Pochet, C. Oury, F. Ouyr, J. (1988). "L'année dernière, j'étais mort..."signé Miloud. Matrice.
- Robin, I. (2011). *La pédagogie institutionnelle en maternelle*. Vauchrézien : Champ social.
- Vasquez, A. Oury,F. (2000). *De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle*. Matrice.
- Vasquez, A. Oury,F. (2001). *Vers une pédagogie institutionnelle*. Matrice.
- Wang, M. Haertel, G. Walberg, H. (1994) *Q'est-ce qui aide l'élève à apprendre ?* Paru dans Vie pédagogique, n°90, septembre/octobre.

ANNÈXES

- Annèx 1 : La carta de las escòlas Calandreta.
- Annèx 2 : Questionari balhat als parents.
- Annèx 3 : Presentacion del questionari.
- Annèx 4 : Presentacion del quasèrn caminaire.
- Annèx 5 : Tablèu de presa de paraula.
- Annèx 6 : Nòstra letra als correspondents.
- Annèx 7 : La letra dels correspondents.
- Annèx 8 : La segonda letra als correspondents.
- Annèx 9 : Quasèrn de cenchas.
- Annèx 10 : Etiquetas ajudaires per la causida del progrès.
- Annèx 11 : Se marcar per la presentacion.
- Annèx 12 : Lo quasèrn de progrèsses e capitadas.

Charte des Calandretas

traduction française de la version languedocienne, votée à l'AG de Limoux – 21/05/2005

Introduction

La Déclaration universelle des droits de l'homme,

La Convention internationale des droits des enfants,

La Charte européenne des langues régionales et minoritaires,

La Convention-cadre pour la protection des minorités nationales

affirment le droit à la différence, le droit de chacun à s'exprimer dans sa langue d'origine, d'où est issu le droit à un enseignement dans cette langue.

C'est en référence à ces textes fondamentaux que Calandreta conduit son action d'enseignement en occitan, en développant un esprit de tolérance et de respect de la différence.

1. L'objectif

1.1. L'objectif de Calandreta est de transmettre la langue et la culture occitanes aux enfants en assurant leur scolarisation en occitan dès l'école maternelle. L'occitan enseigné dans une Calandreta est celui de sa zone dialectale. Chaque établissement Calandreta tient compte de la réalité de la pratique de la langue dans son environnement proche et participe aux actions en faveur de son épanouissement et de sa reconnaissance.

1.2. À Calandreta, des parents, des enseignants et des amis de la langue s'associent « pour faire école » en érigeant des établissements scolaires. Chaque établissement Calandreta est conduit par une association. La langue occitane a sa place dans la vie associative du mouvement Calandreta.

1.3. Calandreta construit les conditions d'un bilinguisme véritable dès l'école maternelle, en immersion totale, pour donner à chaque enfant l'opportunité de bâtir de bonnes constructions cognitives. En élémentaire les calandrons apprennent à lire d'abord en occitan.

1.4. Ils cheminent vers les langues et les cultures romanes et toutes les autres, en s'appuyant sur l'occitan comme langue vertébrale.

1.5. Une mission des établissements secondaires Calandreta est de valoriser le bilinguisme des enfants qui viennent du primaire. Ce bilinguisme doit permettre d'arriver à un plurilinguisme en fin de 3ème et de réussir le brevet spécial en occitan.

2. S'associer pour faire école

2.1. Chaque établissement Calandreta est conduit par une association, déclarée dans le cadre de la loi de 1901. L'association Calandreta doit obtenir l'agrément de la Confédération.

L'association et l'équipe pédagogique sont garantes de la mise en oeuvre de la Charte des Calandretas.

2.2. Calandreta offre un service public d'enseignement en occitan dans des établissements laïques où l'enseignement est gratuit.

Ce mouvement associatif est indépendant des organisations politiques, syndicales et religieuses. Pour mettre en œuvre son projet et pour le développer, Calandreta construit une collaboration effective entre les collectivités territoriales, les enseignants et les parents.

2.3. L'association agit en liaison avec la confédération des Calandretas et les fédérations départementales et régionales désignées par la confédération.

2.4. Calandreta associe les volontés, les énergies et les compétences pour développer l'emploi de l'occitan comme langue d'usage pour toute la vie de l'école.

Calandreta souhaite que les parents de calandrins favorisent, dans la vie familiale, une ambiance propice à l'emploi quotidien de l'occitan. Pour cette raison, Calandreta s'engage à faciliter l'entrée de quiconque dans la langue et la culture occitanes.

2.5. L'association a une responsabilité par rapport au personnel qui travaille dans l'établissement, qu'elle en soit directement l'employeur ou non. Les enseignants payés par l'État le sont grâce à un contrat d'association signé entre l'État et Calandreta.

2.6. Au niveau administratif l'association et le chef d'établissement décident ensemble, même si ce dernier est l'interlocuteur de l'Éducation Nationale.

2.7. Dans les établissements Calandretas les « rescambis » (rencontres – échanges) sont un lieu privilégié où partager le projet entre parents et enseignants. Le lieu d'élaboration du projet Calandreta est le congrès, tous les acteurs du mouvement y sont invités.

3. Immersion et Pédagogie.

3.1. Dans chaque établissement Calandreta, l'occitan est langue enseignante et langue enseignée, tant à l'oral qu'à l'écrit.

Calandreta emploie la méthode de l'immersion précoce à l'école maternelle. En particulier Calandreta constate qu'une langue renforce l'autre et qu'il faut accorder aux enfants le temps nécessaire pour qu'ils construisent eux-mêmes leurs apprentissages.

3.2. Les apprentissages se font en occitan d'abord, ensuite le français entre en classe après l'acquisition de la lecture en occitan, progressivement, pendant le cycle 2, de façon individualisée. Les heures de français en primaire à Calandreta sont planifiées ainsi chaque semaine : CE1 @ 3 heures, CE2 @ 4 heures, CM1 @ 5 heures, CM2 @ 6 heures.

Calandreta choisit la graphie classique et les normes proposées par le Conseil de la Langue Occitane

3.3. La langue occitane est langue de culture : le projet pédagogique inclut la découverte de la littérature occitane avec tous les aspects culturels. Les calandrins se familiarisent en classe, petit à petit, avec tout le domaine linguistique occitan, avec tous ses grands dialectes. L'apprentissage d'une troisième langue peut commencer à partir de la fin du cycle 2 du primaire.

3.4. Les enseignants fonctionnent en équipe pédagogique d'établissement, qui se réunit au moins une fois chaque semaine en « conseil ». Cette équipe prépare le projet d'école dans le

cadre de la Charte des Calandretas, et garantit autant la place de la langue dans l'établissement que l'orientation pédagogique dans les classes. Calandreta, avec les enseignants organisés en équipes pédagogiques et en partenariat avec l'établissement APRENE, développe une méthode de pédagogie qui tient compte principalement, dans sa pratique, des travaux des courants pédagogiques « techniques Freinet » et « pédagogie institutionnelle » et des psycholinguistes sur l'éducation bilingue en immersion précoce.

3.5. Calandreta encourage la mise en place d'institutions dans les classes qui donnent la parole aux enfants, qui les rendent autonomes, qui règlent la vie des groupes, qui ouvrent la classe vers l'extérieur.

3.6 L'objectif est d'assurer une continuité de la maternelle jusqu'au lycée, et de donner du sens aux apprentissages. Les établissements Calandreta développent une pédagogie du sujet acteur dans un groupe, adaptée tant au premier qu'au second degré.

3.7. Le lieu d'élaboration du projet Calandreta est le congrès. Les enseignants y participent. Ils participent aussi aux réunions fédérales des enseignants et ils ont des représentants élus dans chaque institution de Calandreta. Les enseignants sont acteurs de leur formation initiale à APRENE et continue avec le Centre de Formation Professionnelle Occitan. Les enseignants respectent les instructions officielles de l'Éducation Nationale et le niveau scolaire des enfants doit être en conformité avec ces instructions. Dans les établissements Calandreta, « Rescambi » est le lieu privilégié où partager le projet.

4. Action culturelle.

Chaque établissement Calandreta anime une action culturelle occitane et se lie à la vie culturelle de son environnement.

Ceci donne du sens à la langue pour les calandrins, encourage la Calandreta, améliore la convivialité et la cohésion, et de plus finance un peu le fonctionnement de l'établissement.

Cette action culturelle sur la place publique présente bien pour faire connaître et reconnaître Calandreta par la population et par les institutions. Pour la conduire, les associations Calandretas publient le calendrier annuel de leurs manifestations culturelles occitanes. À chaque réunion de l'association, l'activité culturelle occitane a sa place parmi les questions du jour.

Conclusion :

Cette Charte fixe les principes communs entre les établissements Calandretas affiliés à la Confédération Occitane des Calandretas.

Pour pouvoir user du nom de Calandreta, une association doit obtenir et maintenir son affiliation à la Confédération, adhérer à la Charte, et en respecter autant les termes que l'esprit.

Les quatre aspects, l'associatif, le linguistique, le pédagogique et celui des pratiques culturelles occitanes ne peuvent pas se séparer : c'est la rencontre des quatre qui s'identifie sous le vocable « **Calandreta** ».

Carta de las Calandretas

version lengadociana, votada per l'AG de Limós – 21/05/2005

Introduccion

La Declaracion universal dels dreches de l'òme,
la Convencion internacionala dels dreches dels mainatges,
La Carta europèa de las lengas regionalas e minoritàrias,
La Convencion-quadre per la proteccion de las minoranças nacionalas,
assolidan lo drech a la diferéncia, lo drech de cadun a l'expression dins sa lenga, d'ont èis lo drech a un ensenhament dins aquela lenga.

Es per referéncia a aqueles tèxtes fundamentals que Calandreta mena son accion d'ensenhament en occitan, en desvolopar un esperit de tolerància e de respècte de la diferéncia.

1. La tòca

1.1. L'objectiu de Calandreta es de trasmetre la lenga e la cultura occitanas als mainatges en tot assegurar lor escolarizacion en occitan tre l'escòla mairala. L'occitan ensenhat dins una Calandreta es lo de sa zona dialectala. Cada establiment Calandreta ten compte de la realitat de la practica de la lenga dins son environa pròcha, e participa a las accions en favor de son espendiment e de sa reconeissença.

1.2. A Calandreta, de parents, de regents e d'amics de la lenga s'assòcian « per far escòla » en quilhant d'establiments escolars. Cada establiment Calandreta es amagestrat per una associacion. La lenga occitana a sa plaça demest la vida associativa del movement Calandreta.

1.3. Calandreta alestís las condicions d'un bilingüisme vertadièr tre l'escòla mairala, en immersion totala, per que baile a cada mainatge l'escasença de se bastir de construccions cognitives bèlas. En elementari los calandrons s'aprenon de legir d'en primièr en occitan.

1.4. Caminan cap a las lengas e culturas romanicas e mai a todas las autras, en s'apiejar sus l'occitan coma lenga vertebrala.

1.5. Una mission dels establiments segondaris Calandreta es de valorizar lo bilingüisme dels mainatges que venon del primari. Aquel bilingüisme deu permetre d'arribar a un plurilingüisme en fin de 3ena e de capitar lo brevet especial en occitan.

2. S'associar per far escòla

2.1. Cada establiment Calandreta es capdelat per una associacion, declarada dins l'encastre de la lei de 1901. L'associacion Calandreta a d'obténer lo grasiment de la Confederacion.

L'associacion e la còla pedagogica son garentas de la mesa en òbra de la Carta de las Calandretas.

2.2. Calandreta porgís un servici public d'ensenhament en occitan dins d'establiments laïcs ont l'ensenhament es gratuit.

Aquel movement associatiu es independent de las organizacions politicas, sindicalas e religiosas. Per la mesa en òbra de son projècte e per l'espandir, Calandreta bastís una collaboracion efectiva entre las collectivitats territorialas, los regents e los parents.

2.3. L'associacion se fa en ligam amb la confederacion de las Calandretas e las federacions departamentalas e regionalas designadas per la confederacion.

2.4. Calandreta assòcia las voluntats, las energias e las competéncias per espandir l'emplec de l'occitan coma una lenga d'usatge per la vida de l'escòla tota.

Calandreta desira que los parents de calandrons favoriscan, dintre la vida familhala, un ambient propici per que se pòsca emplegar l'occitan cada jorn. Pr'amor d'aquò, Calandreta s'engatja per aisir l'intrada de qual que siá dins la lenga e la cultura occitanas.

2.5. L'associacion a una responsabilitat cap al personal que trabalha dins l'establiment, que ne siá emplegaire dirèctament o non. E los regents son pagats per l'Estat: o son demercé un contracte d'associacion signat entre l'Estat e Calandreta.

2.6. Al plan administratiu l'associacion amb lo cap d'establiment desrevesisson amassa, quitament s'aquel es l'interlocutor cap a l'Educacion Nacionala.

2.7. Dins los establiments Calandretas, los « rescambis » (rescontres-escambis) son un luòc privilegiat ont partejam lo projècte entre parents e regents. Lo luòc d'elaboracion del projècte Calandreta es lo congrès, totes los actors del movement i son convidats.

3. Immersion e Pedagogia

3.1. Dins cada establiment Calandreta, l'occitan es lenga ensenhaira e lenga ensenhada, tant a l'oral coma a l'escrich.

Calandreta emplega lo metòde de l'immersion precòça en escòla mairala. En particular Calandreta constata qu'una lenga afortís l'autra e que cal concedir als mainatges lo temps necessari per que se bastiscan sos aprendissatges d'espeles.

3.2. Los aprendissatges se fan en occitan d'en primièr, puèi lo francés intra en classa après l'aqueriment de la lectura en occitan, progressivament, pendent lo cicle 2, d'un biais diferenciàt. Las oras de francés en primièr gra a Calandreta se planifican aital cada setmana : CE1 = 3 oras, CE2 = 4 oras, CM1 = 5 oras, CM2 = 6 oras.

Calandreta causís la grafia classica e las nòrmas prepausadas pel Conselh de la Lenga Occitana.

3.3. La lenga occitana es lenga de cultura : lo projècte pedagogic conten la descobèrta de la literatura occitana amb totes los aspèctes culturals. Los calandrons s'assabentan en classa, pauc a cha pauc, de l'airal lingüistic occitan tot, amb totes sos grands dialèctes. L'aprendissatge d'una lenga tresena se pòt amodar a partir del cap del cicle 2 al primari.

3.4. Los ensenhaires foncionan en còla pedagogica d'establiment, que s'acampa almens un còp cada setmana en « conselh ». Aquela còla adòba lo projècte d'escòla dins l'encastre de la Carta de las Calandretas, e garentís tant la plaça de la lenga dins l'establiment coma l'estigança pedagogica dins las classas. Calandreta, amb los regents organizats en còlas pedagogicas e en partenariat amb l'establiment APRENE, porgís un metòde de pedagogia que ten compte principalament, dins sa practica, dels trabalhs dels corrents pedagogics « tecnicas Freinet » e « pedagogia institucionala » e dels psicolingüistas subre l'educacion bilingüa en immersion precòça.

3.5. Calandreta encoratja la mesa en plaça d'institucions dins las classes que bailan la paraula als dròlles, que los autonomizan, que regulan la vida dels grops, que dobrisson la classa cap a l'exterior.

3.6. La tòca es d'assegurar una continuitat de la mairala fins al licèu e de donar de sens als aprendissatges. Los establiments Calandreta desvolopan una pedagogia del subjècte actor dins un grop, adaptada tant al primièr coma al segond gra.

3.7. Lo luòc d'elaboracion del projècte Calandreta es lo congrès. Los regents i prenon part. Participan tanben als acamps federals de regents e an de representants elegits dins cada institucion de Calandreta. Los ensenhaires son actors de lor formacion, iniciala a APRENE, e continua amb lo Centre de Formacion Professional Occitan. Los regents respèctan las instruccions oficialas de l'Educacion Nacionala e lo nivèl escolar dels mainatges deu èsser en conformitat amb aquelas instruccions. Dins los establiments Calandreta, lo « Rescambi » es lo luòc privilegiat ont se parteja lo projècte.

4. Accion culturala

Cada establiment Calandreta participa a l'accion culturala occitana e se religa a la vida culturala de son parçan.

Aquò baila de sens a la lenga pels calandrons, enauça lo vam dintre la Calandreta, alestís de convivéncia e de coesion, e mai ajuda a finançar un pauc l'anar de l'establiment.

Aquela accion culturala sus la plaça publica marca ben per far conéisser e reconéisser Calandreta pel mond e per las institucions. Per menar aquò, las associacions Calandretas publican lo calendèr annal de sas manifestacions culturalas occitanas. A cada acamp de l'associacion, l'activitat culturala occitana a sa plaça demest las questions del jorn.

Clavadura

Aquesta Carta clava los principis comuns entre los establiments Calandretas afilhats a la Confederacion Occitana de las Calandretas.

Per poder usar del nom de Calandreta, una associacion a d'obténer e de manténer son afilhacion a la Confederacion, d'aderir a la Carta e de ne respectar tant los tèrmes coma l'esperit.

Los quatre aspèctes, l'associatiu, lo lingüistic, lo pedagogic e lo de las practicas culturalas occitanas, se pòdon pas desseparar : es l'encontre dels quatre que s'identifica jol vocable « **Calandreta** ».

Annèx 2 : Questionari balhat als parents.

Questionnaire réalisé dans le cadre du travail de
recherche Master 2 MEF (éducation et formation)

Les informations de ce questionnaire sont destinées à des travaux universitaires et sont anonymées.

1. De quel département êtes-vous originaire ? _____

2. Où habitez-vous ? _____

3. Depuis combien d'années ? _____

4. Quel âge avez-vous ? _____

5. Pourquoi avez-vous choisi de mettre votre enfant en Calandreta, école bilingue ?

a) C'est l'école la plus proche de votre domicile.

b) Vous souhaitiez un enseignement en occitan et ouvert sur l'apprentissage des langues.

c) Vous souhaitiez donner des repères culturels locaux à votre enfant,
Pourquoi ?

d) Vous souhaitiez une pédagogie différente pour votre enfant,
Pourquoi ?

e) Une personne vous a conseillé cette école ?

Qui et pourquoi ?

f) Autre réponse :

6. Quelles sont la ou les langues parlées au sein de votre foyer ?

a) Occitan

b) Français

c) Autre(s) langue(s) (précisez lesquelles) :

7. Un membre de votre famille ou un proche de votre famille parle-t-il l'occitan ?

Oui Non

Si oui, quel est son lien avec la famille : _____

8. Vous-même, parlez vous l'occitan ?

Oui Non

9. Parlez-vous occitan avec votre enfant ?

Si oui, dans quelle situation :

10. Si vous ne parlez pas l'occitan, le comprenez-vous ?

Oui Non

Si oui, d'après-vous, pourquoi ne le parlez-vous pas ?

11. Depuis l'inscription de votre enfant en Calandreta, votre perception de la langue et la culture occitane a-t-elle évolué ? Précisez en quel sens :

12. Possédez-vous des livres, des CD, des albums en occitan ?

Oui Non

Si oui, donnez quelques titres :

13. Passez-vous du temps avec votre enfant pour regarder un album ou écouter un CD en occitan ? Si oui, donnez une estimation du temps passé et expliquez les conditions de lecture ou d'écoute :

14. Emmenez-vous régulièrement le cahier de classe de votre enfant ? Combien de fois par mois ?

15. Que faites-vous du cahier une fois à la maison ? Explicitez :

16. Que vous rapporte votre enfant de ses journées passées à l'école ?

17. Chantez-vous les chansons de l'école avec votre enfant ?

Oui Non

Argumentez votre réponse. Oui parce que, non parce que :

18. Votre enfant vous parle-t-il en occitan ?

Oui Non

Si oui, comment réagissez-vous :

19. Etes-vous impliqués dans l'association de l'école ?

Oui Non

Si oui, à quel niveau, ou de quelle manière vous impliquez-vous :

20. A titre personnel participez-vous à des manifestations occitanes, autres que celles organisées par l'école ?

Oui Non

Si oui, précisez :

21. Je serai également sensible à tout avis ou point de vue que vous aimeriez préciser, et qui n'a pu trouver sa place dans les questions précédentes mais qu'il vous semble important de faire connaître en tant que parent d'élève.

Merci beaucoup de votre contribution.

Annèx 3 : Presentacion del questionari.

Bonjour,

Comme vous le savez depuis la réunion de rentrée du mois de septembre, je prépare cette année mon MASTER 2 de MEF (métier de l'éducation et de la formation). Dans ce cadre là, j'aurai besoin que vous profitiez des vacances de Noël, entre deux chocolats, pour m'accorder quelques minutes et remplir le questionnaire qui suit et que vous voudrez bien déposer dans la classe à la rentrée. Comme vous allez le constater, il y a un questionnaire pour chaque parent (papa et maman), c'est normal.

Je vous remercie par avance de l'intérêt que vous voudrez bien apporter à mon travail ainsi que le temps que vous voudrez bien y consacrer.

Et je vous souhaite de très bonnes fêtes de fin d'année.

Annie

Annèx 4 : Presentacion del quasèrn caminaire.

Aquí lo quasèrn caminaire de

En classa, i escrivem o i pegam de trabalhs o de fichas que parlan de la jornada de classa. Mercé de prene lo temps cada dimenjada d'o legir amb e d'i escriure amb el(a), a mai se's pas qu'una frasòta ...

A l'ostal, cadun i pòt escriure. Mas mèfi, rè s'escriu pas contre lo vejaire de las personas citadas, ni sens l'accòrdi de

Se pòt tanben i pegar de causas, se son pas tròp pesugas e se riscan pas de s'afissar : tilhet de cirque ou de cinemà, nòta de las crompas, prescripcion del metge, dessenh, recepta del pastisson de la grand, fuèlhas d'arbres...

Mèfi tanben a las condicions de viatge d'aqueste quasèrn :

- protege-quasèrn
 - cartable o sac d'esquina
 - respècte de l'anar-venir : lo divendres de ser a l'ostal, **lo diluns de matin** a l'escòla,
 - plaça servada : ni sus la taula del pichòt desjun ni dins la caissa dels legòs !
- Aital demorarà agradiu de legir e d'utilisar, e prest per anar dins un sens o un autre .

De segur, aquèl quasèrn pòt seguir los desplaçaments de l'ostalada.

Voici le cahier voyageur de

En classe, nous y écrivons o y collons des travaux ou des fiches à propos de la journée de classe. Merci de prendre le temps chaque fin de semaine de le lire avec et d'y écrire avec lui/elle, ne serait-ce qu'une phrase.

À la maison, chacun peut y écrire. Mais attention, rien ne peut y figurer contre l'avis des personnes citées, ni sans l'accord de

On peut également y coller des choses, si elles ne sont pas trop grosses et ne risquent pas de s'abîmer : ticket de cirque ou de cinéma, note des courses, ordonnance du médecin, dessin, recette du gâteau de la grand-mère, feuilles d'arbres...

Attention aux conditions de voyage de ce cahier :

- protège-cahier
 - cartable ou sac à dos
 - respect de l'aller-retour : le vendredi soir à la maison, **le lundi matin** à l'école,
 - place de choix : ni sur la table du petit-déjeuner, ni dans la caisse des légos !
- Ainsi, il restera agréable à lire et à utiliser, et prêt pour aller dans un sens ou l'autre !

Bien sûr, ce cahier peut suivre les déplacements de la maisonnée.

Annèx 5 : Tablèu de presa de paraula.

	Dins las institucions.						Dins la classa.		
Los enfants de la classa.	Que de nòu.	Bilanç	Conselh	Mercat	Presentacions	Conselh d'escòla	Rituals	Acuèlh	De longa
Luna		x	x		x		x		
Ambre		x	x						
Agathe		x					x		
Sacha		x							
Nathaniel		x	x						
Maxence		x	x						
Lola	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Thomas									
Yanis		x	x		x				
Maé	x	x	x	x	x		x		
Naya		x							
Marceau		x							
Lydia	x	x			x		x		
Maude		x							
Penelope	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Paloma	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Titouan		x							
Esteban		x							
Alban	x	x	x		x		x		
Bertille	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Juliette	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Loup-Aurian	x	x	x	x	x		x	x	
Joakym		x							
Ryan		x							

	Dins la cort amb				Dins l'escòla.		A l'ostal amb			
	los autres enfants	La regenta	L'ATSM	Los adultes	La cantina	l'acuèh	Los parents	La frairada	Los amics	Autre
Luna		x					x			
Ambre		x					x			
Agathe							x			
Sacha							x			
Nathaniel							x			
Maxence										
Lola		x		x			x	x		
Thomas										
Yanis							x			
Maé		x		x	x		x	x		
Naya							x			
Marceau										
Lydia		x					x			
Maude										
Penelope	x	x	x	x	x					
Paloma	x	x		x	x		x		x	
Titouan							x			
Esteban										
Alban							x			
Bertille	x	x	x	x	x		x			
Juliette	x	x	x	x	x		x	x		
Loup- Aurian		x					x			
Joakym										
Ryan	x	x								

Annèx 6 : Nòstra letra als correspondents.



Annex 7 : La letra dels correspondents.



Annèx 8 : La segonda letra mandada als correspondents.

Montpelhièr,

Dijòus 10 de novembre de 2011

Adieu,

La vòstra letra es plan arribada.

Avèm trapat lo nombre que setz. Setz 26 dins la classa.

Nòstras responsas :

Trabalham sus los meses de l'annada. Avèm la moneda es una crotz occitana e fasèm lo mercat.

Nòstras nòvas :

Vos mercejam per las comptinas. N'avèm revirada una en occitan que vos tornam mandar.

Tornatz far lo copa-cap per trapar çò qu'anèrem ramassar.

Faguèrem una compòta. Vos mandam la recepta.

Nòstras questions :

Fasètz la meteò ?

Avètz de mestièrs ?

Al reveire e a lèu.

Annèx 9 : Quasèrn de cenchas.

QUASÈRN DE CENCHAS DE :

Data de naisséncia : _____

Escòla
Calandreta novèla Lepic
33 Avenguda lepic
34070 Montpelhièr

PRESENTACION

Avètz aquí las resultas escolaras del vòstre enfant.

Coma o sabètz, a Calandreta, emplegam pas de nòtas, mas de cenchas de color.

Atencion ! Abans de jutjar, soscatz :

-Un enfant de nivèl pichon, qu'es passat de l'irange al verd, pòt aver mai trabalhat qu'un enfant d'un nivèl bèl qu'a pas melhorat sa color.

-Cada enfant a lo sèu ritme d'avançada, e se dèu respectar, mas las colors devon motivar e joslinhar los progrèsses.

Per tot aquò, trantalhète de vos entre-senhar : prenètz un aponchament e venètz nos veire.

La còla pedagogica

Correspondências de las colors

Ròse clar	PS1/PS2
Ròse escur	PS2/MS
Gris clar	MS/GS
Gris escur	GS/CP
Blanc	CP
Jaune	CE1
Orange	CE2
Vèrd	CM1
Blau	CM2
Marron	
Nègre	

CENCHA DE COMPORTAMENT

Ròse clar

- ☐ Soi a l'escòla
- ☐ Accèpti de daissar partir la persona que me mena
- ☐ Me marquì dins la classa
- ☐ Fau un talhièr luire
- ☐ Vau al canton amb los autres

Ròse escur

- ☐ Accèpti de daissar mon dodo
- ☐ Utilisi qualquas formulas de cortesiá (bonjorn, mercé, ..)
- ☐ Vau cap als autres
- ☐ Assabenti per anar als comuns
- ☐ Recapti mon mantèl a mon pòrta mantèl
- ☐ Demòri al canton e m'interressi
- ☐ Jògui amb los autres
- ☐ Ai un mestièr
- ☐ Comenci de recaptar lo material

Gris escur

- ☐ Mèni pas de joguinas de l'ostal
- ☐ Utilisi mon etiqueta, pels talhièrs e los comuns
- ☐ Fau mon mestièr
- ☐ Participi al canton
- ☐ Coneissi las leis del canton
- ☐ Accepti de trabalhar en còla
- ☐ Comenci de respèctar lo còdi bruch
- ☐ Recapti lo material
- ☐ Gausi demandar d'ajuda
 - Pòdi anar als comuns solèt en pegan mon etiqueta
 - Pòdi far un mestièr de nivèl dos

Blanc

- ☐ Respècti las leis del canton
- ☐ Respecti lo còdi bruch
- ☐ Fau mèfi als autres
- ☐ Ajudi los autres
- ☐ Respècti lo trabalh dels autres
 - Pòdi aver dos mestièrs
 - Pòdi esser cap de còla
 - Pòdi menar la fila en sortida

OCCITAN

Ròse clar

- ☐ Accèpti d'escotar la lenga.
- ☐ Comprèni qualques mots usuals.

Ròse escur

- ☐ Comprèni una consinha balhada en occitan.
- ☐ Respondi a las sollicitacions en òc.
- ☐ Disi Adieu al mond de la classa.
- ☐ Merceji en òc.
- ☐ Compti fins a 5 en òc.

Gris clar

- ☐ Comprèni una conversa dins totas las situacions.
- ☐ Respondi d'un bon biais a una question en òc.
- ☐ Parli en òc al bilanç de la jornada
- ☐ Fau qualques demandas en òc :
 - ☐ Demandi per aver de beguda,
 - ☐ Demandi per aver de gostar,
 - ☐ Demandi per anar als comuns.
- ☐ Disi qualques comptinas o cançons en òc.
- ☐ Coneissi los jorns de la setmana
- ☐ Compti fins a 10 en òc

→ Pòdi balhar la paraula al moment del bilanç.

Gris escur

- ☐ Parli en òc als moments institucionals :
Al conselh per far una felicitacion
- ☐ Fau ma presentacion de causas en òc.
- ☐ Disi la data
- ☐ Compti fins a 20 en òc.

→ Pòdi balhar la paraula al moment de presentacion.

DESCUBERTA DE L'ESCRICH

Ròse clar

- ☐ Trapi mon etiqueta amb mon pichòt nom.
- ☐ Trapi mon porta mantèl.

Ròse escur

- ☐ Reconèissi mon pichòt nom en baston
- ☐ Utilisi un libre coma cal
- ☐ Me repèri dins un libre
- ☐ Fau quelques elements grafics (trach orisontal, vertical, punts, redonds)
- ☐ Escrivì mon pichòt nom en baston
- ☐ Tèni coma cal mon aisina (futre, gredon, estilò)

Gris clar

- ☐ Reconèissi mon pichòt nom en ligat
- ☐ Sabi dictar una istòria a l'adult
- ☐ Trapi los elements principals d'una istòria (personatges, luòcs, eveniments)
- ☐ Conèissi lo nom de la majo part de las letras de l'alfabèt
- ☐ Sabi denombrar lo nombre de sillabas d'un mot
- ☐ Torni copiar quelques mots en baston

Gris escur

- ☐ Reconeissi quelques supòrts d'escrich (libres, magazin, album, letras)
- ☐ Sabi descompar de mots, de frasas, de tèxtes cortets en sillabas
- ☐ Localisi una sillaba dins un mot (debuta, fin)
- ☐ Repèri lo son de las vocalas
- ☐ Repèri lo son de qualques consonantas
- ☐ Fau corespondre letras e sons
- ☐ Escrivì mon pichòt nom en ligat
- ☐ Torni copiar en ligat quelques pichòts mots.

LENGATGE

Ròse clar

- ☐ Respondi a las sollicitacions de l'adult.
- ☐ "Utilisi « ièu » per parlar de ièu.
- ☐ Comprèni una consigna simpla.
- ☐ Comprèni una istòria simpla e corteta.
- ☐ Fargui de frases correctas, quitament se son cortetas.

Ròse escur

- ☐ Parli en articulant
- ☐ Participi a un escambi collectiu, escoti l'autre e espèri mon torn.
- ☐ Torni formular quelques elements de l'istòria.
- ☐ Utilisi coma cal lo genre dels noms e los pronomes usuels.
- ☐ Comprèni e utilisi un vocabulari pertinent.

Gris clar

- ☐ Conti un eveniment inconegut als autres.
- ☐ Inventi una istòria amb supòrt.
- ☐ Comprèni de consignes collectivas.
- ☐ Fargui de frases complèxas.

Gris escur

- ☐ Inventi una istòria sens supòrt.
- ☐ Descrivi, expliqui una activitat passada.
- ☐ Comprèni una istòria de mai en mai complèxa.
- ☐ Torni contar una istòria ausida en respectant los encadenaments.
- ☐ Utilisi coma cal los vèrbs al futur e al passat.

DESCUBRIR LO MOND.

Ròse clar

- ☐ Utilisi qualquas aisinas.
- ☐ Reconeissi qualques objectes.
- ☐ Fargui una colleccion d'objecte que ten la meteissa quantitat qu 'una autre.

Ròse escur

- ☐ Utilisi la pega per pegar ont cal
- ☐ Utilisi lo cisèl per fabricar d'objectes.
- ☐ Reconeissi e compari qualques objectes d'aprèp lor qualitat, lor utilisacion.
- ☐ Sabi nommar las partidas principalas del còs e de la cara.
- ☐ Sabi classificar d'objectes en foncion d'un critèri.
- ☐ Memorisi la comptina numerica al mens fins a 5
- ☐ Desnombrir una quantitat numerica amb l'ajuda de la comptina fins a 5
- ☐ Fargui una colleccion que ten la meteissa quantitat qu'una autre (5)

Gris clar

- ☐ Reconeissi, balhi lo nom e classifiqui de formas simplas : cairat, redond, triangle.
- ☐ Sabi classificar d'objectes en foncion de critèris diferents.
- ☐ Recapti d'objectes d'aprèp diferents critèris.

- ☐ Memorisi la comptina numerica al mens fins a 10
- ☐ Desnombrir una quantitat amb l'ajuda de la comptina numerica fins a 10
- ☐ Fargui una colleccion que ten la meteissa quantitat qu'una autre (10)
- ☐ Sabi resolver qualques problèmas de quantitas.

Gris escur

- ☐ Sabi reperar lo rectangle.
- ☐ Sabi dessenhar, cairat, redond, triangle.
- ☐ Sabi associar lo nom dels nombres amb lor escritura chifrada.
- ☐ Memorisi la comptina numerica al mens fins a 30
- ☐ Desnombri una quantitat amb l'ajuda de la comptina numerica fins a 30
- ☐ Fargui una coleccion que ten la meteissa quantitat qu'una autre (30)

S'EXPRIMIR AMB SON CÒS

Ròse clar :

- ☐ Accepti de participar a l'activitat proposada
- ☐ Fau amb los autres
- ☐ Fau çò que m'es demandat

Ròse escur :

- ☐ Comprèni la consigna
- ☐ Seguissi lo percors demandat
- ☐ Participi a una ronda amb los autres enfants
- ☐ Dansi en coerencia amb la musica e los autres

Gris clar :

- ☐ M'engaji dins l'activitat e accepti de prener de risks mesurats
- ☐ Adapti mas capacitats motriças dins :
 - ☐ de desplaçaments variats
 - ☐ de manipulacions (bolejar, tirar, butar)
- ☐ Dins los jòcs collectius, de bala, d'oposicion, d'adreissa :
- ☐ comprèni e respècti las règlas,
- ☐ Seguissi un percors elaborat.
- ☐ Me repèri e me desplassi dins d'espacis coneguts

Gris escur :

- ☐ Adapti mas capacitats motriças dins :
 - ☐ d'equilibris
 - ☐ de projeccions e recepcions d'objectes (escampar, recebre)
- ☐ Cerqui l'eficacitat e la precision del gèst
- ☐ Dins los jòcs collectius, de bala, d'oposicion, d'adreissa :
 - ☐ coopèri,
 - ☐ m'oposi.
- ☐ M'exprimissi sus un ritm musical o non.
- ☐ Me repèri e me desplassi dins d'espacis de mai en mai aluenhats.

SENTIR, IMAGINAR, CREAM

Ròse clar

- ☐ Adapti mon gèst a las constrenchas materialas
- ☐ Coneissi las colors principalas
- ☐ Escoti una musica, una cançon

Ròse escur

- ☐ Memorisi 3 continas , jòcs de dets, cançons o poèsias.
- ☐ Disi çò qu'ai dessenhât amb un bon vocabulari
- ☐ Reconeissi qualques sons e bruches

Gris clar

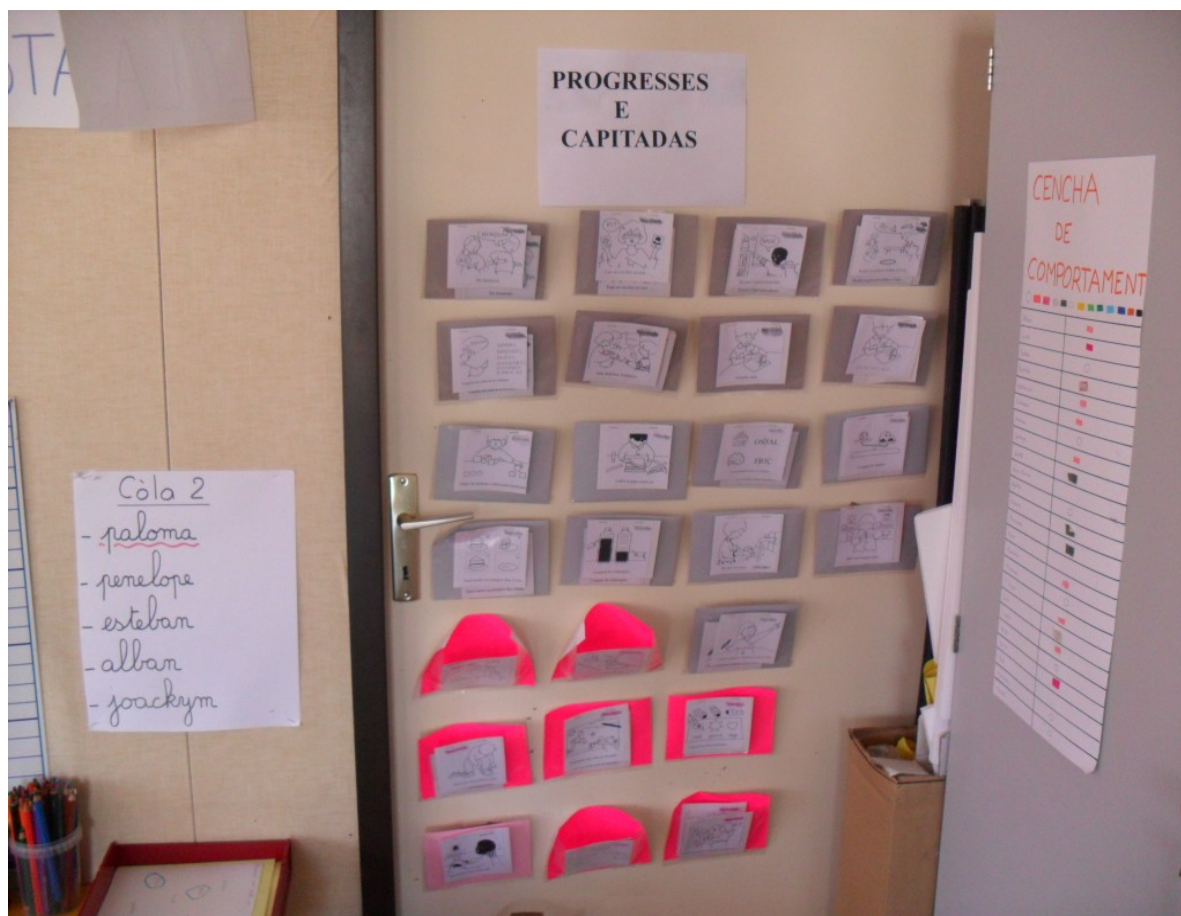
- ☐ Utilisi lo dessenh coma mejan d'expression e de representacion
- ☐ Sabi reperar e tornar far una formuleta ritmica simpla amb mon còs, d'aisinas de musica, d'objectes sonòrs.
- ☐ Memorisi 6 continas , jòcs de dets, cançons o poèsias.

Gris escur

- ☐ Disi mon sentit davant una òbra, un monument.
- ☐ Aprèp l'escota d'una òbra musicala, balhi mas impressions
- ☐ Ai memorisat un 10 de continas , jòcs de dets, cançons o poèsias.
- ☐ Sabi interpretar una cançon, un jòc de det, una poèsia.

Annèx 10 : Etiquetas ajudaires per la causida del progrès.

Presentacion dins la classa.



Annèx 11 : Se marcar per la presentacion de son progrès.



Annèx 12 : Lo quasèrn de progrèsses e capitadas.



Millieu familial et apprentissage de la langue occitane.
Importance de l'implication des parents dans la production active de la langue
occitane par les enfants de maternelle dans les écoles immersives Calandretas.
(4ème de couverture)

Enseignante dans les écoles Calandretas (écoles associatives immersives en langue occitane), une question me préoccupe. Pour quelles raisons, les calandrons "n'entrent-ils pas tous dans la langue"?

Pour répondre à cette question, dans un premier temps, je me suis intéressée aux conditions d'enseignement en immersion pratiqué dans nos classes, ainsi qu'à l'importance de l'environnement social et plus particulièrement les pratiques du milieu familial des enfants par rapport à l'apprentissage de la langue. D'après les résultats de l'enquête que j'ai réalisée auprès des parents d'élèves de ma classe, il est impossible d'établir une quelconque relation entre le milieu familial et la production active de langue occitane par les enfants de ma classe. L'implication des parents au sein de l'école est certes d'un grand intérêt pour son fonctionnement associatif, mais ne contribuerait-elle pas à l'apprentissage de la langue par les enfants.

Dans un deuxième temps, j'évoque ce qui se passe dans ma classe. Une classe "Techniques Freinet et pédagogie institutionnelle" : une classe où les enfants sont en capacité de changer leur regard sur l'occitan qui est parlé, discuté, repéré par le groupe.

Je me suis également intéressée au caractère bicéphalique de Calandreta : pédagogie et association. pédagogique et associatif ?

Family circle and learning of occitan language

Importance of the parents' implication in active production of occitan language by the pupils of nursery school in Calandretas, immersive schools.

As a teacher in Calandretas schools (associative and immersive schools in occitan language), a question worries me. Why the pupils "don't all enter into the language" ?

In the purpose of answering this question, I first became interested in the conditions of immersive education as practised in our classes, and in the importance of social environment and particularly in the customs of the family circle, concerning the learning of the language. From the results of the investigation I made with parents of pupils in my class, it is impossible to establish any relationship between family circle and active production in occitan language by the children in my class. The parents' implication in the school life is certainly very interesting but wouldn't (?) help for the language learning by the children.

Secondly, I evoke what is happening in my class. A class "Freinet's and Institutional Pedagogy techniques" : a class where children are able to change their glance on occitan, which is spoken, discussed and located by the group.

I also got interested on the bicephalic aspect of Calandreta : pedagogy and association. Pedagogical and associative ?